

รายงานฉบับสมบูรณ์

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพ
และธรรมาภิบาลระดับ อบต : การเรียนรู้ร่วมกับท้องถิ่น

เสนอต่อ

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

โดย

รศ.ดร.ดิเรก

อาจารย์กิตติพัฒน์

อาจารย์दनัย

อาจารย์ดาริน

อาจารย์ชาญณวุฒิ

อาจารย์วัลลภ

นายอำนาจ

นายเสกสรร

ปัทมสิริวัฒน์

แสนทวีสุข

พาหุยุทธ์

คงสัจวัฒน์

ไชยรักษา

สุขสวัสดิ์

มุกิตา

โกสีย์เดชพันธ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

กันยายน ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้าที่
บทที่ 1	1
บทนำ : โครงการสนับสนุนธรรมาภิบาลของ อบต. การเรียนรู้ร่วมกัน	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	3
1.3 กรอบเวลาและวิธีการศึกษา	4
1.4 กระบวนการทำงานและกิจกรรม	4
บทที่ 2	
กรอบความคิด การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในกรอบวิวัฒนาการ	6
2.1 ความสามารถและเข้มแข็งขององค์กรและบุคคลากร.....	6
2.2 อบต. และการตอบสนองต่อกติกาและกฎเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลง.....	6
2.3 ความเชื่อถือและความร่วมมือระหว่างประชาชนกับ อบต. ช่วยเพิ่มทุนสังคม	8
2.4 การสนับสนุนของหน่วยงานวิชาการภายนอก.....	8
บทที่ 3	
ข้อค้นพบจากกรณีศึกษา อบต. ใน 3 จังหวัด	10
3.1 ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการของ อบต.....	10
3.2 การสร้างทุนสังคมและธรรมาภิบาลในระดับ อบต.	12
3.3 แนวนโยบายของรัฐในการสร้างความเข้มแข็งและความโปร่งใสของ อบต.....	13
บทที่ 4	
ข้อเสนอแนะการพัฒนาเชิงสถาบันของ อบต. : การเรียนรู้ร่วมกันในระยะที่สอง	16
4.1 การเรียนรู้ใหม่และความริเริ่มจัดบริการใหม่	16
4.2 การถ่ายโอนภารกิจและการเรียนรู้ใหม่	16
4.3 เครือข่ายความรู้ของ อบต. และสถาบันการศึกษาในภูมิภาค	17
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	
สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ : ปัญหา ความต้องการ และมุมมองของ อบต.	ก-1
1. กล่าวนำ	ก-1
2. ด้านโครงสร้างขององค์กรทั้งฝ่ายการเมืองและพนักงาน.....	ก-2
3. ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและงบประมาณ	ก-3
4. ด้านการบริหารงานบุคคล.....	ก-4
5. ด้านการบริหารทั่วไป	ก-4
6. ด้านการจัดบริการสาธารณะของ อบต.....	ก-5

สารบัญ

เรื่อง

หน้าที่

7. ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ อบต.	ก-6
8. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	ก-6
9. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย(อบต. อบจ. เทศบาล)	ก-7
10. ด้านการพัฒนาศักยภาพ อบต.ในด้านอื่น ๆ	ก-8
11. บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล ระดับ อบต.	ก-9

ภาคผนวก ข.

บทสรุปจากโครงการเยี่ยมเยียนและปรึกษาหารือร่วมกัน	ข-1
1. สรุปการลงพื้นที่ อบต.....	ข-1
1.1 การลงพื้นที่ในเขตจังหวัดพิจิตร	ข-1
1.2 การลงพื้นที่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก.....	ข-11
1.3 การลงพื้นที่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์.....	ข-27

ภาคผนวก ค.

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ : จังหวัดพิจิตร , จังหวัดพิษณุโลก , จังหวัดเพชรบูรณ์	ค-1
1. สรุปการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จ. พิจิตร	ค-1
1.1 สรุปการประชุมสัมมนา.....	ค-1
1.2 การอบรมควรจะต้องแยกออกตามแผนกของหน่วยงานของ อบต ได้แก่.	ค-1
1.3 เนื้อหาที่ต้องการ	ค-1
1.4 เรื่องวัน เวลา และสถานที่ในการจัดการอบรมสัมมนา	ค-2
2. สรุปการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จ. พิษณุโลก	ค-2
2.1 สรุปการประชุมสัมมนา.....	ค-3
3. สรุปการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จ. เพชรบูรณ์	ค-5
3.1 การทำแผนพัฒนาประจำปี	ค-5
3.2 การจัดเก็บรายได้/กลยุทธ์ในการจัดเก็บรายได้.....	ค-6
3.3 เนื้อหาการอบรมที่ อบต.ต้องการ.....	ค-7
3.4 รูปแบบการอบรม.....	ค-7

ภาคผนวก ง.

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (ถอดเทป)	ง-1
1. สรุปประเด็นการสัมมนา จ.พิจิตร (ถอดเทป)	ง-1
2. สรุปประเด็นการสัมมนา จ. พิษณุโลก (ถอดเทป).....	ง-3

สารบัญ

เรื่อง

หน้าที่

3. สรุปประเด็นการสัมมนา จ. เพชรบูรณ์ (ถอดเทป).....	ง-7
เอกสารอ้างอิง.....	อ-1

บทที่ 1

บทนำ

โครงการสนับสนุนธรรมาภิบาลของ อบต. การเรียนรู้ร่วมกัน

1.1 หลักการและเหตุผล

การกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางให้ท้องถิ่น เป็นกระบวนการปฏิรูปทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ที่มุ่งสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของท้องถิ่น การสร้างธรรมาภิบาลและปรับปรุงประสิทธิภาพของภาครัฐ (good governance) ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้มีแผนปฏิรูปตามแนวทางนี้ ในประเทศไทยมีความตื่นตัวเช่นเดียวกันอย่างชัดเจนภายหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา โดยรัฐได้กำหนดนโยบายและมาตรการที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการกระจายและถ่ายโอนอำนาจให้ท้องถิ่น (decentralization, devolution) กำหนดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบ (เช่น สำนักงานการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นต้น) ทั้งนี้โดยที่มีกรอบกฎหมายกำหนดเป้าหมายของการถ่ายโอนอำนาจและภารกิจ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนกิจการของท้องถิ่น พร้อมกันนี้ยังได้มีการปฏิรูปในแนวทางลดการรวมศูนย์ (deconcentration) ของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชน ตั้งขึ้นตาม พรบ. องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ส่วนใหญ่จัดตั้งขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2538) ถือว่าเป็นองค์กรใหม่¹

การปรับปรุงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเพื่อให้เป็นหน่วยงานปกครองตนเองของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งนี้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงทั้งสองระดับ อย่างแรก ในระดับมหภาค หมายถึงการแก้ไขกฎระเบียบและกติกาต่างๆ ให้เอื้อต่อการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่น โดยมอบอำนาจหน้าที่และภารกิจ ปรับกติกการจัดสรรทรัพยากรของภาครัฐใหม่ (ภาษีแบ่ง

¹ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ถือกำเนิดมาในประเทศไทยยาวนานนับตั้งแต่ในรัชกาลที่ 5 โดยจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกที่อำเภอท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสงคราม ทำหน้าที่บริหารจัดการขยะและสาธารณสุขปึกแผ่นพื้นฐานให้กับประชาชน อนุญาตให้เก็บรักษาเงินรายได้ไว้ภายในหน่วยงาน ต่อมาภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2575 มีจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (ตาม พรบ. องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537) อบต. เป็นหน่วยงาน”น้องใหม่”ที่มีความเป็นมาสั้น (เพียง 7 ปีหรือต่ำกว่านั้น หมายถึง การจัดตั้ง อบต. จริงเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา) ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6745 แห่งทั่วประเทศ ทั้งนี้สภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์คลังของ อบต. มีความหลากหลายและแตกต่างกันค่อนข้างมาก

และเงินอุดหนุน) ที่เหมาะสม² แต่กติกาในระดับมหภาคไม่พอเพียง จำเป็นต้องพิจารณาองค์กรและบุคคลระดับปฏิบัติการประกอบด้วย จึงต้องมีมาตรการในส่วนที่สอง ซึ่งเป็นระดับจุลภาค อันเกี่ยวข้องกับ การเพิ่มสมรรถนะของหน่วยงานท้องถิ่น (capacity building) การเสริมพลังความรู้ให้ประชาชนและประชาคมซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่เป็นทางการ ส่งเสริมให้ อบต. สร้างปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาคม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ลดปัญหาความยากจน ลดปัญหาความด้อยโอกาสด้านการศึกษา แก้ไขปัญหาด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การทำงานร่วมกันระหว่าง อบต. และประชาชนเป็นหนทางหนึ่งที่จะเพิ่ม“ทุนทางสังคม”ที่มีคุณค่า

การวิเคราะห์ตามสภาพความเป็นจริง อบต. หลายพันหน่วยงานเป็นองค์กรที่จัดตั้งใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่มีขีดจำกัดด้านบุคลากร เงินทุน ข้อมูลและความรู้ การที่จะปรับปรุงสมรรถนะของ อบต. ให้เข้มแข็งให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน ทำงานตอบสนองความต้องการในพื้นที่ และการทำงานแบบ ยุทธศาสตร์เชิงรุกจึงเป็นภารกิจอันหนักหน่วง การเรียนรู้ควบคู่การทำงาน (learning by doing) และการทำงานเป็นทีม เป็นแนวทางหนึ่งที่จะเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรท้องถิ่น ทั้งนี้หัวข้อของการเรียนรู้ควรจะสอดคล้องกับงานที่ อบต. ดำเนินการ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มุ่งเป้าหมายสนับสนุนประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล โดยจำกัดขอบเขตในระดับ อบต. และกำหนดพื้นที่นำร่องสามจังหวัด ใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมระหว่างสถาบัน การศึกษากับ อบต. เป้าหมายจำเพาะเจาะจงของโครงการประกอบด้วย 3 ประการ ประการแรก เพื่อส่งเสริมให้ อบต. และเจ้าหน้าที่ มีความรู้ใหม่ด้านการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีทำงานร่วมกับประชาชน และธรรมาภิบาล ประการที่สอง การเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาที่ตั้งในภูมิภาค ซึ่งมีความสนใจการนำความรู้วิชาการมาประยุกต์กับสภาพเป็นจริง ให้มีโอกาสทำงานและเรียนรู้ร่วมกันกับ อบต. โดยยึดหลักการว่า ทั้งสองฝ่ายต่างเรียนรู้ ไม่ใช่การสอนหรืออบรม และยึดหลักการเสริมซึ่งกันและกัน (complementarity) มากกว่า อนึ่งในการประยุกต์ความรู้มาใช้อิงสภาพปัญหา และข้อจำกัดของ อบต. (issue-based) เป็นแนวทาง กล่าวคือไม่ได้กำหนดสาขาวิชาที่จะนำมาใช้ แต่หาความรู้ศาสตร์ต่างๆที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและการทำงาน ประการที่สาม เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาคมในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจการของ อบต. ได้แก่ การเสนอความคิดเห็นการพัฒนา การตรวจสอบการทำงาน อันเป็นแนวทางสร้างทุนสังคม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีภารกิจการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการต่อสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวรเน้นการให้บริการในเขตภาคเหนือตอนล่าง พื้นที่ 9 จังหวัด คณาจารย์ของคณะ (170 โดยประมาณ) มีบุคคลระดับอาจารย์ที่มีความรู้การสอนและการวิจัยสาขาต่างๆ คณะฯมีกิจกรรมการวิจัยที่เน้นการสร้างองค์ความรู้

² ในระดับมหภาค มีแนวทางการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีกฎหมายอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เช่น พรบ. แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดเป้าหมายทั้งในเชิงปริมาณและเงื่อนไข (สัดส่วนรายได้ของท้องถิ่น จะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ในปี 2549)

ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ยึดหลักการทำงานแบบเครือข่ายโดยจัดกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ธุรกิจและชุมชน ในเขตพื้นที่

การเรียนรู้ร่วมกับ อบต. แนวทางการทำงาน

- *ประการแรก* การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการ และความต้องการความรู้ของ อบต. ในพื้นที่ 3 จังหวัด พิชณุโลก พิจิตร และ เพชรบูรณ์
- *ประการที่สอง* การพัฒนาความรู้ ผ่านกิจกรรมการอบรม การเยี่ยมเยียน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในหัวข้อที่สองฝ่ายมีความเห็นร่วมกัน
- *ประการที่สาม* การทบทวนองค์ความรู้วิชาการที่อาจจะเหมาะสมนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของ อบต. เช่น การปรับปรุงข้อมูลสนเทศของ อบต. ระบบบัญชี เครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของท้องถิ่น โดยตั้งข้อสันนิษฐานว่า ในอนาคต อบต. จะต้องใช้สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือการทำงานมากขึ้น ดังนั้น ควรส่งเสริมให้พนักงาน (ทั้งฝ่ายการเมืองและเจ้าหน้าที่ประจำ) มีความเข้าใจ concept และเครื่องมือการทำงานดังกล่าว
- *ประการที่สี่* การส่งเสริมให้ประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมกับ อบต. ในการเสนอความเห็นการพัฒนา การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ และการตรวจสอบการทำงาน

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ ยึดหลักการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นเครือข่าย ประกอบด้วยสามฝ่าย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาคมและสถาบันการศึกษา เน้นกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม มากกว่าการผลิตเอกสารวิจัย และคาดหวังการสร้างองค์ความรู้จากท้องถิ่นมากกว่าการนำความรู้จากตำรามาเป็นแบบจำลอง

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

โครงการนำร่องครั้งนี้เป็นระยะที่หนึ่ง กล่าวคือ ขั้นการพัฒนากรอบความคิด โดยเน้นการสร้างกับกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นแบบใหม่ ในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วยสามฝ่าย กล่าวคือ อบต. (ทั้งนี้โดยคัดเลือกจาก อบต. ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ) ประชาคม และสถาบันการศึกษา วัตถุประสงค์เจาะจงของโครงการ คือ

ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาของ อบต. โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เกี่ยวกับ“คุณภาพชีวิต”ของประชาชน ศึกษาความต้องการของ อบต.และส่งเสริม“กระบวนการเรียนรู้”ของ อบต. โดยให้การสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันการศึกษาผ่านกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การปรึกษาหารือร่วมกัน การประชุมสัมมนา การเยี่ยมเยียน การจัดทำกรณีศึกษา การจัดระบบข้อมูลและบัญชี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับฝ่ายวิจัยและสถาบันการศึกษาก็ต้องการเรียนรู้ปัญหาจากสภาพเป็นจริง ทั้งนี้คาดหวังว่าความรู้ที่เกิดจากโครงการอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง“องค์ความรู้ระดับท้องถิ่นของไทย”

สิ่งที่คาดหวังจากโครงการ

1. ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ และสร้างเครือข่ายของความร่วมมือ ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา โดยจำกัดขอบเขตในพื้นที่สามจังหวัด (พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์)
2. ส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้ระดับท้องถิ่นจากประสบการณ์ตรง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาอย่างมียุทธศาสตร์ อบต. การนำเครื่องชีวิตมาใช้ประกอบการบริหารงานและการประเมินผล การปรับปรุงระบบข้อมูลสนเทศของ อบต. ทักษะต่อระบบบัญชีแบบใหม่ ฯลฯ เพื่อสนองความต้องการ/ความจำเป็นของหน่วยงานท้องถิ่น
3. เสริมสร้างประสบการณ์การทำงานในบางด้านซึ่งเป็น “เรื่องใหม่” สำหรับ อบต. เนื่องจากภารกิจของ อบต. จะเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากมาตรการกระจาย/และถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง เช่น ด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการให้คนชรา คนพิการ และเด็กก่อนวัยเรียน ฯลฯ

1.3 กรอบเวลาและวิธีการศึกษา

ระยะที่หนึ่งมีกรอบเวลาดำเนินการหนึ่งปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2546 กิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้วเป็นดังนี้

- การจัดเวทีสนทนาระหว่างสามฝ่าย อบต. ประชาคม และฝ่ายวิชาการ ใน 3 จังหวัด เพื่อรับทราบแนวคิดของแต่ละฝ่าย ทราบปัญหาและอุปสรรคการทำงานของ อบต. โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการขาดแคลนข้อมูลและความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ
- การเยี่ยมเยียนและการสังเกตจากภาคสนามของนักวิจัย โดยคณะนักวิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกรับสมัคร อบต. ที่สนใจเข้าร่วมโครงการจากทั้ง 3 จังหวัด จำนวน 24 แห่ง ที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการเพื่อเปิดโอกาสให้นักวิจัยไปพบปะเป็นครั้งคราว เพื่อทราบสภาพการทำงานในระดับปฏิบัติการ ทราบปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงาน แล้วจึงนำมาประมวลเป็นภาพของแต่ละ อบต.
- จัดประชุมสัมมนาของ อบต. กลุ่มย่อย ในแต่ละจังหวัด เพื่อนำเสนอผลการดำเนินการ ในขณะเดียวกัน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำงานในพื้นที่ของแต่ละ อบต. ในการแก้ไขปัญหา ทั้งในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายการเมือง กับข้าราชการประจำ และฝ่ายการเมืองกับ ประชาชน หรือ อบต. กับหน่วยงานราชการอื่น ซึ่งจะเป็นบทเรียนที่สำคัญ นำไปสู่การเสนอแนะถึงวิธีการช่วยในการแก้ไขปัญหา และบทบาทของมหาวิทยาลัยนเรศวรในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับ อบต.

1.4 กระบวนการทำงานและกิจกรรม

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

วัน – สถานที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์
14 พฤษภาคม 2545 มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก	สัมมนาเชิงปฏิบัติการ	เพื่อให้ฝ่ายการเมือง ข้าราชการ และตัวแทนประชาชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานของ อบต.
กรกฎาคม – พฤศจิกายน 2545 พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์	ลงพื้นที่ 24 อบต.	เพื่อหาข้อมูลเชิงลึก จากฝ่ายการเมือง ข้าราชการ และประชาชนในพื้นที่
16 มกราคม 2546 พิษณุโลก	สัมมนากลุ่มย่อย	นำเสนอผลที่ได้รับ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง อบต.
23 มกราคม 2546 พิจิตร	สัมมนากลุ่มย่อย	นำเสนอผลที่ได้รับ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง อบต.
30 มกราคม 2546 เพชรบูรณ์	สัมมนากลุ่มย่อย	นำเสนอผลที่ได้รับ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง อบต.

บทที่ 2

กรอบความคิด การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในกรอบวิวัฒนาการ

2.1 ความสามารถและเข้มแข็งขององค์กรและบุคคลากร

ความสามารถ (capability) ขององค์กร เกิดจากองค์ประกอบหลายส่วน หนึ่ง กติกาของสังคม ซึ่งในบริบทนี้หมายถึงรัฐธรรมนูญ กฎหมายและระเบียบที่ครอบคลุมการทำงานของ อบต. สอง อบต. ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ สาม ผลผลิตและการทำงานของ อบต. มาจากความสามารถของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยสนับสนุน เช่น รายได้ จำนวนพนักงาน เงินสะสม ฯลฯ สี่ ความร่วมมือของประชาชน และความเชื่อถือต่อผู้บริหารและพนักงานของ อบต. พุดง่าย ๆ คือ ทูตทางสังคม

ความเข้มแข็งขององค์กร มีมิติเวลา กล่าวคือมีพลวัต มีการปรับตัวได้ อบต.ของไทยโดยทั่วไปมีอายุน้อย (5-8 ปี) อาจจะกล่าวว่า เกือบทั้งหมดอยู่ในการเปลี่ยนผ่าน เนื่องจาก ก) กติกาใหม่ของสังคมตามแนวทางกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ทำให้ อบต. มีภารกิจและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น แต่ว่าสภาพเดิมของ อบต. มีข้อจำกัดหลายประการ (ที่ชัดเจนคือ รายได้และจำนวนพนักงานมีจำนวนจำกัดเปรียบเทียบกับหน้าที่) ข) การคัดสรรบุคคลมาเป็นผู้บริหารของ อบต. เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ส่วนหนึ่งประชาชน (บางส่วน) ไม่เข้าใจกระบวนการประชาธิปไตย นอกจากนี้ประชาชนไม่มีข้อมูลเสนอแนะว่าบุคคลที่เลือกตั้งนั้นมีคุณลักษณะที่แท้จริงอย่างไร³ ค) ตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปตัวแทน ไม่มีความเข้าใจระบบการทำงานของ อบต. ซึ่งมีกฎระเบียบตามแบบราชการ ทำให้การทำงานล่าช้าหรือไม่กล้าตัดสินใจเนื่องจากกลัวผิดระเบียบ ง) ความไม่เชื่อถือ และมุมมองที่แตกต่างกัน เท่าที่สังเกตผู้นำในชุมชนบางกลุ่ม ไม่เชื่อถือ อบต. เห็นว่ามีการทำงานที่ไม่โปร่งใส แสวงหาผลประโยชน์ ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม จ) การขาดความรู้ของพนักงานและการมีบุคลากรจำกัด เป็นอีกข้อจำกัดขององค์กร แต่เช่นเดียวกับเรื่องอื่น ๆ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ หากมีการแก้ไขระเบียบหรือกติกาที่เป็นอุปสรรค

2.2 อบต. และการตอบสนองต่อกติกาและกฎเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลง

มาตรการกระจายและถ่ายโอนอำนาจมีผลทำให้ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของ อบต. เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมาก และเป็นปัจจัยกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงที่ดี สังคมส่วนรวมมีความพอใจ แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านอาจจะเกิดปัญหาในระดับปฏิบัติการได้ เนื่องจากความไม่พร้อมของ อบต. เช่น อบต. มีกำลังเจ้าหน้าที่จำกัด พนักงานขาดความรู้ (หลายสาขา เช่น ช่างเทคนิค วิศวกร เจ้าพนักงานสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ)

³ อาจจะรู้จักตัวบุคคล แต่ไม่รู้ว่ามีความสามารถการทำงานหรือไม่ โปร่งใสเพียงใด ทีมที่เลือกเข้าไปทำงานเข้าหากันหรือไม่ ฯลฯ

มาตรการสนับสนุนการกระจายอำนาจในระดับมหภาค ที่สำคัญประกอบด้วย หนึ่ง งบประมาณการคลังเพื่อสนับสนุนให้อปท. เพิ่มขึ้นอย่างมาก (จากเดิมน้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้รัฐบาล กลายเป็นร้อยละ 22 ในปัจจุบัน และจะยังคงเพิ่มขึ้นตามนัยของกฎหมายกระจายอำนาจ) สอง การโอนบุคลากรจากหน่วยราชการส่วนกลางให้ไปทำงานและสังกัด อปท. (โดยให้รับเงินเดือนจากส่วนกลางเพื่อไม่เพิ่มภาระการเงินของ อปท.) สาม การยอมรับสิทธิของประชาชนในท้องถิ่นในการตรวจสอบนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สิทธิการเข้าชื่อกันเรียกร้องให้ถอดถอนนักการเมืองและข้าราชการ การมีส่วนร่วมการกำหนดแผนและโครงการพัฒนาของ อบต. ฯลฯ

มาตรการระดับจุลภาคที่สนับสนุนให้เกิดมีความเปลี่ยนแปลงทางบวกต่อ อบต. มีเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การที่ อบต. มีอำนาจหน้าที่และภารกิจเพิ่มขึ้น มีส่วนดึงดูดให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานเพิ่มขึ้น ดังประจักษ์ว่ามีบุคคลที่มีความรู้ระดับปริญญาขึ้นไป ที่มาทำงานให้กับ อบต. มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลำดับ ในจำนวนนี้บ้างเป็นอดีตข้าราชการที่มีความรู้ความเข้าใจระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน บ้างเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีผลเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มด้านการบริหาร ค้นคว้าให้มีบริการประชาชนแบบใหม่ มีความตื่นตัวการเรียนรู้ (เช่น การไปศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ) การทำงานเชิงรุกเพื่อสร้างคะแนนนิยมและโดยคาดหวังได้รับการเลือกตั้งในครั้งต่อไป ความหลากหลาย (diversity) เป็นอีกมิติทางบวกอีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากการยอมรับว่าสภาพของท้องถิ่นแตกต่างกัน ฝ่ายบริหาร อบต. มีอิสระการตัดสินใจ (autonomy แทนการสั่งการจากส่วนกลางในแบบดั้งเดิม ที่มักกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน uniformity) หมายถึง เปิดโอกาสให้แต่ละ อบต. จัดสรรทรัพยากรหรือทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับพื้นที่ (ยอมรับ diversity)

ในมุมมองเชิงวิวัฒนาการ (evolutionary process)⁴ ความสามารถของหน่วยงานเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการเลือกสรร (selection mechanism) เช่น ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแทนไปบริหาร อบต. การมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นช่วยให้การตัดสินใจถูกต้องแม่นยำกว่าในครั้งแรกๆ ฝ่ายบริหารเลือกใช้ทรัพยากรเพื่อผลิตบริการที่ถูกต้องประชาชน ฯลฯ ส่วนที่สองเกิดจากการยอมรับความหลากหลาย (variety-inducing mechanism) ซึ่งส่งเสริมประสิทธิภาพ⁵

⁴ ดูเอกสาร John Groenewegen and Jack Vroman 1999 *Institutions and the Evolution of Capitalism: Implications of Evolutionary Economics*, Edward Elgar.

⁵ ดูคำอธิบายในตำราเศรษฐศาสตร์ ที่พิสูจน์โดยใช้แบบจำลองง่ายๆ ภายใต้เงื่อนไขว่า เส้นอุปสงค์ของพื้นที่ ก และ ข. แตกต่างกัน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงการจัดอุปทาน แบบเดิมในลักษณะ uniform ให้มีความหลากหลาย จะมีประสิทธิภาพสูงกว่า เพราะในสภาพเดิม uniformity นั้น หมายถึง การมี over-provision of service และ under-provision of service.

2.3 ความเชื่อถือและความร่วมมือระหว่างประชาชนกับ อบต. ช่วยเพิ่มทุนสังคม

ความไว้วางใจและเชื่อถือซึ่งกันและกัน (mutual trust) เป็นกลไกทางสังคมที่มีคุณค่าสูงทางเศรษฐกิจ เพราะช่วยให้กิจกรรม (ทางบวก) เกิดขึ้นได้โดยง่าย โดยไม่ต้องทำสัญญาอย่างเป็นทางการ ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการเกี่ยวข้าวของคนในหมู่บ้านเดียวกัน เป็นผลดีเพราะทำให้เก็บเกี่ยวได้เร็วทันเวลา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่ต้องจ้างวานหรือร้องขอ มีหลักต่างตอบแทนแฝงอยู่ด้วย กล่าวคือ เมื่อฝ่ายหนึ่ง (ก) ลงแรงช่วยเหลือเพื่อนบ้าน (ข) ดังนั้นเมื่อฝ่ายแรก (ก) มีความต้องการการช่วยเหลือเกี่ยวข้าว เป็นพันธะทางใจที่ฝ่ายหลัง (ข) ต้องเสนอตัวมาช่วยเกี่ยวข้าว การช่วยเหลือเช่นนี้ความจริงเป็นการแลกเปลี่ยนอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่ในรูปเงิน และไม่ได้อิงสัญญาผูกมัด เป็นพันธะทางใจที่อิงหลักต่างตอบแทน (reciprocity)

แต่ในทางตรงกันข้ามหากว่าสังคมขาด social norm ของการช่วยเหลือและพึ่งพากัน กิจกรรมข้างต้นจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีสัญญาว่าจ้าง (exchange for money) คือ ข. ว่าจ้าง ก. ไปช่วยเกี่ยวข้าว และในอีกเวลาหนึ่ง ก. ว่าจ้าง ข. ช่วยทำงาน การตกลงกันจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อตกลงกันได้ว่า ค่าจ้างเกี่ยวข้าวที่เหมาะสมเป็นเท่าใด (กำหนด unit of account เป็นรายวัน หรือกำหนดตามขนาดพื้นที่ หรือคำนวณเป็นรายฟ่อน) – กิจกรรมอาจจะไม่เกิดขึ้นถ้าตกลงราคาค่าจ้างกันไม่ได้

ความไม่เชื่อถือของประชาชนต่อ อบต. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากหลายปัจจัย เช่น ความขัดแย้งของผลประโยชน์ที่มีแต่เดิม (ฝ่ายแพ้การเลือกตั้ง ไม่ยอมรับฝ่ายบริหารในปัจจุบัน ไม่สนับสนุนกิจกรรมของ อบต.) พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของ อบต. ก็อาจจะเป็นปัญหาเช่นเดียวกันเนื่องจากฝ่ายประชาชนเห็นว่ามีค่าใช้จ่ายเกินตัว หรือมีผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคพวกแอบแฝง การจัดสรรรายจ่ายลงในบางพื้นที่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของความไม่พอใจ เพราะมีแนวโน้มจัดสรรเงิน/โครงการสนับสนุนในพื้นที่ที่มีฐานคะแนนเสียง แต่ว่าละเลยพื้นที่อื่นๆ และการที่ฝ่ายบริหาร อบต. ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

2.4 การสนับสนุนของหน่วยงานวิชาการภายนอก

เป็นความจำเป็นและเป็นสิ่งที่ดีที่ อบต. จะต้องมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ ในแง่หนึ่ง อบต. เป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการและมีหน่วยราชการที่ทำหน้าที่กำกับ อบต. อยู่หลายหน่วยงาน การทำงานของ อบต. จึงต้องอิงกฎและระเบียบที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกำหนด กฎระเบียบบางอย่างอาจจะไม่เหมาะสมในบริบทของ อบต. การปรับปรุงแก้ไขระเบียบสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของ อบต. ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการศึกษาและทบทวน

เนื่องจากผู้นำของ อบต. ยุคใหม่จำนวนมากมีความกระตือรือร้นผลิตบริการใหม่ๆ ที่สนองความต้องการของประชาชน ผู้บริหารงานตระหนักถึงการมีข้อมูลสนเทศ ความสำคัญของการบริหารแนวทาง

ใหม่ และความจำเป็นต้องทำงานในลักษณะเครือข่าย ต้องการให้หลายหน่วยงานเข้าใจการทำงานของ อบต. หน่วยงานวิชาการเป็นส่วนหนึ่งที่อาจจะช่วยสนับสนุน อบต. ได้

การขาดแคลนความรู้ทางเทคนิค เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ อบต. ต้องการการสนับสนุนจากหน่วย วิชาการภายนอก เช่นให้จัดอบรมความรู้ด้านการบัญชี การพัฒนาการจัดเก็บรายได้โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ (แผนที่ภาษีและคอมพิวเตอร์) มาประยุกต์ใช้ การจัดการขยะและสภาพสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

บทที่ 3

ข้อค้นพบจากกรณีศึกษา อบต. ใน 3 จังหวัด

3.1 ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการของ อบต.

3.1.1 ปัญหาระดับโครงสร้าง

- การคลัง แหล่งรายได้ของ อบต. ส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 60) มาจากเงินอุดหนุนและภาษีแบ่ง ซึ่งเป็นทรัพยากรจากภายนอก (external sources of revenue) สาเหตุเกิดจากฐานภาษีของท้องถิ่นมีน้อย รายได้ที่เกิดจากภายในของ อบต. มาจากภาษีท้องถิ่น (ส่วนใหญ่คือภาษีบำรุงท้องถิ่น) นอกจากนี้จากค่าธรรมเนียม (ซึ่งมีไม่กี่ประเภทและจัดเก็บได้ยาก) แนวทางแก้ไขปรับปรุงต้องดำเนินการในระดับชาติ กล่าวคือ ขยายฐานภาษีให้ท้องถิ่น โดยให้มีประเภทของภาษีท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น การแบ่งภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีสรรพสามิตให้ในสัดส่วนที่เหมาะสม (เพิ่มจากร้อยละ 10⁶ ซึ่งหลายฝ่ายเห็นว่าไม่เป็นเหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับท้องถิ่น)
- ระเบียบและกฎเกณฑ์ที่ใช้กับ อบต. ส่วนใหญ่อิงระเบียบของราชการ ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสม เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีประมูล ไม่เหมาะสมกับชนบท เนื่องจาก
- ภารกิจที่มีขอบเขตกว้าง แต่ทรัพยากรของ อบต. จำกัด อนึ่ง ความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย จึงเป็นเรื่องยากสำหรับ อบต. ที่จะจัดทำบริการให้ได้ครบถ้วน (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อบต. ระดับ 4-5) ภารกิจบางประเภทมีค่าใช้จ่ายสูง เช่น บริการประปา หน่วยดับเพลิง และการจัดเก็บขยะที่ถูกละเลยเป็นต้น
- การที่มีจำนวนประชากรน้อยเกินไป อบต. ที่มีจำนวนประชากรน้อยเกินไป (เช่นจำนวนน้อยกว่า 1000 คน) ทำให้ต้นทุนเฉลี่ยของการให้บริการสูง แต่ฐานรายได้จำกัด
- สภาพเศรษฐกิจยากจน หรือมีสภาพความเสี่ยงตามธรรมชาติสูง ตัวอย่างเช่น ในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเสี่ยงต่อการน้ำท่วมและน้ำหลากในฤดูฝน

3.1.2 ปัญหาภายใน

- ความไม่เชื่อถือนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ อบต. ประชาคม เป็นคนละพวกกับ อบต. มีความไม่ไว้วางใจกัน ประชาคม เห็นว่า ฝ่ายบริหาร อบต. ใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างไม่โปร่งใส แสวงหาผลประโยชน์ให้พวกพ้อง หรือกีดกันไม่ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม การทำโครงการไม่ทำประชาพิจารณ์หรือขอความเห็นจากประชาคม ในอีกมุมมองหนึ่ง อบต. เห็นว่า ประชาชนและประชาคมไม่ให้ความร่วมมือ เห็นว่ากิจกรรมของ อบต. เป็นของส่วนรวมซึ่งสำคัญน้อยกว่าปัญหาปากท้อง เมื่อ

⁶ กติกาการแบ่งรายได้ (ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสุราและยาสูบ) ให้ท้องถิ่นเพียงร้อยละ 10 ซึ่งอาจจะเหมาะสมในอดีต – แต่เนื่องจากภารกิจของ อบต. ในปัจจุบันเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงควรปรับแก้สัดส่วนแบ่งให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เช่น เป็นร้อยละ 20-30 ทั้งนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป

อบต. แจ้งให้มาประชาชนมาประชุมหรือเพื่อขอความเห็น แต่ได้รับความร่วมมือน้อย คำว่า “ประชาคม” ก็ไม่ชัดเจนว่า เป็นใครและไม่ใช่องค์กรที่เป็นทางการ และไม่มีตัวตน

- บุคคลากรของ อบต. จำกัด หลาย อบต. แก้ปัญหาด้วยการให้คนเดียวทำงานควบหลายตำแหน่ง ซึ่งส่งผลต่อการทำงานไม่ได้เต็มที่
- ขาดแคลนความรู้ ความจริงต้องยอมรับว่าประธาน อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในชีวิต แต่การบริหาร อบต. นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจของราชการประกอบด้วย เช่น เข้าใจระเบียบของทางราชการ ติดต่อหรือสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ใหม่ ทำให้เกิดปัญหาผิดระเบียบโดยไม่ตั้งใจหรือความขัดแย้ง (ระหว่างปลัด อบต. และฝ่ายบริหาร⁷)
- การบริหารการจัดเก็บภาษีมีปัญหามาเนื่องจากขาดข้อมูล เช่น การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ อบต. ไม่ทราบว่าใครเป็นเจ้าของที่ดิน (ซึ่งเป็นคนภายนอก อาจจะอยู่ต่างจังหวัด) การติดต่อสื่อสารทำได้ยากหรือมีต้นทุนสูง อบต. บางแห่งมีพื้นที่ที่ทับซ้อนกับเขตพื้นที่ป่าสงวน ทำให้ อบต. ไม่สามารถจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ (หมายเหตุ เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ แม้แต่สำนักงานราชการก็ตั้งในเขตพื้นที่ป่าสงวน ตัวอย่างปัญหาในเขต อบต.บ้านน้อยชุมช้เหล็ก อ.เนินมะปราง)
- การจัดเก็บค่าธรรมเนียม ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ฝ่ายประชาชนอ้างว่าการที่ไม่ให้ความร่วมมือการเสียค่าธรรมเนียม (เช่น ค่าธรรมเนียมกิจการค้าน้ำรังเกียจ) เป็นเพราะว่าไม่มีความชัดเจนว่า อบต. ใช้จ่ายเงินอย่างไร มีประสิทธิภาพหรือไม่ บางกรณีเกิดปัญหาเนื่องจากอำเภอหรือร้องให้ระงับการจัดเก็บค่าธรรมเนียม เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดผลกระทบต่อ อบต. อื่น ๆ ซึ่งยังไม่ได้การออกข้อบังคับจัดเก็บค่าธรรมเนียมกิจการค้าน้ำรังเกียจ (บางครั้งชาวบ้านเรียกว่า ภาษีกิจการน้ำรังเกียจ ความเป็นไปเป็นค่าธรรมเนียมประเภทหนึ่ง)
- การขอความร่วมมือจากหน่วยงานภูมิภาค (อำเภอ) เนื่องจากฐานะการเงินของ อบต. ดีกว่าในอดีต มักจะมีความเข้าใจว่า อบต. มีเงินมาก หน่วยงานราชการภูมิภาคหลายแห่งขอร้องให้ อบต. ร่วมมือในการให้เงินอุดหนุนการจัดทำกิจกรรม (เช่นงานเทศกาลหรืองานกีฬา) เป็นสิ่งที่ อบต. ปฏิเสธได้ยากทั้งๆที่อาจจะไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมที่ดำเนินการ
- การไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยที่ อบต. หลีกเลี่ยงการประชุมกับประชาคม การจัดทำแผนและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ดำเนินการโดย อบต. เอง
- การบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง อบต. กล่าวว่าผู้รับเหมาไม่ยอมมาประมูลงาน เพราะว่างบประมาณน้อย ไม่คุ้มค่า ต้องรอจนกว่าจะมี อบต. ข้างเคียงจัดทำโครงการพัฒนาในลักษณะคล้ายคลึงกัน ผู้รับเหมาจึงยอมมาประมูลงาน

⁷ มีผู้ยกตัวอย่าง อบต. มีเงินสะสมจำนวนหนึ่ง (สมมติว่า หนึ่งล้านบาท) อบต. ต้องการนำเงินนี้มาใช้จ่ายจัดทำโครงการหรือแก้ปัญหาเร่งด่วนบางอย่าง (เช่นน้ำท่วมขัง) ประธานสั่งการให้ถอนเงินสะสมมาใช้จ่าย ฝ่ายปลัดแย้งว่า “ไม่มีเงินเพราะไม่ได้ตั้งงบรายจ่ายนี้ไว้” แต่ฝ่ายการเมืองอ้างว่า “มีเงิน (สะสม) อยู่ในบัญชีธนาคาร” สะท้อนมุมมองที่แตกต่างกัน ความจริงคือ การใช้จ่ายจากเงินสะสมกระทำได้ แต่ทั้งนี้ระเบียบปฏิบัติที่ต้องนำเงินสะสมเป็นงบรายจ่ายงบกลาง (การจ่ายขาดจากเงินสะสม) ซึ่งมีขั้นตอนการบริหาร

- การถ่ายโอนบุคคลากรจากส่วนกลาง อบต. ต้องการเจ้าพนักงานที่มีความรู้สูง (ปริญญาตรีขึ้นไป) แต่เกรงว่าจะมีปัญหาการบังคับบัญชา (เพราะฝ่ายการเมืองมีคุณวุฒิต่ำกว่า) นอกจากนี้เกรงว่า เมื่อครบกำหนด 5 ปีหลังจากรับโอนบุคคลากรมาแล้ว อบต. จะต้องรับภาระจ่ายเงินเดือนให้กับบุคคลที่รับโอน ซึ่งมีเงินเดือนสูง
- การจัดทำแผนพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่ อบต. ไม่มีทักษะในการเขียนโครงการ และความเข้าใจวิเคราะห์-วัดผล-ประเมินผล
- ปัญหาการดูแลสภาพสิ่งแวดล้อมและป้องกันการรุกร้าพื้นที่สาธารณะ ในพื้นที่ อบต. ที่มีสภาพกึ่งเมือง มีประชากรค่อนข้างหนาแน่น มักประสบปัญหาประชาชนก่อสร้างอาคารหรือลุกล้ำไปในที่สาธารณะ โดยไม่เข้าใจระเบียบ การแก้ไขปัญหาคือหน้าที่ของ อบต. แต่ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง เกรงว่าจะเสียคะแนนนิยม (ตัวอย่างปัญหาของ อบต. อรัญญิก พิชญ์โลก)
- ปัญหาสิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะ) ในเขตพื้นที่กิ่งเมืองมักจะประสบปัญหาเช่นนี้ กล่าวคือ อบต. ไม่มีพื้นที่ทิ้งขยะ ไม่มีรถขยะของตนเอง และไม่มีบุคคลากรจำนวนมากพอ จึงต้องอาศัยความร่วมมือกับเทศบาลมาจัดเก็บแทน (เช่น อบต. บึงพระ ใช้บริการของเทศบาลนครพิชญ์โลก) อบต. ไม่สามารถควบคุมคุณภาพการให้บริการได้ และมีค่าใช้จ่ายสูง
- การตอบสนองความต้องการใหม่ๆ ของประชาชน ในบางพื้นที่ประชาชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มดอกไม้จันทร์ กลุ่มกรอบรูปวิทยาศาสตร์ กลุ่มพรมเช็ดเท้า กลุ่มทองม้วน กลุ่มไวน์ผลไม้ ... กลุ่มเหล่านี้มีความสามารถการผลิตสินค้า แต่มีปัญหาไม่มีตลาดและต้องการการสนับสนุนทางด้านวิชาการ (เช่น การพัฒนาคุณภาพสินค้าและการบรรจุหีบห่อ ฯลฯ) ซึ่ง อบต. เองไม่มีความชำนาญการ ยกเว้นแต่จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก
- ฐานข้อมูลและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพ อบต. ส่วนใหญ่มีข้อมูลจำกัด (มีข้อมูลตามแบบฟอร์มของราชการที่กำหนด) แต่ในการบริหารที่แท้จริงจำเป็นต้องมีข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน ในขณะที่หน่วยงานราชการที่กำกับต้องการให้ อบต. จัดทำข้อมูลดังกล่าว การที่เจ้าหน้าที่จะทำตามได้ต้องมีความรู้ด้วยการทำข้อมูล-สถิติ-หรือคอมพิวเตอร์ระดับหนึ่ง

3.2 การสร้างทุนสังคมและธรรมาภิบาลในระดับ อบต.

อบต. ถูกคาดหวังจากสังคมไทยให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง ให้บริการประชาชนอย่างเข้มแข็ง การทำงานอย่างโปร่งใสและสุจริต ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีระบบการรายงานผลให้ประชาชนรับทราบและตรวจสอบ อบต. ควรจะตอบสนองปัญหาและข้อร้องเรียนของประชาชน นอกจากนี้ทำหน้าที่กำกับดูแล (การจัดระเบียบสังคม ดูแลสิ่งแวดล้อม) ความคาดหวังทั้งหมดนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายในทางปฏิบัติ เช่น การร้องเรียนปัญหาขาดแคลนปัจจัยขั้นพื้นฐาน อบต. ไม่สามารถจะดำเนินการได้เร็วตามที่ประชาชนคาดหวังเพราะขาดงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างมีระเบียบขั้นตอนปฏิบัติ

การสร้างคามเชื่อถือให้ประชาชนและประชาคมเข้าใจการทำงานของ อบต. เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ อบต. ทำงานได้สะดวก ทั้งนี้ต้องมีกิจกรรมหรือจุดเชื่อมโยงให้สองฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งกัน

และกัน ดังได้ตั้งข้อสังเกตข้างต้นว่า มีความไม่ไว้วางใจค่อนข้างมาก ประชาคมเห็นว่าการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นไม่โปร่งใส แสวงหาผลประโยชน์เข้าพวกพ้อง ใช้จ่ายเงินอย่างไม่คุ้มค่า ในขณะที่เห็นว่าประชาคมและองค์กรเอกชนทำงานได้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าเงินกว่า ในขณะที่ฝ่าย อบต. เห็นว่าประชาคมไม่ใช่ตัวแทนของประชาชน ประชาคมไม่ยอมเข้าร่วมกับ อบต. ได้แต่โจมตีหรือคัดค้านตลอดเวลา ไม่เข้าใจระเบียบการทำงาน ของ อบต.

หน่วยงานราชการได้ให้การสนับสนุน *หลักการธรรมาภิบาลในท้องถิ่น* โดยให้รางวัล (ในปี 2546 สำนักงานกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกันจัดการประกวดและให้รางวัลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งเป็นสามกลุ่ม อบจ. เทศบาล และ อบต. โดยจัดสรรรางวัลให้ทั่วทุกภูมิภาค) เป็นมาตรฐานหนึ่งที่จะเร่งรัดให้หน่วยงานท้องถิ่นประกวดกันในการทำงาน สอดคล้องกับหลักการธรรมาภิบาล) นอกเหนือจากการส่งเสริมให้มีเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้เกิด “ความริเริ่ม” ใหม่ ๆ ของการให้บริการ คาดว่าจะมีผลกระทบให้หน่วยงานอื่น ๆ ได้เรียนรู้จาก อบต. ที่ประสบความสำเร็จการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้และปรับตัวเป็นกระบวนการระยะยาว เป็นหัวข้อการวิจัยที่น่าจะศึกษา จัดทำบันทึกเพื่อเป็นบทเรียนและเป็นการส่งเสริมความรู้ใหม่สำหรับสังคมไทยต่อไป

3.3 แนวนโยบายของรัฐในการสร้างความเข้มแข็งและความโปร่งใสของ อบต.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ *กลุ่มที่หนึ่ง* การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม *กลุ่มที่สอง* การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง และ *กลุ่มที่สาม* การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์กลุ่มที่หนึ่ง การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม จะมีแนวทางการพัฒนาหนึ่งซึ่งให้มีการกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้บริการของรัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงาน ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ปรับกลไกกับการกระจายอำนาจให้มีความคล่องตัว ทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจและกำหนดบทบาทที่ชัดเจนระหว่างข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชน ในการทำงานร่วมกันเพื่อให้การกระจายอำนาจมีสัมฤทธิ์ผล

2. เตรียมความพร้อมและปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ โดยให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องพัฒนาความรู้ทั้งในด้านเทคนิควิชาการ และการบริหารจัดการ รวมทั้งวางแนวทางกำหนดขนาดที่เหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
3. วางระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจ ระบบบริหารงานและบุคลากรที่มีมาตรฐาน ระบบบัญชีแบบพึงรับพึงจ่าย ระบบงบประมาณแบบเน้นผลลัพธ์ ระบบข้อมูลการเงินการคลัง ระบบตรวจสอบและประเมินผล กลไกติดตามผลการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ศูนย์ให้คำปรึกษาระดับอำเภอ รวมตลอดทั้งกำหนดมาตรฐานการให้บริการสาธารณะและมาตรการจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาบริการที่ดีขึ้น และกำหนดมาตรฐานจรรยาบรรณของผู้บริหาร ตลอดจนการรายงานประชาชนและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานและตรวจสอบ
4. วางระบบการจัดสรรภาษีและเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความชัดเจนเสมอภาค และสอดคล้องกับภารกิจ ควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ของตนเอง รมรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการเสียภาษีและมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น

รัฐบาลปัจจุบัน (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร) ได้มีการนำเสนอแนวนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2543 ในส่วนของนโยบายด้านการกระจายอำนาจ มีแนวทางการทำงาน ดังนี้

- ให้ความสำคัญกับการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นและการกระจายอำนาจทางการคลังลงสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถจัดการบริหารงบประมาณของตนเองได้อย่างอิสระมากขึ้นโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในการพัฒนาท้องถิ่น
- ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นให้มีความชัดเจนเหมาะสมตามขั้นตอนของการกระจายอำนาจ ในขณะเดียวกัน จะเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละท้องถิ่นรวมถึงการมีอิสระในการจัดการด้านงบประมาณของท้องถิ่น การแสวงหารายได้ และการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น
- ส่งเสริมให้ประชาชน ภาคประชาสังคม และองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งจัดให้มีการตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การจัดซื้อจัดจ้าง และการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งเพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนเร่งส่งเสริมความเข้าใจในบทบาทและการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเกิดประสิทธิผล

ระบบกำกับดูแล องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ได้มีหน่วยงานกำกับ ที่สำคัญหลายหน่วยงาน อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งทำหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพและกำกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจ เพื่อกระจายงาน และทรัพยากร ซึ่งเดิมเป็นการดำเนินงานของส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ไปให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และหน่วยงานอื่น (สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินแห่งชาติ สำนักงานประมาณ กรมบัญชีกลาง) ซึ่งหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่ดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในกระบวนการปฏิบัติ และระเบียบต่างๆ ที่แต่ละหน่วยงานออกมา ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานหลายๆ ด้าน เช่น การกระจายคนในหน่วยงาน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ซึ่งหน่วยงานนี้จะถูกยุบรวม โดยมีการกำหนดให้หน้าที่ส่วนหนึ่ง และบุคลากร ถ่ายโอนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ ซึ่งส่งผลให้ อบต. บางส่วนไม่สามารถรองรับคนในส่วนนี้ได้เนื่องจากฐานเงินเดือนเดิมสูง ทำให้ อบต. ซึ่งถูกกำกับระดับเพดานเงินเดือนให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของรายได้จัดเก็บเอง ในขณะเดียวกันพนักงานระดับวิศวกร ซึ่งมีความรู้และเป็นคนรุ่นใหม่ ไม่นิยมที่จะไปอยู่ยัง อบต. ขนาดเล็ก หรือ อบต. ห่างไกล เป็นต้น

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะการพัฒนาเชิงสถาบันของ อบต. :

การเรียนรู้ร่วมกันในระยะที่สอง

4.1 การเรียนรู้ใหม่และความริเริ่มจัดบริการใหม่

การเรียนรู้และผลิตความรู้ใหม่ เป็นภารกิจของทุกหน่วยงาน ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น รัฐบาลเร่งรัดให้ปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้หน่วยราชการทำงานอย่างมียุทธศาสตร์เชิงรุก ทำงานอย่างหวังผล และสนับสนุนภาคเอกชน การปฏิรูประดับภูมิภาคให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำการพัฒนาในระดับจังหวัดอย่างมียุทธศาสตร์ และประสานความร่วมมือในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เช่นเดียวกันต้องเรียนรู้ใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตบริการใหม่เพื่อสนองความต้องการในเขตพื้นที่ ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจกับประชาคม (สร้างทุนสังคมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ)

การเรียนรู้มีความหมายมากกว่า การรับเอาเทคนิคการผลิตหรือการจัดการแบบใหม่ไปใช้ แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน-การริเริ่มสร้างสรรค์บริการใหม่-การปรับแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหม่-การทำงานเป็นเครือข่ายกับหน่วยอื่นๆ (เพื่อใช้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด การได้รับข่าวสารข้อมูล การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ฯลฯ)

แต่ อบต. แต่ละแห่งมีความพร้อมแตกต่างกัน ความริเริ่มสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน มีหลายปัจจัยเกี่ยวข้อง อาทิเช่น แรงบันดาลใจ (aspiration) ภาวะผู้นำ (leadership) ความร่วมมือหรือทุนทางสังคมของแต่ละตำบลที่มีแต่เดิม นอกจากนี้ปัจจัยจากภายนอกก็อาจจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และริเริ่มใหม่ๆ ได้เช่นเดียวกัน

จากประสบการณ์เขียนในพื้นที่ พบว่ามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของอบต. จำนวนมาก ที่เป็นรูปธรรม (ในรูปของการบริการใหม่ การผลิตใหม่ มาตราส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพโดยแปลงวัตถุดิบในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้า มีมูลค่าในทางใดทางหนึ่ง ฯลฯ) แต่ความรู้เหล่านี้มักขาดการบันทึก หากมีการบันทึกจะเป็นสื่อที่มีประโยชน์ให้หน่วยงานอื่นๆ เรียนรู้ได้

4.2 การถ่ายโอนภารกิจและการเรียนรู้ใหม่

รัฐบาลได้กำหนดกรอบภารกิจที่จะถ่ายโอนจากราชการส่วนกลาง ให้ อบต. ซึ่งมีจำนวนมาก แต่การดำเนินการจริงย่อมแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อบต. ที่จะรับถ่ายโอนภารกิจต้องพิจารณาว่า ภารกิจใดมีประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีความพร้อมรับโอนหรือไม่ ความยากง่ายของงานใหม่ที่จะรับมาทำ ฯลฯ

ในการรับภารกิจใหม่มาดำเนินการ อบต. ต้องปรับขีดความสามารถของบุคลากร ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ระดับหนึ่ง (บางเรื่องเป็นเทคนิคเฉพาะด้าน) นอกจากนี้เมื่อรับงานใหม่มาทำย่อมจะต้องมีการประเมินว่ามีปัญหา/อุปสรรคหรือไม่ และแก้ข้อขัดข้องอย่างไร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนที่มีประโยชน์ ที่ควรค่าการบันทึกจดจำ

4.3 เครือข่ายความรู้ของ อบต. และสถาบันการศึกษาในภูมิภาค

นอกเหนือการมีสร้างเครือข่ายภายในตำบล คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง อบต. กับประชาชนและประชาคม การสร้างเครือข่ายข้าม อบต. ผ่านชมรมต่าง เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ อาจจะทำให้เกิดกิจกรรมใหม่ในลักษณะสหการ และการเรียนรู้ข้ามหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการบันทึกข้อมูลว่าเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน อบต. มีมากน้อยเพียงใด กิจกรรมความร่วมมือที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะกิจ (เช่น การจัดงานร่วมกัน) หรือเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน บันทึกบริบท (context) ของความร่วมมือที่เกิดขึ้น

สถาบันการศึกษาในภูมิภาคมีบุคลากรที่สนใจทำวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ท้องถิ่น/ภูมิภาค สามารถจะเป็นจุดเชื่อมและช่วยจัดทำบันทึกความรู้ได้ แต่ทั้งนี้ก็จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีโปรแกรมการวิจัย และจัดทำกรอบให้เหมาะสม ไม่กว้างจนเกินไป นอกเหนือจากการบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องมีการสังเคราะห์และวิเคราะห์บทเรียน

4.4 โปรแกรมการวิจัยและเรียนรู้ร่วมกับ อบต. ระยะที่สอง

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยและเรียนรู้ มีกรอบและแนวปฏิบัติสำหรับทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร (จำนวน 8-10 คน) เห็นสมควรกำหนดโปรแกรมการวิจัย (Research Program, RP) ดังต่อไปนี้

ขอบเขตการศึกษาในระยะที่สอง ทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวรจะขยายขอบเขตการศึกษาร่วมกันใน 3 จังหวัด (ได้แก่ กำแพงเพชร สุโขทัย และอุตรดิตถ์) รวมกับพื้นที่ 3 จังหวัดเดิม (พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และพิจิตร) รวมพื้นที่ 6 จังหวัด

RP1: ความริเริ่มและจัดหาบริการแบบใหม่ให้ประชาชน

การศึกษาในส่วนนี้ เน้นศึกษาและติดตามความคิดริเริ่ม (initiatitives) ของ อบต. ได้แก่ โครงการใหม่ๆ และบริการใหม่ๆ ของ อบต. ศึกษามูลเหตุจูงใจของหน่วยงาน (aspiration) ประเภทของกิจกรรมความริเริ่ม การเข้าร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมใหม่ ผลกระทบของโครงการริเริ่ม และก้าวต่อไปของการทำงาน ฯลฯ

คณะวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร จะเยี่ยมเยียน อบต. จัดทำบันทึกความริเริ่มของโครงการที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้น พร้อมกับให้คำปรึกษาในเชิงวิชาการ คาดว่า มีตัวอย่าง อบต. จำนวน 60 แห่ง (6 x 10 แห่งในแต่ละจังหวัด)

RP2: การปรับถ่ายโอนอำนาจ

การถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยราชการส่วนกลางให้ อบต. ได้เริ่มดำเนินการมา 2 ปีแล้ว แต่ปริมาณการถ่ายโอนแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่และความพร้อมของหน่วยรับโอน (อบต.) การบันทึกความรู้ว่าการถ่ายโอนเกิดขึ้นอย่างไร (ประเภทกิจกรรม) ปัญหา/อุปสรรค/และความสำเร็จที่เกิดขึ้นในมาตรการถ่ายโอนเป็นความรู้ระดับท้องถิ่นที่สมควรจดบันทึก

ทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร จะเยี่ยมเยียน อบต. สัมภาษณ์ฝ่ายบริหารและฝ่ายประจำของ อบต. เพื่อทราบสถานะการถ่ายโอน ตลอดจนปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งที่คณะวิจัยสามารถจะเรียนรู้ได้คือผู้นำชุมชน/ประชาคม โดยวิธีการสัมภาษณ์ จดบันทึกและสังเคราะห์เป็นความรู้ระดับท้องถิ่น

RP3: การทำงานของ อบต. เป็นเครือข่ายและการจัดการแบบสหการ

สหการและความร่วมมือระหว่าง อบต. (รวมทั้งกับหน่วยงานอื่นๆ) เป็นการจัดการที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการสิ่งแวดล้อม (ขยะ) การจัดการบริการสาธารณสุข การป้องกันภัย (ดับเพลิง) และบริการการศึกษา เป็นต้น โดยหวังใช้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด และการสร้างเครือข่ายเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เนื่องจาก อบต. มีสภาพความพร้อมแตกต่างกัน บางหน่วยงานตั้งในพื้นที่กิ่งเมือง มีประชากรหนาแน่น บาง อบต. ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากศูนย์กลางของเมือง

ทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร จะใช้วิธีการเยี่ยมเยียน อบต. สัมภาษณ์ฝ่ายบริหารและข้าราชการประจำของ อบต. เพื่อทราบหัวข้อการจัดการ และวิธีการทำงานร่วมกันของ อบต. พร้อมกับจัดทำบันทึกผลที่เกิดขึ้นจากสหการ หรือบันทึกกิจกรรมสหการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

RP4: การพัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่น

การบริหาร อบต. ในยุคใหม่จำเป็นต้องมีฐานข้อมูล (database) และเครื่องชี้วัด (performance indicators) เพื่อประกอบการประเมินผลการพัฒนา เพื่ออธิบายให้ประชาชนเข้าใจ และการวางแผนอนาคต แต่ อบต. ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมด้านข้อมูล จริงอยู่มีการจัดเก็บข้อมูล (เท่าที่ราชการส่วนกลางกำหนด ตามแบบฟอร์มเช่น จำนวนประชากร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รายงานการเงินการคลังอันเกี่ยวกับ

รายรับ-รายจ่าย-งบดุล เป็นต้น) แต่ยังขาดการบันทึกข้อมูลในมิติอื่นๆ เช่น จำนวนประชาชนที่มาใช้บริการของ อบต. (หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ อบต. ดำเนินการ เพื่อประเมิน effectiveness ของมาตรการ) คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มต่างๆ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม

ทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร จะเยี่ยมเยียน อบต. สัมภาษณ์ฝ่ายจัดเก็บข้อมูลของ อบต. เพื่อทราบสถานะข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยวิธีการสัมภาษณ์ และจดบันทึกข้อมูล รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำการพัฒนาฐานข้อมูล/เครื่องชี้วัด อันเป็นเครื่องมือที่ อบต. จะใช้สื่อสารให้ประชาชนเข้าใจว่า อบต. ทำงานอะไร ได้ผลอย่างไร การทำงานคุ้มค่าเงินของประชาชน

RP5: การอบรมความรู้เฉพาะด้านเพื่อสนับสนุนการทำงานของ อบต.

การอบรมความรู้เฉพาะด้าน (training on specific issues) ให้บุคลากรของ อบต. เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยสถาบันการศึกษาทำหน้าที่เป็นประสานหรือสนับสนุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของ อบต. ข้อเสนอเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ของ อบต. ยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติเช่นด้านการเงิน-การบริหารพัสดุ-การจัดการข้อมูลสนเทศเพื่อการบริหาร

การอบรมความรู้เฉพาะด้าน จะเกิดขึ้นโดยปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างทีมวิจัยมหาวิทยาลัยนเรศวร และ อบต. ทั้งนี้วิทยากรที่จะทำหน้าที่อาจจะมาจากราชการส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับท้องที่นั้นๆ หรือคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก.

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ : ปัญหา ความต้องการ และมุมมองของ อบต.

(พฤษภาคม 2545)

1. กล่าวนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทหนึ่ง ซึ่งได้เริ่มมีการจัดตั้งในปี 2538 จนถึงปัจจุบัน มีจำนวน 6,745 แห่งทั่วประเทศ โดยมีการแบ่งชั้นตามรายได้ถึง 5 ชั้น มีการปกครองตนเองโดยประชาชนเป็นผู้เลือกสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นจะมีการเลือกประธานกรรมการบริหารที่ทำหน้าที่บริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่านั้น นอกจากนั้นโครงสร้างการบริหารงานภายใน จะประกอบไปด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ และพนักงาน โดยจะดำเนินงานด้วยการบริหารทรัพยากรในท้องถิ่น จัดบริการสาธารณะ (ทำการผลิตเองหรือจัดหาด้วยการจ้างผู้อื่นดำเนินการแทน) มีรายได้จากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีพนักงานในการทำงาน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีอิสระในระดับหนึ่งภายใต้กรอบกฎหมายและแนวนโยบายของชาติ

ตามหลักอุดมคติแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีจุดแข็งอยู่หลายประการได้แก่ การมีขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยราชการอื่น และการมีอิสระ ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทำงานใกล้ชิดกับประชาชน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอีกมาก อาทิเช่น 1) ฐานภาษีแคบและรายได้ไม่เพียงพอ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาประชาชนในท้องถิ่นมักจะไม่คุ้นเคยกับการต้องเสียภาษีและค่าธรรมเนียม เช่นค่าจัดเก็บขยะ เป็นต้น ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือน้อย ในขณะที่เดียวกันก็มีความคาดหวังจากองค์การบริหารส่วนตำบลสูง ในการที่จะได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น 2) ระบบการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมีการผูกขาดไม่แข่งขัน การคานอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายค้านไม่เกิดขึ้นจริง เป็นเพียงการประสานผลประโยชน์ของคนในกลุ่มเท่านั้น ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นกับข้าราชการประจำ 3) การขาดบุคลากรที่มีความรู้และระบบการกำกับพนักงาน จะถูกควบคุมจากส่วนกลางมากกว่าจากองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ทำให้การพัฒนาพนักงานและการเปลี่ยนแปลงอื่น ไม่สามารถตอบสนองการทำงานของผู้บริหารได้เต็มที่ 4) ลักษณะทางกายภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่แห้งแล้ง สภาพเศรษฐกิจยากจนจึงส่งผลให้การจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย อันเป็นปัจจัยซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ 5) การกำกับของรัฐบาลทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคผ่านระบบการงบประมาณและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน 6) การขาดระบบตรวจสอบและสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ไม่เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจจากส่วนกลางในการทำงาน

ส่งผลให้มีหลายฝ่ายทั้งนักการเมือง ข้าราชการบางส่วนและสื่อมวลชน มีความเห็นในแง่ลบต่อการปฏิบัติงานของ อบต. จนกระทั่งมีข้อเสนอแนะให้มีการยุบรวม อบต. บางแห่งที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ เข้ากับเทศบาล และการยกฐานะ อบต. บางแห่งให้เป็นเทศบาลเพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลเองซึ่งความหลากหลายในด้านความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชน การพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานจึงเป็นแนวทางหลักในการที่จะช่วยให้ อบต. เหล่านั้นสามารถพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินโครงการ

สำนักงานวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นด้านนี้ จึงได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยนเรศวรดำเนินการพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ซึ่งในการดำเนินโครงการนี้ได้มีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลระดับ อบต. ขึ้น ที่ห้องประชุม MD 237 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2545 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบไปด้วย อบต. ซึ่งมีทั้งฝ่ายการเมือง และฝ่ายพนักงาน กลุ่มประชาชนที่อยู่ในตำบล และนักวิชาการ ได้มีแสดงความคิดเห็นหลากหลาย เพื่อช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวทางในการพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น

ในการสัมมนาครั้งนั้นได้มีการแบ่งประเด็นออกเป็น 6 ด้านคือ 1) ด้านโครงสร้างของ อบต. ทั้งในด้านฝ่ายการเมืองและฝ่ายพนักงาน 2) ด้านการบริหารภายในองค์กรของ อบต. 3) ด้านการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ของ อบต. 4) ด้านความเชื่อมโยงของ อบต. กับหน่วยงานอื่น และประชาคม 5) ด้านกฎหมายข้อบังคับและระเบียบต่างๆ 6) บทบาทของมหาวิทยาลัยในการช่วยเพิ่มศักยภาพและพัฒนา อบต. ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

2. ด้านโครงสร้างขององค์กรทั้งฝ่ายการเมืองและพนักงาน

จากการสัมมนาได้มีการแสดงความคิดเห็นหลากหลายซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- **ที่มาของฝ่ายบริหาร** ควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในตำบลเพราะจะสามารถเลือกคนที่ประชาชนในตำบลมีความต้องการให้มาดำรงตำแหน่ง ส่วนอีกกลุ่มเห็นว่าการเลือกหัวหน้าบริหารงานควรมาจากสมาชิกสภาตำบลเป็นผู้เลือกเนื่องจากสมาชิกสภาตำบลได้รับความไว้วางใจให้มาเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบลอยู่แล้ว
- **ที่มาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล** ควรให้มีการเลือกตั้งแบบยกทีมเพื่อสภา อบต. จะมีความมั่นคงและสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนอีกกลุ่มเห็นว่าควรแบ่งเป็นเขตหมู่

บ้านโดยทำการเลือกตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านมาเป็นสมาชิก อบต. เพื่อความเท่าเทียมกันในแต่ละหมู่บ้าน และคนในหมู่บ้านย่อมรู้ดีว่าใครเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นตัวแทนของหมู่บ้านไปทำหน้าที่เป็นสมาชิก อบต.

- การยุบรวม อบต.ขนาดเล็ก ควรที่จะยุบ อบต.ขนาดเล็ก โดยพิจารณาจำนวนคนและพื้นที่รับผิดชอบประกอบกับผลการทำงานของ อบต.ที่ผ่านมาว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ การยุบ อบต.ขนาดเล็ก จะทำให้ประหยัดงบประมาณและในการมารวมของ อบต.ที่ถูกยุบจะทำให้การพัฒนาในพื้นที่ได้ดีขึ้น เพราะมีพื้นที่รับผิดชอบมากขึ้น และเป็นการพัฒนาที่ถูกต้องถ้าไม่สามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ก็จำเป็นต้องถูกยุบรวมกับ อบต.ที่มีศักยภาพในการบริหารงาน ส่วนอีกความเห็นกลับมีความคิดที่ไม่ควรยุบ อบต.ขนาดเล็กเพราะการที่ อบต.ถูกยุบรวมจะกลายเป็นเสี่ยงช้างน้อยใน อบต.ที่ถูกยุบไปรวมจะทำให้ตำบลนั้นไม่มีการพัฒนา ควรจะเปิดโอกาสให้ อบต.ขนาดเล็กพยายามพัฒนาตัวเองก่อน โดยส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่าง อบต.ขนาดใหญ่กับ อบต.ขนาดเล็ก

3. ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและงบประมาณ

- ควรให้มีการฝึกอบรมพนักงาน(ปลัด คลัง ช่าง)อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้รับรู้พัฒนาระบบการทำงานของแต่ละบุคคลและขององค์กร ซึ่งมักเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานจริง ส่วนเรื่องกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ อบต.ควรจัดมีการอบรมให้อย่างสม่ำเสมอเพราะตัวกฎหมายเองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
- ในเรื่องการทำระบบบัญชีของ อบต.ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนและเป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั้งหมด ไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานของ อบต.เกิดความสับสน และจะทำให้การตรวจสอบเกิดความยุ่งยาก
- จัดอบรมในเรื่องการใช้งบประมาณควรมีการจัดการและวางแผนในเรื่องการเงินการคลัง การใช้งบประมาณในการพัฒนาที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในตำบลและควรมีเจ้าหน้าที่งบประมาณประจำอยู่ที่ อบต.
- บุคลากร ในด้านการเงิน การคลังของ อบต.มีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่มี ร่วมกับกฎระเบียบราชการในการเบิกจ่ายเงินขององค์กรมีมากหลายขั้นตอนทำให้งานล่าช้า สมควรที่จะเพิ่มบุคลากรให้มากขึ้นและลดขั้นตอนบางส่วนที่ไม่จำเป็นออกไปโดยอาจตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแทนหรือให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบการทำงาน
- ในเรื่องการพัฒนาการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมรายได้แก่ประชาชนเพื่อเพิ่มจำนวนภาษีที่เป็นรายได้ของ อบต. ในกรณีรายได้ของ อบต.ไม่เพียงพอรัฐบาลควรสนับสนุนรายได้แก่ อบต.
- ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

4. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ในส่วนของผู้บริหาร ควรจะได้รับโอกาสให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรมในการบริหาร มีคุณธรรมในการใช้อำนาจในการบริหารและรวมทั้งการยินยอรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน นอกเหนือจากนั้นที่ประชุมยังมีความเห็นต้องการให้ สมาชิก อบต.มีวุฒิ การศึกษาขั้นต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ขึ้นไป เพราะที่ผ่านมาส่วนใหญ่ จบแค่ ป.4 – ม.3 ซึ่งจะช่วยให้พัฒนาหมู่บ้านและตำบลให้ดีขึ้น ควรมีการจัดอบรมผู้บริหารระดับ อบต.ให้รู้จัก บทบาทของตนอย่างแท้จริงรู้จักใช้งานบุคลากรให้ตรงกับสายงานและความสามารถของพนักงาน มีความยุติธรรมในการเลือกสรรบุคลากรเข้ามาทำงาน จะต้องพิจารณาถึงความรู้ความสามารถ ไม่ใช่ ระบบเส้นสายในการรับคนเข้าทำงาน
- ควรเปิดโอกาสให้ อบต.สามารถจ้างลูกจ้างเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และการบริหารงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของ อบต.มีน้อยทำให้พนักงานใน อบต.จำเป็นต้องช่วยกัน ในการทำงาน พนักงานหนึ่งคนก็ต้องทำงานหลายด้านทำให้งานที่ออกมาไม่มีประสิทธิภาพส่ง ผลถึงการบริหารงาน เพราะไม่สามารถสั่งการลงไปได้ชัดเจนว่าให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบ
- ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานและฝ่ายบริหารโดยประชาชนเป็นผู้ที่เข้ามาตรวจสอบโดยตั้งเป็นคณะกรรมการกลาง โดยให้ อบต.เปิดเผยข้อมูลในเรื่องการบริหารงานที่ผ่านมาให้ คณะกรรมการกลางตรวจสอบ
- ควรมีการปรับปรุงการกำกับดูแลการทำงานของ อบต.ระดับอำเภอจากเดิมนายอำเภอเพียงคนเดียว เป็นผู้ตรวจสอบเปลี่ยนมาเป็นการตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอตรวจสอบแทนเพื่อความโปร่งใสใน การตรวจสอบการทำงาน
- โครงสร้างการทำงานของ อบต. บางระดับควรเพิ่มสายงานที่มีอยู่เดิม(ปลัด คลัง ช่าง)ให้มากขึ้น เพื่อครอบคลุมกลุ่มของการให้บริการของ อบต. ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น
- ในเรื่องการทำงาน พนักงานจะต้องรู้หน้าที่และมีความรับผิดชอบในการทำงาน มีความตรงต่อเวลา ควรมีการแต่งตั้งโยกย้ายพนักงานประจำเพื่อความกระตือรือร้นในการทำงานและเพื่อเป็นการป้องกัน การสร้างฐานอำนาจ เนื่องจากตำแหน่งที่ก่อให้เกิดผลได้ผลเสียกับบุคคลความสามัคคีในองค์กร การประสานงาน โดยเฉพาะฝ่ายการเมืองท้องถิ่น(ประธาน อบต.)กับพนักงาน อบต.(ปลัด อบต.) ต้องให้ความร่วมมือกันในการทำงาน

5. ด้านการบริหารทั่วไป

- การวางแผนพัฒนา(การจัดโครงการ,การจัดทำงบประมาณ,การจัดเก็บภาษี)ควรให้ผู้นำชุมชนและ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในการบริหารงานของ อบต.และควรมีการจัดประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าหรือข่าวสารของโครงการ ควรเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้าไปตรวจสอบการทำงานของ อบต.ได้ในทุกขั้นตอนของการบริหารงาน จัดให้มีการติดตามประเมินผลการทำงานของ อบต. ตลอดจนการช่วยสอดส่องดูแลการใช้สาธารณะประโยชน์ของ

อบต.(ถนน)ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ อบต.เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสาธารณะประโยชน์ที่ทาง อบต.ได้จัดสร้างขึ้น

- ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสนใจและการมีส่วนร่วมในการเข้าไปตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานของ อบต.การมีส่วนร่วมในการประชาคมในการวางแผนพัฒนาเพราะที่ผ่านมาประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควรเนื่องจากการประชาคมที่ผ่านมาไม่ค่อยเป็นผลเนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน

6. ด้านการจัดบริการสาธารณะของ อบต.

- ในเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อบริการประชาชน จะต้องทำการสำรวจความต้องการของประชาชนก่อนว่ามีความต้องการด้านใดมากที่สุดเพื่อป้องกันการลงทุนที่สูญเปล่าและในการสร้างจะต้องทำให้มีคุณภาพให้สามารถใช้งานได้นาน ๆ สกกับงบประมาณที่เสียไปโดยป้องกันการรับสินบนจากผู้รับเหมาเพราะจะทำให้งานที่ได้ไม่มีคุณภาพ ในการใช้ประโยชน์ควรสร้างให้ประชาชนทุกคนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง ส่วนการให้บริการสาธารณูปโภค ควรเน้นคุณภาพของการบริการประชาชนและในการให้บริการไม่ควรดำเนินการแบบให้เปล่า ควรจะให้ชุมชนสมทบค่าใช้จ่ายจะได้เกิดความรู้สึกหวงแหนทรัพย์สินและช่วยกันดูแลรักษา
- ปัญหาเรื่องขยะ ในเรื่องที่ทั้งขยะจำเป็นต้องมีการแก้ไขลดปริมาณขยะโดยการส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง โดยกระบวนการรีไซเคิลแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกมาขายเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนและลดปริมาณขยะที่ อบต.จะต้องนำไปทิ้ง จึงจำเป็นจะต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้ประสบผลสำเร็จ
- อบต.มีรายได้จำกัดทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมอำนวยความสะดวกประโยชน์แก่ชุมชนได้ทั่วถึง มีความจำเป็นด้านงบประมาณบวกกับความต้องการของประชาชนมีมากและมุ่งหวังว่าจะได้รับจาก อบต.สูงจนเกินความสามารถของ อบต.ที่จะตอบสนองให้ได้ รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณให้กับ อบต.ให้เหมาะสมกับพื้นที่และภารกิจของแต่ละ อบต.
- เรื่องการระบายน้ำที่เกี่ยวเนื่องกับการถมที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนที่มีความสูงแตกต่างกันและมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดปัญหาการระบายน้ำและปัญหาน้ำท่วมซึ่งซึ่งทาง อบต.ยังไม่มีมาตรการควบคุมและจัดการที่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้
- การสร้างลานกีฬาเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนหันมาเล่นกีฬาออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและห่างไกลจากยาเสพติดช่วยลดปัญหายาเสพติดในชุมชน การส่งเสริมการรักษาความสะอาดในชุมชนเพื่อเป็นการป้องกันโรคติดต่อและสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน สร้างชุมชนให้น่าอยู่
- อบต.ต้องออกกฎข้อบังคับในการใช้สาธารณะประโยชน์ของชุมชน เพื่อควบคุมและเป็นการดูแลรักษาสาธารณะประโยชน์ของชุมชนให้สามารถใช้งานได้ยาวนาน

7. ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ อบต.

- กฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ปรับตัวไม่ทันจนทำงานไม่คล่องตัว และกฎหมายมีหลายฉบับอยู่กันกระจัดกระจาย มีความต้องการให้รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นรวมกันเป็นรูปเล่มเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน
- ระเบียบการ ข้อบังคับเป็นอุปสรรคการทำโครงการงบประมาณล่าช้ามาก ส่วนการเปิดซองประมูลงานโครงการของ อบต. ต้องการให้ยกเลิกการเปิดซองที่ว่า การอำเภอนี้เนื่องจากที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขปัญหาการฮั้วได้และพนักงานใน อบต. มีน้อยจะไม่มีผู้ที่ประจำอยู่ที่ อบต. จะทำให้ประชาชนที่มาติดต่อไม่ได้รับความสะดวก อาจเปิดซองประมูลที่ อบต. หรือเปิดให้มีการประกวดราคาทางไปรษณีย์ (ป้องกันผู้มีอิทธิพล) ในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. ควรให้อำนาจประธาน อบต. สามารถอนุมัติโครงการที่มีงบประมาณ 1 ล้านบาทได้ และในกรณีการจัดซื้อที่ใช้งบน้อย (ต่ำกว่า 200,000 บาท) นั้นให้ อบต. สามารถทำได้โดยไม่ต้องผ่านผู้รับเหมา เพื่อจะได้ทันต่อความต้องการของประชาชนและเป็นการประหยัดงบประมาณ
- การเก็บภาษี (ป่าสงวน ที่สาธารณะ) การบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. ให้ อบต. มีอำนาจในการจัดการ หรือให้อำนาจในการบริหารที่สาธารณะควรจะสิ้นสุดที่ ผวจ. เป็นผู้เซ็นอนุมัติมอบอำนาจให้ นอกเหนือไปจากนั้น ควรให้อำนาจ อบต. ในการเรียกเก็บค่าเสียหายของสิ่งสาธารณะ (ถนน ระบบระบายน้ำ) กับผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย
- เรื่องค่าปรับแก่ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายน้อยเกินไป (500 บาท) ไม่คุ้มกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสาธารณะประโยชน์ที่สูญเสียไป ควรมีการพิจารณาปรับเพิ่มขึ้น
- ด้านความสงบเรียบร้อยควรให้ อบต. สามารถออกระเบียบข้อบังคับได้เองโดยผ่านประชาคมหมู่บ้านหรือตำบลโดยไม่ต้องผ่านอำเภอ เพราะผู้ออกระเบียบข้อบังคับจะเป็นผู้ใช้ระเบียบเองโดยมีอำเภอคอยตรวจสอบการทำงาน
- การบังคับใช้ของกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ / ยังมีผู้กระทำความผิดและไม่ได้รับโทษ
- ควรมีการกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำของสมาชิก อบต. เพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพหรือการจัดหลักสูตรเพื่อการเมืองท้องถิ่นให้ประชาชนมีความเข้าใจและเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่น
- ประชาชนไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบการทำงานของ อบต. ได้เนื่องจากมีกฎระเบียบเป็นอุปสรรคไม่ให้เข้าไปตรวจสอบได้

8. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

- ควรให้ประชาชนมีบทบาทมีส่วนร่วมมากขึ้นในการเข้าไปตรวจสอบ การทำงานของ อบต. ในทุก ๆ ด้านว่าทาง อบต. ทำงานมีความโปร่งใสหรือไม่และทาง อบต. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการก่อนมีการประชุมควรมีการประกาศเชิญประชาชนให้เข้ามาร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน การวางแผนฯ การจัดทำโครงการในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชา

ชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและขั้นตอนการทำงานของ อบต. และเป็นการช่วยกันตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริต.

- ควรจัดให้มีการอบรมให้กับประชาชนได้มีความรู้ในหลักสูตรเกี่ยวกับประชาธิปไตยท้องถิ่นสำหรับประชาชนเพื่อสร้างพื้นฐานทางการเมืองสำหรับประชาชนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและตรวจสอบการทำงานของ อบต.
- ควรจัดให้มีการประชุมแบบเปิดให้ประชาชนได้เข้าร่วมรับฟัง เปิดเป็นโครงการ อบต.พบประชาชน อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ประชาชนทราบว่าทาง อบต.ได้ทำงานและได้ดำเนินการอะไรแล้วบ้างและเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนถึงความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ อบต.นำไปจัดการ.
- ประชาชนส่วนใหญ่ยังกลัวอิทธิพลของผู้นำท้องถิ่นและผู้รับเหมาไม่กล้าที่จะคัดค้านหรือตรวจสอบแสดงความคิดเห็น ทำให้การตรวจสอบไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชน และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ไม่เข้าใจระบบการทำงานของ อบต.ไม่รับบทบาทหน้าที่ จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีไม่มาก นอกเสียจากประชาชนกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์หรืออยู่ใต้อิทธิพลของคนบางกลุ่มเป็นผู้ชักนำไปในทางที่คนกลุ่มนั้นต้องการ.

9. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย(อบต. อบจ. เทศบาล)

- ส่วนกลางควรกระจายอำนาจให้กับ อบต.โดยตรงในเรื่องการบริหารงานและในการกำกับดูแล อบต.ควรเป็นไปในรูปการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือมากกว่าการสั่งการควรจะปล่อยให้ท้องถิ่นทำงานอย่างเป็นอิสระ
- ในเรื่องของการถ่ายโอนงบประมาณให้กับ อบต.ควรให้อิสระแก่ อบต.ในการดำเนินการได้เองและส่วนกลางควรมีความจริงใจในการถ่ายโอนงบประมาณมาให้ อบต. โดยคอยให้ความช่วยเหลือและดูแล อบต.
- ควรจัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อรองรับหน่วยงานที่ถ่ายโอนจะเข้ามาอยู่ใน อบต.
- ทางด้านความร่วมมือระหว่าง อบต. อบจ. และเทศบาลยังไม่ค่อยมีการประสานความร่วมมือกันและทาง อบต.มักจะถูกมองว่าเป็นหน่วยงานที่ไม่มีประสิทธิภาพยังไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ด้วยตัวเอง ซึ่งทาง อบจ. และเทศบาลควรให้ความช่วยเหลือ อบต.ในเรื่องงบประมาณและการประสานงานกัน และทั้งสามหน่วยงานควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อความร่วมมือการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาค
- อบต.และ อบจ.มีปัญหาเรื่องพื้นที่ในการดูแลประชาชนซ้ำซ้อนกันอยู่ และการทำงานที่ไม่มีการประสานงานกัน ขาดการติดต่อสื่อสารที่ดี
- ความสัมพันธ์ระหว่าง อบต. อบจ. และเทศบาลมีความสัมพันธ์กันน้อยเนื่องจากการถือศักดิ์ศรีที่แตกต่างกัน ไม่มีความเท่าเทียมกัน
- หน่วยราชการไม่ชอบลดบทบาทของตนเองในเรื่องของการถ่ายโอนหน้าที่รับผิดชอบให้กับ อบต.

- ควรให้มีการเลื่อนชั้นของ อบต.ที่มีศักยภาพในการจัดการ อบต. เปลี่ยนเป็น เทศบาลตำบลเปลี่ยนเป็น เทศบาลเมือง เปลี่ยนเป็น เทศบาลนครเปลี่ยนเป็นเทศบาลมหานคร

10. ด้านการพัฒนาศักยภาพ อบต.ในด้านอื่น ๆ

- อยากให้มีบุคลากรเพิ่มให้ครบทุกรูปแบบงาน หน้าที่ในท้องถิ่นให้มีความเพียงพอกับงานที่จะต้องทำเพราะบุคลากรเดิมมีน้อยไม่เหมาะสมกับงานที่มีมากจนทำงานไม่ทัน
- อยากให้มีการจัดการอบรม,ดูงาน ของพนักงาน สมาชิก อบต.และผู้บริหาร อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นทำให้การทำงานมีคุณภาพ
- พัฒนาการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ อบต.แก่ประชาชนให้รับทราบข้อมูลข่าวสารความเป็นไปในการทำงานของ อบต.
- ในเรื่องงบประมาณ อยากให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากเดิมแก่ อบต.ที่จน ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และหน้าที่ความรับผิดชอบของ อบต.
- การพัฒนาในการจัดเก็บข้อมูล การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างถูกต้องและตรงตามความต้องการของประชาชน ควรจัดทำให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง อบต.ด้วยกันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อความสะดวกในการค้นหาข้อมูลในการนำไปใช้ในการบริหารงานของ อบต.
- ในเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานที่อำนวยความสะดวกในการทำงานของ อบต.ควรจัดหาเพิ่มเนื่องจากปัจจุบันยังขาดอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานอีกมากและที่มีอยู่ก็ไม่ทันสมัยทำให้การทำงานไม่สะดวกรวดเร็ว ทั้งนี้รวมทั้งอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัยด้วย เนื่องจากการติดต่อประสานงานกันทำได้ยากลำบากจนการทำงานล่าช้า
- อยากให้ทาง อบต.หันมาพัฒนางานด้านอื่นบ้างที่นอกเหนือจากโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาความรู้และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น
- ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการมีส่วนร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักของประชาธิปไตย
- ส่งเสริมวิสัยทัศน์ในการพัฒนาให้กับผู้บริหารและสมาชิกของ อบต.ในการวางแผนพัฒนาชุมชน ให้มีความรู้คู่คุณธรรมและลดการคดโกงหรือคอร์รัปชัน
- ใน อบต.ควรจัดให้มีพนักงานในการควบคุมบังคับใช้กฎหรือข้อกำหนดแก่ประชาชนให้ปฏิบัติตาม
- ใน อบต.ควรจัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการที่ทาง อบต.ได้จัดทำแล้วเสร็จอย่างต่อเนื่องเพื่อรับฟังผลของโครงการหรือการใช้งานจากโครงการของประชาชนเพื่อเป็นการประเมินผลและการที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป.

11. บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล ระดับ อบต.

จากการประชุมเสวนาในวันที่ 14 พฤษภาคม 2545 ได้ข้อสรุปหลายประการเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการอบรมให้ความรู้เชิงวิชาการ การเป็นตัวกลางในการประสานความช่วยเหลือทั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกันเอง และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพอจะสรุปตามลักษณะการช่วยเหลือได้ดังนี้

11.1 การให้ความรู้และการฝึกอบรม โดยท้องถิ่นได้เสนอให้มหาวิทยาลัยจัดการฝึกอบรมโดยเน้นในเรื่องดังต่อไปนี้

- **การบริหารภายในองค์กร** โดยต้องการให้มีการอบรมในเรื่อง
 - บทบาทของบุคลากรในแต่ละด้านเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริงโดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารให้มีความรู้ในเรื่องการบริหารงานบุคคล
 - การวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้ทุกอบต.สามารถจัดทำแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมได้เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ
- **การบริการสาธารณะ** โดยต้องการให้มีการอบรมในเรื่อง
 - การริใช้เคลียชยะและการจัดการขยะให้แก่ประชาชน เพื่อลดความรุนแรงของปัญหาขยะ ให้สอดคล้องกับความสามารถของอบต. ที่จะจัดการได้
- **ด้านความสัมพันธ์ของ อบต. กับชุมชน** โดยต้องการให้มีการอบรมในเรื่อง
 - การเมืองท้องถิ่นสำหรับประชาชนเพื่อแก้ไขความไม่รู้และการถูกครอบงำโดยเน้นการให้ความรู้ในเรื่องอำนาจหน้าที่ของ อบต.
 - แนวทางในการจัดเวทีประชาคมให้กับ อบต. เพื่อสะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง

11.2 ด้านกฎหมาย/ข้อบังคับ/ระเบียบปฏิบัติ โดยต้องการให้มีการอบรมในเรื่อง

- **การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับสูงให้เรียนรู้และเข้าใจทุกระบบงาน** รู้ระเบียบการเบิกจ่ายที่ถูกต้อง ระเบียบการเงินการคลัง การวางแผนการเงินการคลังให้มีประสิทธิภาพ เทคนิคการทำบัญชี ระเบียบพัสดุ และกม. และจะต้องมีระบบควบคุมให้เจ้าหน้าที่เข้าอบรมครบตามชั่วโมงที่กำหนด

- การประชุมสัมมนาและการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของอาชีพและเศรษฐกิจของตำบล ทั้งด้านเทคนิคการทำ / ดำเนินการ โดยเน้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ ให้กับกรรมการบริหารและพนักงาน

11.3 การเป็นตัวกลางในการประสานความช่วยเหลือทั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเอง และหน่วยงานอื่นๆ โดยผู้ร่วมประชุมเสนอได้เสนอแนวคิดที่จะให้มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นตัวกลางในการประสานความช่วยเหลือและการรวมกลุ่ม

- ระหว่างส่วนราชการและอบต. เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์เป็นการตรวจสอบและควบคุม การประสานความร่วมมือกันต้องผ่านขั้นตอนมากมาย จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอบต.และส่วนกลางมีน้อย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะประสบปัญหาการประสานงานและทำความเข้าใจส่วนราชการอื่นๆ ที่ขัดแย้งกับท้องถิ่น
- ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง เนื่องจากอบต. ยังขาดประสบการณ์ และยังไม่มีเข้มแข็งพอ การรวมตัวทำได้ยากเพราะมีจำนวนมากและมีขนาดเล็ก จึงต้องการผู้ที่คอยประสานความช่วยเหลือให้เกิดการรวมกลุ่ม และช่วยประสานเพื่อให้เกิดระบบพี่เลี้ยงจากหน่วยงานที่มีประสบการณ์มากกว่าเช่น เทศบาล

นอกจากข้อเสนอที่ท้องถิ่นต้องการให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีบทบาทให้ความช่วยเหลือในด้านการเป็นผู้ฝึกอบรม และเป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เรื่องของการวิจัยก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพ จากการสัมมนาพบว่าประเด็นปัญหาที่มีการถกเถียงกันมากมีแง่มุมและข้อเสนอที่น่าสนใจขณะเดียวกันก็มีข้อแย้งและมุมมองที่มีอาจจะเลยได้ ซึ่งการที่จะได้คำตอบในประเด็นเหล่านี้จำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยอย่างเป็นระบบ สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีความใกล้ชิดกับแหล่งชุมชน มีบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการวิจัยกิจกรรมท้องถิ่นบทบาทในเรื่องการสร้างงานวิจัยเพื่อสนองกับความต้องการของท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยสามารถที่จะช่วยเหลือท้องถิ่นเพิ่มเติมได้

ผลที่ได้รับจากการสัมมนาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการสร้างกระบวนการ ในการวิจัย จัดอบรม เพื่อช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถพัฒนาประสิทธิภาพ อันสนับสนุนให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารท้องถิ่น

ในระยะต่อไป คณะนักวิจัยจะลงพื้นที่ไปยัง อบต. ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเพื่อศึกษา ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเชิงลึก เพื่อสรุปประกอบกับผลการสัมมนาในครั้งนี้ พร้อมทั้งการทำประชาพิจารณ์ใน 3 จังหวัดเพื่อสรุปผลการศึกษากลับอีกครั้งหนึ่ง

ภาคผนวก ข.
บทสรุปจากโครงการเยี่ยมเยียนและปรึกษาหารือร่วมกัน

1. สรุปการลงพื้นที่ อบต.

1.1 การลงพื้นที่ในเขตจังหวัดพิจิตร

องค์การบริหารส่วนตำบลวังห้ว อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร

1). ลำดับความสำคัญของปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของ อบต.

ปัญหาในเขต อบต.วังห้วมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีความชุมชนที่ค่อนข้างดี แต่ก็มีปัญหาอื่นบ้าง เช่น ในช่วงการเลือกตั้งท้องถิ่น ก็ยังมีการแบ่งพรรคแบ่งฝ่าย ทำให้เกิดการแตกแยกกัน และปัญหาเรื่องความต้องการของประชาชนที่มักจะเรียกร้องให้ อบต. ดำเนินการต่างๆ ตลอดเวลาและหลายเรื่อง แต่ อบต. อาจจะสนองให้ไม่ทันการ เนื่องจากเพิ่งจัดตั้งใหม่

2). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

- อบต. จะใช้ผู้นำชุมชนที่ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผู้นำกลุ่ม อสม. ในการตัวเชื่อม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน
- วิธีการหรือช่องทางในการเสนอความต้องการหรือข้อเรียกร้องประชาชนจะบอกผ่านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภา อบต. แล้วทาง อบต. จึงนำมาพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ทำให้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทมาก
- การจัดกิจกรรมในรูปแบบของเวทีชาวบ้านจะมีการจัดเป็นประจำโดยหน่วยงานต่างๆ ทำให้เป็นช่องทางของการประชาสัมพันธ์ที่ดี
- ประธานประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่บ้าน จะมีการนำประชาชนในหมู่บ้าน มาร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดช่องและคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างฯ เมื่อมีโครงการที่ดำเนินการในเขตแต่ละหมู่บ้าน
- ในบางครั้ง ประชาชนจะมีการเสนอแนะวิธีการทำงานของ อบต. ด้วยตนเอง

3). การรวมกลุ่มของประชาชนในเขต อบต.

ประชาชนในเขต อบต.วังห้ว มีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการเรื่องต่างๆ ดังนี้

- กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ มีเงินหมุนเวียนประมาณ 5-6 แสนบาท
- กลุ่มฌาปนกิจ เป็นการเก็บเงินจากสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่ม
- กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมกันเพื่อทำเรื่องการส่งเสริมอาชีพ กลุ่มทำดอกไม้จันทน์ กลุ่มเซรามิก กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น กล้วยตาก กล้วยอบเนย ข้าวปลอดสารพิษ ฯลฯ เป็นต้น
- กลุ่มผู้ใช้น้ำประปา (ประปาหมู่บ้าน) ซึ่งของบประมาณดำเนินการส่วนหนึ่งจาก อบต. และมีคณะกรรมการที่มาจากประชาชน ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ

4). สิ่งที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรดำเนินการ

- การให้ความรู้แก่ประชาชนและส่วนราชการ ในเรื่อง การปกครองท้องถิ่น
- การให้ความรู้แก่ผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. และพนักงานส่วนท้องถิ่น ในเรื่องกฎหมาย และ ระบบงบประมาณ เนื่องจากหลักเกณฑ์ต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจน และคนทำงานขาดความรู้และศักยภาพ
- การประสานงานกับส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในเรื่อง การถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลไทรโรงโซน อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร

1). ลำดับความสำคัญของปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของ อบต.

อาชีพหลักของประชาชนคือ การทำนา และรับจ้างทำงาน ผู้ที่มีบทบาทมากในเขตตำบล คือ กำนัน เป็นผู้ที่สามารถประสานกับผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภา อบต.ได้ ทั้งนี้ประธานกรรมการบริหาร อบต. เป็นภรรยาของกำนัน ทำให้กำนันเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากในการทำงานของ อบต. นอกจากนี้ กรรมการบริหารและสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ ก็เป็นคนของกำนันด้วย

2). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

- ประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบล ซึ่งจัดตั้งโดยกรมการปกครอง จะมีการประชุมชาวบ้านในเรื่องของการจัดแผนพัฒนาตำบลและจัดทำงบประมาณประจำปี แต่ความต้องการของประชาชน จะมีเพียง 50% เท่านั้น ส่วนอีก 50% เป็นความต้องการของกำนัน
- เมื่อประชาชนมีปัญหาเดือดร้อน จะนำเรื่องเสนอโดยผ่านสมาชิกสภา อบต. แต่คนที่มามีบทบาทในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนมากกว่า คือ ผู้ใหญ่บ้าน โดยที่ปัญหาต่างๆ ส่วนใหญ่จะถูกจัดการโดยกำนัน ในการใช้อิทธิพล ความสัมพันธ์ส่วนตัว และเงินส่วนตัวในการแก้ไขปัญหา
- การประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของ อบต. ให้แก่ประชาชนจะมีน้อยมาก
- การดำเนินการซื้อของและจัดซื้อจัดจ้าง จะไม่มีผู้แข่งขัน ผู้ที่ได้ทำโครงการส่วนใหญ่จะเป็นกำนัน

3). การรวมกลุ่มของประชาชนในเขต อบต.

- กลุ่มจักสาน มีการเริ่มต้นจากประชาชน โดยการช่วยเหลือจากสำนักงานพัฒนาชุมชน
- กลุ่มออมทรัพย์ มีการจัดตั้งมานานแล้ว โดยให้ประชาชนซื้อหุ้น เดือนละ 100-200 บาท
- กลุ่มอาชีพ การดำเนินงานยังไม่เข้มแข็งนัก และผู้นำยังไม่เสียสละในการทำงาน กลุ่มอาชีพที่มีจัดตั้ง เช่น กลุ่มปลาร้า กลุ่มเห็ด

4). สิ่งที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรดำเนินการ

- การให้ความรู้แก่ผู้ทำงานในท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่อง ผู้นำของท้องถิ่น และการเสียสละให้ท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลวังกรด อ. บางมูลนาก จ. พิจิตร

1). ลำดับความสำคัญของปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของ อบต.

ในเขต อบต.วังกรด ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เนื่องจากมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ชุมชนมีความเข้มแข็ง และประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของ อบต. สูง

2). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

- อบต. จัดให้มีการประชุมร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้แทนประชาชนเป็นประจำ
- อบต. จัดให้มีเวทีประชาคมหมู่บ้าน เป็นประจำทุกเดือน แต่ครั้งจะมีประชาชน เข้าร่วมการประชุม ครั้งละ 10-20 คน โดย อบต. ได้รับประโยชน์ในการรับรู้ปัญหาของประชาชน ส่วนสถานที่ที่ใช้ในการจัดประชุมจะเป็นศาลาวัดหรือศาลาประชาคม เป็นต้น
- อบต. เปิดโอกาสให้การทำประชาคมหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณ เพื่อให้ประชาชนได้เสนอความเห็นและจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหา ภายหลัง การประชุมร่วมกันของผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. และ พนักงานส่วนท้องถิ่น
- ประชาชนส่วนใหญ่จะนำเสนอปัญหาหรือความเดือดร้อน โดยผ่านสมาชิกสภา อบต. (ถ้าเป็นเรื่องของการพัฒนา) และผู้ใหญ่บ้าน (ถ้าเป็นเรื่องของฝ่ายปกครอง เช่น อาชญากรรม เป็นต้น)
- อบต. มีวิธีการแจ้งข่าวให้แก่ประชาชนได้รับทราบ ได้แก่ การแจ้งข่าวผ่านสมาชิกสภา อบต., ประชาคมหมู่บ้าน, การใช้เครื่องกระจายเสียง , การทำโรเนียวข่าวสาร (ราคาพืชผลการเกษตร)
- อบต. มีวิธีการในการประชาสัมพันธ์เสียภาษีท้องถิ่น โดยการให้ อบต. และกำนันผู้ใหญ่บ้าน กระจายเสียงให้ประชาชนมาเสียภาษี และการใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ รวมทั้งให้งานคลังไปเก็บภาษีถึงที่

3). การรวมกลุ่มของประชาชนในเขต อบต.

- กลุ่มจักสาน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก สนง.พัฒนาชุมชนอำเภอ

- กลุ่มดอกไม้จันทร์ ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหลักในการดำเนินการ แล้วให้ อบต. ให้การช่วยเหลือเรื่องอุปกรณ์การจัดทำ และช่วยเรื่องการขายสินค้า
- กลุ่มปลาร้าน้ำปลา ได้รับการสนับสนุนจาก สนง.เกษตรอำเภอ
- ศูนย์เด็กเล็ก (โรงเรียนปทุมวิชัย) การริเริ่มของประธานกรรมการบริหาร อบต. และ ปลัด อบต. ที่ต้องการช่วยเหลือพ่อแม่ที่ต้องทำงานหรือประกอบอาชีพประเภทรับจ้างหรือทำงานในเลี้ยงดูลูก โดย อบต.จะจัดนมสดให้เด็ก ส่วนอาหารกลางวันจะเป็นอาหารปันโตที่ผู้ปกครองเด็กทำให้ไว้ โดยผู้ปกครองจะต้องเสียค่าเลี้ยงดู เดือนละ 620 บาท (เป็นค่าเลี้ยงดู 500 บาท และ ค่าประกันชีวิต 120 บาท)

4). สิ่งที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรดำเนินการ

- การจัดประชุมหรือสัมมนาเพื่อให้ความรู้เรื่องการทำงานของ อบต.
- การส่งเสริมให้ผู้ที่ทำงานในท้องถิ่น ได้มีโอกาสในการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี

องค์การบริหารส่วนตำบลวังทับไทร กิ่งอ. สากเหล็ก จ. พิจิตร

1). สภาพทั่วไป

- เป็น อบต. ระดับชั้น 5
- ทิศเหนือติดกับ ตำบลท่าเยียม
- ทิศใต้ติดกับตำบล หนองปลาไหล
- ทิศตะวันตกติดกับ กิ่งอำเภอสากเหล็ก
- ทิศตะวันออกติดกับ อำเภอเนินมะปราง

โดยทั่วไปแล้ว การทำประชาคมของ อบต.กับประชาชนในเขตพื้นที่นั้น จะอาศัยความร่วมมือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ ให้ช่วยบอกกล่าวไปยังประชาชนในเขตพื้นที่ของตนส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ทาง อบต.เองได้จัดทำหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารในการทำงานของ อบต. และรับรู้กำหนดการหรือเวลาการร่วมประชุมประชาคมในแต่ละครั้ง

ในการทำประชาคมนั้นจะอาศัยเรื่องของความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้ง โดยในการประชุมในแต่ละครั้งนั้นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการของตนออกมาให้ที่ประชุมรับรู้ และจะนำไปเข้าการประชุมสภา อบต.อีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาในความต้องการ หรือโครงการต่าง ๆ ที่เร่งด่วนก่อนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ในด้านการบริการสาธารณะของ อบต. เนื่องจากสภาพพื้นที่ในเขตมีขนาดเล็กในส่วนของการจัดเก็บขยะภายในชุมชนยังไม่ได้ให้บริการกับประชาชนในชุมชน และในด้านการให้ความช่วย

เหลือ ให้การอุดหนุนในโครงการต่างๆที่ประชาชนได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมา โดยได้ให้การช่วยเหลือในส่วนของเงินอุดหนุนในโครงการแมลงวันผลไม้ และให้กับกลุ่มเลี้ยงผึ้ง นอกจากนี้ทาง อบต.ได้สนับสนุนให้ทางกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ได้หันมาใช้ปุ๋ย ชีวภาพแทนการใช้ปุ๋ยจากสารเคมี ซึ่งทาง อบต.ได้จัดให้มีการไปศึกษาดูงานที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการใช้ปุ๋ยชีวภาพ

2). ประเด็นปัญหาที่พบในแต่ละฝ่าย

ในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน และการดำเนินงานในด้านต่างๆของอบต.นั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ให้ความร่วมมือของประชาชนในการเข้าร่วมประชาคมของหมู่บ้าน เช่น ทาง อบต.ได้จัดทำประชุมสัจจะไปยังหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการประชุมน้อย

นอกจากนี้ในส่วนของการลงทุนในโครงการต่างๆ ที่มีงบประมาณที่น้อยนั้น ปัญหาที่พบคือทางผู้รับเหมาไม่ยอมมาประมูลกับทาง อบต.เนื่องจากงบประมาณต่ำของ อบต.จึงไม่คุ้มต่อการทำดำเนินโครงการ จึงทำให้ต้องรอ อบต.ข้างเคียงที่จะมีงานที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้ผู้รับเหมาสามารถทำงานของทั้ง 2 อบต. พร้อมกัน

และในส่วนของการบริหารงานและการทำงานภายในหน่วยงานเองนั้น เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความรับผิดชอบที่ดี แต่ในด้านของความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่นั้นบางส่วนอยากให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถให้มากขึ้น นอกจากนี้ปัญหาที่พบอีกคือ การที่ทาง อบต.เองไม่มีโทรศัพท์พื้นฐานในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ หรือกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องจึงทำให้การบริหารงาน การทำงานติดขัดบ้างพอสมควร

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อ.โพทะเล จ. พิจิตร

1). การมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. กับชุมชน

ชาวบ้านตำบลท่าเสาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา พืชสวน พืชไร่ ฉะนั้นชาวบ้านจึงไม่ให้ความสำคัญกับการเข้ามาเป็นสมาชิก อบต. เท่าไร เนื่องจากชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาเพียงพอที่จะมาร่วมบริหารงานใน อบต. ต้องใช้เวลาในการทำเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของตนมากกว่า

ในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อบต. ได้จัดให้มีการทำประชาคม โดยให้เจ้าหน้าที่ออกทำประชาคม สำนวญความต้องการของชาวบ้านว่าต้องการอะไร อยากให้หมู่บ้านมีการพัฒนาอะไรบ้าง ซึ่งชาวบ้านทุกคนสามารถเสนอข้อคิดเห็นได้จากการทำประชาคมนี้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือชาวบ้านจะให้

ความสนใจกับการทำประชามนน้อย มีชาวบ้านเพียงบางกลุ่มเท่านั้น อีกสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ อบต. ไม่ค่อยมีการทำประชามนนอกพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านไม่มาเข้าร่วมทำการประชามนมากเท่าที่ควร

2). โครงการที่ อบต. สนับสนุนให้กับประชาชน

มีกลุ่มอาชีพ หรือโครงการของชาวบ้านหลายโครงการเข้ามาขอการสนับสนุนด้านงบประมาณจาก อบต. แต่เนื่องจากกลุ่มที่ยังไม่เข้มแข็ง ทำให้การสนับสนุนยังไม่ชัดเจน เนื่องจากชาวบ้านขาดความสนใจในการประกอบอาชีพเสริมอื่นนอกจากอาชีพเกษตรกรรมมีเพียงบางโครงการ เช่น โครงการร้านค้าเอนกประสงค์ ที่ อบต. ให้การสนับสนุน ถ้าเป็นโครงการอื่นที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก อบต. ต้องทำโครงการเสนอให้จังหวัดพิจารณาก่อนเพื่อของบประมาณ ซึ่งในการเสนอโครงการเหล่านั้นมักจะผ่านการพิจารณาเพียงแค่ระดับอำเภอเท่านั้น พอถึงระดับจังหวัดก็จะไม่ได้รับการพิจารณา

3). การตรวจสอบการทำงานของ อบต. โดยประชาชนในพื้นที่

ชาวบ้านจะให้ความสนใจตรวจสอบการทำงานของ อบต. มาก โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญหรือมีผลกระทบต่อพวกเขา เช่น การถมถนนด้วยดินลูกรัง การใช้งบประมาณเกี่ยวกับการซ่อมแซมถนน เป็นต้น

4). ปัญหาการบริหารภายใน อบต.

ปัญหาเรื่องบุคลากรไม่มีคุณภาพ ทำงานไม่ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ต้องการพนักงานใหม่ที่มีความรู้สูง ระดับปริญญาตรี แต่ก็กลัวว่า คนที่จบปริญญาตรี จะมีปัญหาในเรื่องการบังคับบัญชาหรือไม่ ถ้าวุฒิการศึกษาของปลัด อบต. กับพนักงานเท่ากัน

5). ด้านระบบการคลังและบัญชี

ระบบการบัญชีเริ่มมีความเป็นระเบียบและชัดเจนในทางปฏิบัติมากขึ้น แต่เนื่องจากที่นี่มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่การคลัง ช่วงแรกเจ้าหน้าที่การคลังยังรู้สึกสับสนกับบัญชีเก่าๆ ที่เจ้าหน้าที่คนเดิมได้ทำไว้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่การคลังคนปัจจุบันนี้เพิ่งบรรจุเพียง 6 เดือน จึงยังไม่ค่อยเข้าใจระบบบัญชีเท่าที่ควร แต่พอระยะหลังๆ ก็เริ่มเข้าใจมากขึ้น และไม่รู้สึกลังเลกับการทำบัญชีเหมือนแต่ก่อน

6). โครงการที่ อบต. จัดทำ

- ประปาหมู่บ้าน
- ถนนคอนกรีต

- ขุดคลองเพื่อการเกษตร
- ขยายท่อน้ำประปา

7). ปัญหาของ อบต. และชุมชน

- ปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตร หน้าน้ำเกิดน้ำท่วม และเนื่องจากที่นี่ไม่มีคลองชลประทาน
- ปัญหาการทำโครงการร่วมกับหน่วยงานอื่น แต่ยังไม่เด่นชัด ในเขต อบต. แห่งนี้ มีพื้นที่วนอุทยานซึ่งกำลังติดต่อกับทาง ททท. เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังไม่ได้รับการตอบรับแต่อย่างใด
- ปัญหาด้านบุคลากร ยังขาดความรู้ในเรื่องการจัดเก็บข้อมูล การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การทำงานยังขาดประสิทธิภาพ
- ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายยังไม่สามารถมีได้ ต้องใช้งบประมาณมาก เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านห่างกันมาก
- ปัญหาเรื่องยาเสพติดที่นี่มีเยอะมากโดยเฉพาะเด็กนักเรียน

8). สิ่งที่ อบต. ต้องการ

- อุปกรณ์สื่อสารในการประชาสัมพันธ์
- งบประมาณในการสร้างถนนและงบประมาณพัฒนาชุมชน
- การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลของ อบต. ให้เป็นระเบียบ โดยเฉพาะฐานข้อมูลเบื้องต้นของ อบต.

9). ความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนการบริการสาธารณะ

ทาง อบต. มีความคิดว่า ถ้ารัฐบาลหน่วยงานนั้นๆ จะไม่ให้เงินช่วยเหลือ หรือเงินสนับสนุนแก่ อบต. นั้นเลย เปรียบเหมือนเป็นการโอนปัญหาให้แก่ อบต. แต่ถ้าหน่วยงานนั้นมีงบประมาณสนับสนุน อบต. ก็พร้อมที่จะรับรับผิดชอบการดำเนินงานต่อไป

10). ความคิดเห็นของปลัด อบต.

- การพัฒนาชุมชนนั้นดีขึ้น คือชุมชนเริ่มมีความเจริญ เช่น มีสถานที่ออกกำลังกาย
- ต้องการให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมกับ อบต. มากขึ้น โดยการเป็นสมาชิก อบต. หรือการทำประชาคม รวมถึงการตรวจสอบการทำงานของสมาชิก อบต. ทุกคน
- อบต. ควรมีนิติกรประจำ อบต. รวมทั้ง เจ้าหน้าที่บัญชี และวิศวกร เพื่อมาช่วยในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อ. โพธิ์ประทับช้าง จ. พิจิตร

1). สภาพทั่วไป

เงินรายได้ในแต่ละปีประมาณ 4 ล้านบาท ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำสวนส้มโอ สภาพความเป็นอยู่ดีสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยแบ่งเป็น 9 หมู่บ้าน อยู่ในความดูแลของเทศบาลจำนวน 2 หมู่บ้าน และของ อบต. จำนวน 7 หมู่บ้าน

2). การบริหารการเงิน

การบริหารการเงินของ อบต. จะดำเนินการตามแผนงานหลักที่ได้ทำประชาคมไว้ ซึ่งการทำประชาคมจะกระทำโดย อบต. มีการกำหนดวันลงไปหมู่บ้าน ในวันที่ทำประชาคมจะมี ทั้ง อบต. ประชาชน เกษตรฯ จังหวัด พัฒนาชุมชนไปร่วมด้วย และจะมีการเขียนปัญหาใส่ Chart แล้วเอามาสรุปเป็นแผน ปัญหาที่มีส่วนใหญ่มักจะเป็นปัญหาเรื่องน้ำ ถนน แต่จะเน้นการทำงานตามแผนข้อบังคับตำบล

3). การประชุมร่วมกันระหว่าง อบต. กับชุมชน

การประชุมส่วนใหญ่ ถ้า อบต. นัด ชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือ มาประชุมร่วมกันดี แต่ถ้าเป็นการประชุมของ อบต. ประชาชนจะไม่ค่อยมาประชุมร่วม จะมีแต่ สมาชิก อบต. เท่านั้น แต่ในปี 46 จะมีการจัด อบต. สัญจรไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ

4). โครงการที่ อบต. สนับสนุนให้กับประชาชน

โครงการที่ทาง อบต. ทำร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นงานประเพณี และเทศกาลสำคัญ ๆ นอกจากนั้น ทาง อบต. ได้ส่งเสริมอาชีพโดยการมีงบให้หมู่บ้านละ 1 แสนบาท และได้สนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยในเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา ทาง อบต. และสำนักงานการเกษตรฯ ได้จัดอบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับชาวบ้านด้วย ส่วนการช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ทาง อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันเป็นอย่างดี การร่วมมือการทำงานต่าง ๆ ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานอื่น ๆ ช่วยเหลือกันดี จะทำอะไรก็ต้องปรึกษากันก่อน อีกทั้งทางอำเภอก็เป็นที่ปรึกษาที่ดีดูแลอยู่

5). โครงการที่ อบต. จัดทำ

งบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาขั้นพื้นฐาน คือ การทำถนน และแหล่งน้ำ โดยการทำถนนทั้ง ถนนลูกรัง คอนกรีต และงบซ่อมถนนด้วย ส่วนการขุดลอกคลอง เพราะในหน้าแล้ง ฝั่งตะวันออก

ตกของแม่น้ำจะมีปัญหามาก ขาดแคลนน้ำใช้ในการเกษตร ต้องอาศัยกักเก็บน้ำตามแหล่งธรรมชาติ ห้วย หนอง บึง แต่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยมไม่ค่อยมีปัญหาเพราะมีระบบชลประทาน สำหรับน้ำอุปโภคและบริโภคไม่ค่อยขาดแคลน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขณะนี้พัฒนาชุมชนเป็นคนดูแลอยู่ ทาง อบต. ไม่ได้รับผิดชอบ แต่ อบต. ก็ช่วยเหลือ โดยให้เงินอุดหนุนกับพัฒนาชุมชน

6). การตรวจสอบการทำงานของ อบต. โดยประชาชนในพื้นที่

มีการตรวจสอบโดยการตั้งตัวแทนประชาชน ให้มาตรวจการจ้าง ซึ่งตัวแทนเหล่านี้จะถูกเสนอชื่อจากประชาชน ทำให้ปัญหาการร้องเรียนการทำงานของ อบต. จึงมีน้อย เพราะประชาชน ตรวจสอบผลงานของ อบต. เสมอ

การทำงานจะมีการไต่ตรองมาจากหมู่บ้าน(ประชาชน)ก่อน โดยช่วยกันจัดทำกับคณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แล้วจึงเอามาเสนอ อบต. ในกรณีที่มีปัญหาและไม่สามารถตกลงกันได้ ก็จะตัดโครงการนั้นออกไป เพราะถ้าทำก็จะเป็นการเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การทำเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านตกลงกันได้ที่สุดในที่สุด

7). ปัญหาของ อบต.

- บุคลากรน้อย
- การโอนงานมาให้ อบต. รับผิดชอบเพิ่มขึ้น แต่ไม่เพิ่มงบประมาณสนับสนุน
- ปัญหายาเสพติดที่ระบาดมากในชุมชน
- ปัญหาการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย

8). สิ่งที่ อบต. ต้องการ

- บุคลากรด้านการเกษตร หรือนิติกร มาช่วยการทำงานด้านกฎหมาย
- การพัฒนาโครงการเสี่ยงตามสายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ปัจจุบันก็มีหอกระจายข่าวอยู่แล้ว
- ความรู้ด้านการจัดเก็บเอกสารข้อมูลให้เป็นระเบียบมากขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลุม อ. วชิรบุรี จ. พิจิตร

(มีเงินรายได้ประมาณ 3 ล้านบาท) อ.วชิรบาร์มี มี อบต. เพียง 4 อบต. เท่านั้น)

1). การร่วมมือกับชุมชน

- ด้านการประชุม การประชุมเพื่อจัดทำโครงการหรือประชุม อบต. จะมีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมประชุมด้วย เช่น เกษตร พัฒนาชุมชน เป็นต้น
- ด้านการจัดทำแผน จัดทำแผนพัฒนาตำบลร่วมกับชุมชน โดยการร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านจัดทำประชาคมเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนา โดยที่ข้อบังคับตำบลจะต้องทำตามแผนที่กำหนดไว้

2). การตรวจสอบจากชุมชน

ประชาชนให้ความสนใจตรวจสอบการทำงานของ อบต. เฉพาะในเรื่องของการทำถนน การจัดซื้อที่ดินของ อบต. ดังนั้น ถ้าประชาชนเห็นว่าโครงการใดของ อบต. ไม่มีความโปร่งใสก็จะร้องเรียนบ้างเหมือนกัน

3). โครงการที่ อบต. จัดทำเพื่อชุมชน

โครงการที่ อบต. จัดทำจะเป็นไปตามข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเน้นในเรื่องการประกอบอาชีพ การทำมาหากินของประชาชนมากที่สุด เช่น การส่งเสริมอาชีพ มีการให้เงินกู้ การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติก็มีบ้างแต่ถือว่ายังน้อย

การฝึกอบรมอาชีพ เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่นี้จะมีการจัดทำไม้กวาด และดอกไม้จันทน์ เพื่อเป็นการหารายได้พิเศษเพิ่มเติม รวมทั้งการให้เงินสนับสนุน อีกโครงการที่น่าสนใจคือการแปรรูปขยะโดยทำเป็นปุ๋ย นอกจากจะเป็นการกำจัดขยะแล้วยังสามารถแปรรูปมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก

โครงการที่ อบต. จัดทำส่วนมากไม่เน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพราะงบประมาณมีน้อย แต่จะเน้นการซ่อมแซมมากกว่าการทำให้ใหม่ เช่น โครงการปรับปรุงถนน หรือการขุดลอกคูคลองน้ำเพื่อการเกษตร

4). ปัญหาของ อบต.

- ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของประชาชน เนื่องจากมีสภาพแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

- ปัญหาเรื่องขยะ เนื่องจาก อบต. มีเขตติดต่อกับเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งในนั้นมีโรงงานผลิตอาหารไร้กุ้ง ก่อให้เกิดผลกระทบการปล่อยของเสียจากโรงงานเข้ามาในเขตของ อบต.
- ปัญหาเรื่องยาเสพติด ซึ่งนับวันก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

5). สิ่งที่ อบต. ต้องการ

- การฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชนเพื่อเพิ่มรายได้ เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ใน อบต. เอง
- การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล
- การได้รับจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น

1.2 การลงพื้นที่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้อยชุมซีเหล็ก อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก

1). สภาพทั่วไป

โดยที่ตั้งนั้น

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เทศบาลตำบลเนินมะปราง ตำบลเนินมะปราง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเนินมะปราง ตำบลบ้านมุง ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลพันชาลี อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก, ตำบลวังทับไทร อำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก, ตำบลวังทับไทร ตำบลท่าเยี่ยม กิ่งอำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร

มีเนื้อที่ประมาณ 90.04 ตารางกิโลเมตร หรือ 56,275 ไร่ เนื้อที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนสภาพภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีพื้นที่ป่า มีคลอง น้ำไหลผ่าน 1 สาย ในช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักขังน้ำไว้ได้ เนื่องจากคลองตื้นเขิน มีจำนวนหมู่บ้านประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน และประชากรรวมทั้งสิ้น 8,317 คน แยกเป็นชาย 4,080 คน เป็นหญิง 4,237 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 92.37 คน/ตารางกิโลเมตร

2). ประเด็นปัญหาที่พบในแต่ละฝ่าย

- เรื่องการจัดทำโครงการในพื้นที่จำเป็นต้องขออนุญาตจากป่าไม้ก่อนเสมอเนื่องจากพื้นที่ของ อบต. บ้านน้อยชุ่มชื้นหลักส่วนใหญ่จะเป็นเขตป่าสงวนทำให้การดำเนินโครงการไม่สะดวก และในการจัดเก็บภาษีเนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนจึงไม่อาจจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ที่ทำให้รายได้จากภาษีของ อบต. จึงมีไม่มาก และประชาชนในพื้นที่มีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีป้าย คือเมื่อจะมีการจัดเก็บภาษีป้ายชาวบ้านจะทำการถอดป้ายออกทำให้ อบต. ไม่สามารถเก็บภาษีได้ดังนั้นรายได้หลักของ อบต. บ้านน้อยชุ่มชื้นหลัก คือเงินสนับสนุนจากรัฐบาล และเงินภาษีส่วนแบ่งจากส่วนกลาง

จำนวนภาษีที่เก็บได้เอง ประมาณ 100,000 บาท/ปี

รายได้รวมเงินอุดหนุน ประมาณ 4,000,000 บาท/ปี

- ในฝ่ายการคลังเจ้าหน้าที่ทำงานไม่ทันเนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยทำให้ถูกประชาชนในพื้นที่ต่อว่า อาทิเรื่อง “เบี้ยยังชีพ” เรื่องล่าช้าที่มีผลมาจากหน่วยงานส่วนกลางทำงานล่าช้าซึ่งทาง อบต. ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้แต่จะถูกชาวบ้านต่อว่าอยู่เสมอ
- พนักงานและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของ อบต. อยากศึกษาต่อ เพื่อความก้าวหน้าในสายงานในอนาคตถ้ามีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่จากส่วนกลางมาสู่ท้องถิ่น
- ในส่วนของคอมพิวเตอร์ ทาง อบต. ยังไม่มีระบบ internet ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้
- ผู้ใหญ่บ้านไม่ค่อยเข้าใจการทำงานของ อบต. มักจะออกมาต่อว่าทาง อบต. ว่าไม่มีผลงาน ไม่ยอมทำอะไรนอกจากนั่งกินเงินเดือนอย่างเดียว
- ปัญหาเรื่องเขตติดต่อกับจังหวัดพิจิตร เนื่องจากประชาชนในเขตปกครองของ อบต. บ้านน้อยชุ่มชื้นหลักที่มีที่อยู่อาศัยติดต่อกับเขตจังหวัดพิจิตร อยากย้ายไปพิจิตรเนื่องจากถ้ามีการติดต่อราชการในจังหวัดจะใกล้กว่า และเดินทางสะดวกกว่าไปติดต่อที่ในจังหวัดพิษณุโลก

องค์การบริหารส่วนตำบลอรัญญิก อ.เมือง จ.พิษณุโลก

1). สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลอรัญญิก มีเนื้อที่ประมาณ 12,002 ไร่ (41.8 ตร.กม.) โดยมีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองคูณ หมู่ที่ 2 บ้านสนามบินใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านสนามบินเก่า หมู่ที่ 4 บ้านอรัญญิก หมู่ที่ 5 บ้านคลองมหาไทย หมู่ที่ 6 บ้านหนองปลาควัว หมู่

ที่ 7 บ้านสะพานที่ 3 และมีประชากรทั้งสิ้น 29,601 คน แยกเป็นชาย 16,305 คน หญิง 13,296 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 697 คน/ตร.กม. จำนวน 10,052ครัวเรือน การประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่ตำบลอรัญญิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ฯลฯ

2). ประเด็นปัญหาที่พบในแต่ละฝ่าย

- ด้านการบริหารงานนั้นทาง อบต.อรัญญิกได้แบ่ง การทำงานออกเป็นสำนักต่างๆภายในของ อบต.เอง อาทิเช่น สำนักปลัด สำนักคลัง เป็นต้น
- สำนักปลัด หน้าที่และงานประจำคือ งานสารบัญ งานระเบียบข้อบังคับต่างๆ เป็นต้น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่มีระเบียบ ข้อบังคับใหม่ ๆออกมาใช้ และติดปัญหาในเรื่องบุคลากร
- ในส่วนของฝ่ายช่างนั้น จะรับผิดชอบในส่วนของการก่อสร้างถนนต่างๆ การควบคุมอาคาร เป็นต้น ปัญหาที่พบคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่รู้และเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เช่น จะมีการก่อสร้างอาคารสถานที่ต่าง ๆ ลุกเข้าไปในสถานที่สาธารณะ และมีการก่อสร้างที่ผิดระเบียบของทาง อบต. เป็นต้น นอกจากนี้แล้วด้วยสภาพพื้นที่ที่ติดกับเทศบาลนครพิษณุโลก ในเรื่องของการต่อท่อระบายน้ำ หรือสร้างถนนเชื่อมต่อ จะเกิดปัญหาในเรื่องสูงเกินไปจากที่อยู่อาศัยของประชาชน ซึ่งในส่วนนี้เป็นปัญหาที่แก้ได้ยาก

3). สรุปประเด็นปัญหา

ในส่วนของประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานของ อบต. นั้นเกิดจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันไป ซึ่งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจะหมดไปก็เนื่องจากการทำประชาคมในหมู่บ้านและให้เสนอเรื่องหรือปัญหาต่างๆขึ้นมาเพื่อจะได้รับการแก้ไขต่อไป

นอกจากนี้ด้วยกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆที่มีอยู่นั้น บางที่อาจไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง และเกิดจากความไม่รู้ไม่เข้าใจ ในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆที่ทาง อบต.มีด้วย และจากสภาพพื้นที่ที่ติดกับเทศบาลนครพิษณุโลก ก็ประสบปัญหาในเรื่องการก่อสร้างถนน การทำท่อระบายน้ำ แล้วประชาชนในพื้นที่ไม่พอใจบ้าง การถ่ายโอนภารกิจในส่วนของบุคลากรนั้นทาง อบต.ก็ไม่มีความพร้อมในเรื่องของการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานอื่นมาใน อบต. เนื่องจากติดที่ตัวงบประมาณที่จ่ายในรูปของเงินเดือนพนักงาน

ในเรื่องปัญหาของการทำงาน หรือสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในหน่วยงานจะอาศัยหลักพี่น้อง ไม่มีลูกน้องเจ้านาย ซึ่งไม่ทำให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด และนอกจากนี้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น

มักไม่พบเห็นในหน่วยงานนี้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานนี้ ได้ให้ความคิดเห็นว่าปัญหานี้ไม่เคยเกิดขึ้น และการจะเกิดขึ้นได้นั้น คือขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคล

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก

1). สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง อบต.วัดโบสถ์ตั้งอยู่เลขที่ 33 หมู่ 1 ต.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก เนื้อที่ประมาณ 42.68 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 2,211 คน เป็นชาย 1,098 คน หญิง 1,133 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 51 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ฯลฯ แต่ทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำไร่เป็นอาชีพเสริม

2). ประเด็นปัญหาที่พบในแต่ละฝ่าย

- ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของ อบต.วัดโบสถ์ มีทั้งสิ้น 10 หมู่บ้าน แต่ในความรับผิดชอบในทางปฏิบัติแล้วมี 8 หมู่บ้าน เนื่องจากอีก 2 หมู่บ้าน จะอยู่ในเขตของเทศบาลวัดโบสถ์ และในส่วนของการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแบบเก่า ที่ให้ตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน จะมีปัญหาในกรณีที่ประชาชนมีพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ในเขต อบต. แต่มีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลทำให้หมู่บ้านนั้นไม่มีสมาชิก อบต.อยู่เลยเนื่องจากมีแต่พื้นที่ทางการเกษตรแต่ไม่มีผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเลย
- เรื่องของการถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางมายัง อบต.ทาง อบต.เกรงว่าจะไม่มีงบประมาณสำหรับค่าจ้าง เงินเดือน ซึ่งมีขึ้นเงินเดือนที่สูงมากนั่นคือความไม่พร้อมที่จะรับการถ่ายโอนบุคลากรมาจากส่วนกลาง
- ในการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบของกรมการปกครองจำเป็นต้องทำประชาคมหมู่บ้านก่อน แต่ประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทำให้การดำเนินโครงการล่าช้า
- เรื่องการจัดเก็บภาษีไม่ได้ตามเกณฑ์ เพราะมีกรณีที่เจ้าของที่ดินเป็นคนที่ไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่เป็นเจ้าของที่ดินทำให้การเรียกเก็บภาษียุ่งยาก ไม่คุ้มกับการติดตามให้มาชำระภาษี และยังไม่มีการจัดทำแผนที่ภาษี เนื่องจากงบประมาณและบุคลากรมีจำกัด จึงใช้แผนที่การเสียภาษีเดิมที่ทางอำเภอมอบให้

- ส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรภายใน อบต.นั้นก็ประสบปัญหาคือ บุคลากรยังไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ
- เรื่องของประปา ทาง อบต.ไม่มีการบริการประปาแก่ประชาชนเพราะแต่ละหมู่บ้านอยู่ห่างไกลกันยากที่ อบต. จะให้บริการได้ทั่วถึง แต่ในแต่ละหมู่บ้านก็จะมีประปาหมู่บ้านอยู่แล้ว
- ในเรื่องการจัดเก็บขยะ อบต.วัดโบสถ์ ไม่มีหน่วยงานในการจัดเก็บขยะ จะมีก็เพียงเทศบาลเข้ามาจัดเก็บในบางส่วนของเขตพื้นที่ที่ซ้ำซ้อนกันอยู่
- ชาวบ้านไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ (ตอนขอใช้ที่ก่อนมีโครงการไม่ได้ทำหนังสือมอบอำนาจของประชาชนให้ทาง อบต. แต่ประชาชนก็ยินยอมให้ใช้ แต่ภายหลังกลับเปลี่ยนใจไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ทำให้การดำเนินโครงการประสบปัญหา)
- ในการพัฒนารายได้ของ อบต. ซึ่งมีโครงการจัดทำตลาดแสดงสินค้าภายในตำบล แต่ติดเรื่องสถานที่ในการจัดสร้างเป็นตลาด เพราะเป็นที่สาธารณะทาง อบต. ไม่สามารถเข้าไปจัดการได้จึงไม่อาจเข้าไปดำเนินโครงการให้ลุล่วงได้

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตาล อ. บางกระทุ่ม จ. พิษณุโลก

1). จากการสัมภาษณ์ฝ่ายบริหาร (ฝ่ายที่เลือกตั้งมา)

สิ่งที่ทางอบต.มุ่งหมายจะทำให้กับตำบลคือต้องพัฒนาในทุก ๆ ด้านที่ทำให้ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ก่อนที่จะดำเนินการมีการทำประชาคมหมู่บ้านว่าต้องการอะไรแล้วนำมากำหนดเป็นแผนขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไป และมีประชาคมตำบลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เช่น เศรษฐกิจชุมชน ซึ่งการทำประชาคมทุก ๆ ครั้งประชาชนให้ความร่วมมือร้อยละ 60-70 ของครัวเรือน และเกณฑ์ที่ใช้วัดว่าโครงการไหนสำคัญกว่ากันจะดูความต้องการของประชาชน และดูผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย

ในเรื่องการเก็บภาษีมีปัญหาในเรื่องไม่พบตัวเจ้าของที่ดินที่อยู่ในเขตอบต. ส่วนเรื่องของการบริการ ด้านการจัดเก็บขยะทาง อบต.จัดเก็บเอง โดยจัดตั้งขยะไว้ให้ที่หน้าบ้านที่ทำการขอมา ซึ่งทางอบต.คิดในอัตรา 20 บาทต่อถังต่อเดือน (บ้าน 5 หลังมีถังขยะถังเดียวได้) และมีการกำจัดขยะโดยใช้เตาเผาของ อบต.เองที่จัดซื้อมา(ราคาประมาณ 190,000 บาท) ด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะถนนมีความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นที่ทางการเกษตรซึ่งประชาชนมีความจำเป็นต้องใช้เส้นทาง และทางอบต.สนับสนุนอาชีพด้วยการอุดหนุนเงิน ปุ๋ย ฯลฯ แล้วแต่ละกลุ่มอาชีพ

ส่วนด้านการบริหารงานภายในมีการประชุมกันเป็นประจำทุกวันๆวันที่ 5 ของเดือน แต่มีสิ่งที่ยากเพิ่มเติมหรืออยากปรับปรุง ในด้านของสายการบังคับบัญชา คืออยากให้มีอำนาจที่จะโยกย้ายได้ เหมือนกับข้าราชการประจำปี ซึ่งระบบของ อบต.นั้นไม่สามารถทำได้ ผลกระทบคือถ้าทำงานเข้ากันไม่ได้ต่างคนก็ต่างถ่วงงานกัน แต่อำนาจที่มีคือสามารถตั้งกรรมการสอบวินัยได้ทั้งปลัดฯและพนักงาน และปัญหาอีกเรื่องหนึ่งก็คือถูกจำกัดด้านกำลังคน แก้ปัญหาโดยการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเองและเงินที่จ่ายก็เป็นเงินของอบต.ทั้งหมด แต่เงินเดือนที่จ้างอยู่ที่ประมาณ 4,100 บาท

สิ่งที่ อบต.นี้อยากให้เพิ่มเติมคือการให้บริการไม่พื่อต่อความต้องการของประชาชน แต่ที่จริงแล้วการให้บริการกำลังขยายตัวแต่ว่าเรื่องคนกับพื้นที่ไม่เพียงพอ

ถ้ามีการถ่ายโอนสถานีนอนามัย พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล ฯลฯ มาประจำที่ อบต. ก็เป็นหน้าที่ที่ทาง อบต.ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ แต่อยากให้มีการถ่ายกำลังคน และกำลังเงินมาด้วย

การดูแลตรวจสอบการใช้เงิน จะมีกรรมการตรวจรับมาจากการประชาคมเป็นตัวแทนหมู่บ้านๆละ 2 คน กับเจ้าหน้าที่ อบต.ประมาณ 3 คน และในการจัดซื้อจัดจ้าง การเปิดซองรับซอง ก็มีกรรมการตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้านๆละ 2 คนเหมือนเดิม ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็น 2 คนเดิมๆที่เป็นตัวแทนอยู่แล้ว ซึ่งประชาชนก็พอใจในการทำงานของ อบต.

ถ้าต้องไปฝึกอบรมอยากที่จะรู้ในเรื่องการสร้างวิสัยทัศน์ที่ถูกต้องในเรื่องของประเทศ และคำศัพท์บางคำยังไม่เข้าใจ เช่น กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ ฯลฯ

2). จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน

ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนาหว่าน โดยที่นาก็จะเช่าจากเจ้าของพื้นที่ถ้าไม่มีที่นาเป็นของตนเอง ซึ่งที่นา 1 ไร่ได้ถึง 80-100 ถัง ก็พอมีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ในครัวเรือนบ้าง แต่บางคนก็บอกว่าไม่มีเงินเหลือเก็บเพราะว่าต้องนำเงินที่ได้ไปใช้หนี้ที่มีอยู่ และก็ต้องไปกู้ยืมมาเช่นเดิม

ตั้งแต่มี อบต.ชาวบ้านรู้สึกว่ามีแต่สิ่งดีๆเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งสิ่งที่อบต.ดำเนินการทุกอย่างนั้นจะมีตัวแทนชาวบ้านแต่ละหมู่ คอยตรวจสอบการทำงานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งชาวบ้านก็พอใจกับการทำงานแบบนี้ แต่มีข้อเสียตรงที่ อบต.มีการเก็บภาษีละเอียดยมากขึ้น ทำให้ต้องเสียภาษีทุกๆปีโดยไม่ดูว่าร้านค้าจะขายของดีหรือไม่ดีแค่ไหน จะเก็บอย่างต่ำปีละ 1,200 บาท ต่อปี

องค์การบริหารส่วนตำบลนครไทย อ. นครไทย จ. พิษณุโลก

1). สภาพทั่วไป

ตำบลนครไทยเป็นตำบลที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือเทศบาลตำบลนครไทย และองค์การบริหารส่วนตำบลนครไทย มีหมู่บ้าน 13 หมู่บ้าน อยู่ในเขตเทศบาลตำบล 10 หมู่บ้าน และ อยู่ในเขตอบต.นครไทย 3 หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ในเขตอบต. เป็นป่าภูเขาร้อยละ 51 พื้นที่ราบร้อยละ 49 ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน 375 ครัวเรือน มีพื้นที่ จำนวน 22.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 14,062.5 ไร่

2). ประเด็นปัญหาที่พบ

● จากฝ่ายบริหาร

- ทาง อบต.นครไทยไม่ได้รับความตอบสนองจากประชาชน และไม่มีความตื่นตัว ทั้งในเรื่องของคุณภาพชีวิต และด้านสังคมทั่วไป
- ถ้าจะพัฒนาหน่วยงาน ควรต้องพัฒนาบุคลากรขึ้นมาก่อน ไม่ใช่ทำงานที่เห็นแต่ผลประโยชน์ และเอาความดีความชอบเข้าตัว
- สมาชิก อบต.ไม่ได้ทำงานให้กับชาวบ้านอย่างแท้จริงแต่กลับเป็นเสียงให้กับผู้มีอิทธิพลและอำนาจในพื้นที่
- การทุจริตคอร์รัปชันของตัวสมาชิก อบต. เช่น อยากได้และต้องการในสิ่งที่มีควรมิชอบ
- การเก็บภาษีของทาง อบต.จะมีปัญหาเรื่องแนวเขตระหว่าง อบต.กับเทศบาล เพราะจะมีบางหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล แต่ตัวบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ของ อบต. ซึ่งเสียภาษีให้กับเทศบาล ทำให้ อบต.เสียรายได้ในส่วนนี้ไป
- การอบรมในทุกๆครั้ง มีจุดอ่อนที่สมาชิก อบต.ที่ไม่ยอมไปอบรมทุกๆครั้ง โดยที่การอบรมแต่ละครั้งผู้ที่ไปเข้าร่วมจะเป็นประธาน อบต. และปลัด อบต.เสมอๆ

● จากประชาชน

- ปัญหาจากการประชุม ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงกระบวนการของการทำประชาม ว่าควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำประชามอย่างไร
- ทาง อบต.จะพัฒนาอาชีพให้ มีการแนะนำให้ แต่ชาวบ้านไม่สนใจและไม่ตื่นตัว มีความคิดที่จะอยู่แบบตัวใครตัวมันไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร

3). ข้อเสนอแนะ

- อยากให้มีการจัดอบรมให้กับสมาชิก อบต. และเรื่องที่ต้องการคือ บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อประชาชน

- พนักงานและข้าราชการประจำต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเข้าใจในตัวบทกฎหมาย ไม่ใช่ว่ายึดติดกับตัวผู้มีอิทธิพล
- ในการจัดอบรมแต่ละครั้งควรจัดแบบหลักสูตรการอบรมระยะยาว และมีการวัดผลด้วยว่าผ่านหรือไม่ผ่าน ซึ่งอาจเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวรก็ได้ที่ เป็นผู้วัดผล

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะแก อ. ชชาติตระการ จ. พิษณุโลก

1). สภาพทั่วไป

อบต.ท่าสะแกตั้งอยู่ใน จ.พิษณุโลก จัดเป็น อบต.ชั้น 5 มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 42,893 ไร่ จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในความปกครองมีจำนวน 9 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองน้ำป่อ หมู่ที่ 2 บ้านขอนสองสลึง หมู่ที่ 3 บ้านน้อย หมู่ที่ 4 บ้านท่าสะแก หมู่ที่ 5 บ้านนาม่วง หมู่ที่ 6 บ้านห้วยท้องฟาน หมู่ที่ 7 บ้านห้วยดี หมู่ที่ 8 บ้านศรีจันทร์ และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบัวขาว ประชากรทั้งสิ้น 5,190 คน แยกเป็นชาย 2,729 คน หญิง 2,461คนโดยมีความหนาแน่นเฉลี่ย26.78 คน/ตร.กม. อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรคือการทำเกษตรกรรม

2). ประเด็นต่าง ๆ

ทาง อบต.ท่าสะแก มีความคิดเห็นว่าปัญหาที่สำคัญต่อ อบต.มากที่สุดคือ ปัญหาที่เกิดจากรัฐบาลเอง ที่เพิ่มภาระงานมากเกินไปโดยเป็นงานประเภทหนังสือราชการที่เข้ามามากและงานมีรูปแบบที่ซ้ำซ้อนจนไม่สามารถทำงานได้ทัน แทนที่จะเอาเวลาไปทำงานเชิงรุก เหตุผลเป็นเพราะกรมการปกครองกลัวว่าทาง อบต.จะทำการทุจริตมากเกินไป ซึ่งในปี 2546 นี้ทางกรมการปกครองได้สั่งการให้ทาง อบต.ทำหนังสือเกี่ยวกับมาตรการควบคุม อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีในทุกๆปีจนทำให้พนักงานสับสนทั้งๆที่พอเริ่มจะเข้าใจกับระบบบัญชีเก่าแล้วแต่กลับเปลี่ยนอีกจึงทำให้เกิดความผิดพลาดต่องานได้ง่าย ตลอดจนทาง อบต.ไม่มีอิสระในการบริหารงานอย่างแท้จริงอีกทั้งบุคคลากรมีไม่เพียงพอกับงานที่ค่อนข้างมาก

ส่วนในเรื่องการให้บริการแก่ประชาชน ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่นี้ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต. ว่าคืออะไร มีหน้าที่อย่างไร ไม่เข้าใจว่าเป็นหน่วยงานหน่วยหนึ่งที่ให้บริการแก่ประชาชน แต่กลับมองว่า อบต.เป็นเพียงตัวแทนหรือสมาชิกเท่านั้น ซึ่งทาง อบต.เองตระหนักกับปัญหานี้ จึงจัดทำโครงการ”อบต.สัญจร”ขึ้น โดยสัญจรไปทุก ๆ หมู่บ้านซึ่งใช้ระยะเวลา 3เดือน/ครั้ง มีการให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อบต.เองและของประชาชน จัดให้มีการทำประชาคมขึ้นและเพื่อให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ห่างไกลจาก อบต.ที่ไม่มีโอกาสมารับบริการกับ อบต.ได้

ปัญหาที่ชาวบ้านทำสระแครงเรียนมากที่สุดเห็นจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเหมือนกับทั่ว ๆ ไปแต่กับประชาชนทำสระแครงนั้นปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้เท่าที่ควรนั้นคือ ปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์ เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ของ อบต.ทำสระแครงเป็นอุทยานจึงไม่ทำกินกับชาวบ้านเท่าที่ควร ทำให้มีการรุกรานที่สาธารณะ ซึ่งทาง อบต.ทำได้แค่การติดตามเท่านั้น รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับสะพานเพราะที่นี่มีแม่น้ำแควน้อยกั้น ส่วนเรื่องของน้ำประปาส่วนใหญ่ชาวบ้านที่นี่ยังใช้ประปาหมู่บ้าน ประปาภูเขา ซึ่งใช้ในการเพาะปลูกทางการเกษตร

ส่วนเรื่องในการจัดเก็บภาษี ทาง อบต.วามารถจัดเก็บภาษีได้ประมาณ 89% ที่ง่ายต่อการจัดเก็บนั้นเพราะที่มีชาวบ้านไม่มีเอกสารสิทธิ์ แต่ที่น่าสังเกตที่ชาวบ้านยืมดีที่จ่ายภาษีเพราะสืบเนื่องมาจากชาวบ้านใช้ที่สาธารณะทำมาหากินและต้องการให้มีหลักฐานในการใช้พื้นที่ทำมาหากินอย่างต่อเนื่อง ปัญหาในการติดตามเก็บภาษีของ อบต.ทำสระแครงไม่มีเพราะทาง อบต.ใช้วิธีให้สมาชิกของแต่ละหมู่บ้านติดตามเก็บภาษีถ้าหากสมาชิกของหมู่บ้านในทำการจัดเก็บภาษีได้ 100% ทาง อบต.จะมีรางวัลให้กับสมาชิกนั้น ๆ ซึ่งรายได้ที่ อบต.สามารถทำการจัดเก็บได้ประมาณ 100,000 บาท โดยจัดเก็บในอัตราไร่ละ 5 บาท แต่ถ้าชาวบ้านที่มีไร่ไม่เกิน 5 ไร่จะไม่ทำการจัดเก็บภาษี การจัดเก็บขยะที่นี่ยังไม่มีเพราะยังเป็นชุมชนชนบทอยู่แต่ทาง อบต.ได้ทำการให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บขยะแทน

ปัญหาระหว่างสมาชิกที่เกิดขึ้น ณ.ปัจจุบันคือปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้าใจกฎระเบียบของสมาชิกเองในการทำหนังสือต่าง ๆ ทั้งหนังสือเบิกจ่าย หนังสือราชการ ฯลฯ ทาง อบต.จึงได้เสนอแนะให้มีการจัดอบรมแก่สมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่พึงจะกระทำ ซึ่งปัญหากับประธานไม่ค่อยมีเพราะส่วนใหญ่เมื่อมีการจัดอบรมขึ้นก็จะมีแต่ปลัดและประธานไปอบรมเท่านั้น แต่สมาชิกกับไม่สนใจกับการอบรมอาจเป็นเพราะไม่มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ความโปร่งใส ทางอบต.มีแนวคิดที่จะทำใบปลิวแผ่นพับให้ชาวบ้านรับทราบถึงข่าวสารข้อมูลตลอดจนรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ที่ อบต.ได้รับและส่งผลให้ชาวบ้านมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอบต.ว่ามีหน้าที่อะไร ทำอะไร ฯลฯ

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อ. เมือง จ. พิชญโลก

1). การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ (อบต.) บึงพระ

ข้อบังคับตำบลจะทำตามแผน อบต. เมื่อปี 2544 ได้มีการจัดเก็บรายได้จำนวนเงิน 4,100,000 บาท ซึ่งเมื่อรวมกับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลก็จะเป็นจำนวนเงิน 7,174,704 บาท การทำ

โครงการต่างๆ จะใช้เงินรายได้ของอบต. เป็นหลัก แต่ก็มีของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นเสริมด้วย

อาคารที่เป็นที่ทำการ อบต.ได้ปรับปรุงมาจากอาคารที่มีอยู่เดิม ในการดำเนินงานของ อบต. มีพนักงานประจำการ 4 คน ซึ่งแบ่งเป็น ส่วนการคลัง การโยธา อุตสาหกรรม และลูกจ้าง อย่างละ 1 ตำแหน่ง

2). การจัดทำแผนพัฒนาตำบล

กระบวนการพัฒนาต้องมาจากการจัดทำแผน ซึ่งได้มาจากการทำประชาคม การทำประชาคมมีทั้งประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบล การทำประชาคมจะมีการลำดับความสำคัญของปัญหา ถ้าปัญหาใดสำคัญก็ได้รับการแก้ไขก่อน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การดำเนินงานของ อบต. ตรงกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ อบต.ได้มีการเชิญหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคเกษตร ภาคสาธารณสุข เป็นต้น เข้ามาร่วมประชุมด้วย

3). การตรวจสอบการทำงานของ อบต.

องค์กรตรวจสอบการทำงานของ อบต. จะมี 3 ด้าน ด้วยกัน คือ 1. คนที่มาจากการเลือกตั้ง 2. ฝ่ายค้าน 3. ตรวจสอบโดยภาคประชาชน ซึ่งในตำบลนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเป็นอย่างมาก เพราะเวลาเมื่อไรไม่ชอบธรรมประชาชนก็จะมาร้องเรียน เช่น ถ้าถนนใดมีความหนาไม่ตรงตามที่กำหนดก็จะมีประชาชนมาร้องเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่าง อบต. กับอำเภอเป็นไปด้วยดี ทางอำเภอมีการตรวจสอบดูแล อบต. เสมอ และการทำงานของฝ่ายการคลังมี สตง. เข้ามาตรวจสอบ ซึ่งนับว่าโชคดีของ อบต. เอง เพราะได้มี สตง. มาตรวจสอบ 2 ครั้ง และมีการตรวจสอบจากภายใน 2 ครั้ง การตรวจสอบทำให้ได้รับคำแนะนำที่ดีสามารถนำมาปรับปรุงระบบงานการคลังให้ดียิ่งขึ้น

ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง มีความเห็นว่าการจ้างจับผิดเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าการจ้างจับผิดนับว่าเป็นการตรวจสอบแบบหนึ่งเช่นกัน เรื่องการร้องเรียนได้เคยถามลุงคนหนึ่งว่าเมื่อก่อนที่ไม่มีอบต. ร้องเรียนที่ไหนลุงตอบว่าก็ทนไปแต่พอมี อบต. เหมือนกับมีที่ให้ร้องเรียนได้

4). การกระจายอำนาจให้ อบต. รับผิดชอบมากขึ้น

ในเรื่องของการกระจายอำนาจจากรัฐบาลมาสู่ อบต. ส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายโอนงานด้านเอกสารมาให้หรือจะกล่าวได้ว่าโอนคนกับงานมาให้ แต่ไม่มีงบประมาณ

5). ปัญหาสำคัญของอบต.

- ปัญหาสำคัญของ อบต. คือความต้องการของประชาชนมีมากกว่างบประมาณ เนื่องจากแผนการพัฒนาหลายแผนด้วยกันไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา เป็นต้น
- ปัญหาการจัดเก็บขยะ ซึ่ง อบต. มีรถเก็บขยะซึ่งขยจะนำไปทิ้งที่เดียวกับมหาวิทยาลัยนเรศวร มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานควรจะเป็นในรูปแบบคณะ ความสัมพันธ์กับประธาน อบต. เป็นไปด้วยดี ประธานอบต. เคยเป็นสมาชิก อบต.มาแล้ว 1 สมัย
- ความยุ่งยากในเรื่องการคลัง การทำงานราชการเน้นเอกสาร เช่น เงินจำนวน 1,000,000 บาท กับ 1 บาทก็ต้องจัดทำบัญชีเหมือนกัน

6). โครงการที่ อบต. ทำเพื่อชุมชน

โครงการที่ส่งเสริม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักอนามัยปลอดสารพิษ กลุ่มไข่เค็ม สมุนไพรเสริมไอโอดีน เป็นต้น ใน อบต.มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการถ่ายโอนของพัฒนาชุมชน 1 แห่ง มีเด็กจำนวน 53 คน และที่ อบต. ใช้งบประมาณเปิดชั้นเองอีก 1 แห่ง จำนวน 23 คน เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญที่ควรจะให้เด็กวัยก่อนเรียนมีความพร้อม

ภาระกิจเร่งด่วนของ อบต. ในขณะนี้ก็คือ โรคไข้เลือดออก ซึ่งทาง อบต.ก็ได้มีการนำยามาฉีด และการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนบรรเทาสาธารณูปโภคพื้นฐาน โครงการส่วนใหญ่ก็ได้แก่ ถนนไฟฟ้าสาธารณะ นำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ในเรื่องของการทำถนนก็จะมีหลายแบบคือที่เป็นลูกรังลาดยาง คอนกรีต การทำถนนยกตัวอย่างเช่น หมู่ 4 มีความต้องการถนนประมาณ 10 กิโลเมตร ซึ่งถนนมีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อถ้าจะให้เป็นถนนที่เป็นคอนกรีตมีคุณภาพดีงบประมาณที่ให้ก็จะทำได้เพียง 7 กิโลเมตร จึงทำให้ต้องเป็นถนนลูกรังก่อนเพราะใช้งบประมาณน้อยกว่า

การทำโครงการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานซึ่งสิ่งเหล่านี้น่ามาจากความต้องการของประชาชนเองทั้งสิ้น

6). สิ่งที่ อบต. ต้องการ

- ทักษะด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่ง อบต. อยากที่จะทำเอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์งานเอง แต่ขาดบุคลากรในด้านนี้และพนักงานที่มีอยู่มีงานมากอยู่แล้วไม่มีเวลาเพียงพอ
- งบประมาณที่เพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับชุมชนที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว
- การจัดกาขยะที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก อบต. บึงพระอยู่ในเขตชุมชนทำให้มีปัญหาด้านนี้มาก
- การจัดเก็บข้อมูลของ อบต. ให้เป็นระเบียบ สามารถหยิบใช้ได้ง่าย

องค์การบริหารส่วนตำบลพันเสา อ. บางระกำ จ. พิษณุโลก

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประธานกรรมการบริหารและปลัด อบต.

1). ข้อมูลทั่วไป

ประชาชนส่วนใหญ่ในเขต อบต. พันเสาประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เช่น ชาวนา ชาวไร่ นอกจากนั้นมีประชาชนบางกลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้างบางกลุ่มค้าขายแผงลอยแบบไม่เป็นหลักแหล่งตั้งนั้น จึงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. อย่างน้อย 3 ประการ คือ

- ในการจัดทำประชาคมหมู่บ้านหรือการทำโครงการ อบต. สัญจร จะต้องเลือกวันที่ประชาชนมีเวลาว่างมากที่สุด ซึ่งในความเป็นจริงสามารถทำได้ยาก เนื่องจากประชาชนต้องไปประกอบอาชีพตามเลือกสวนไร่นา จึงไม่ค่อยเวลาในการกิจกรรมร่วมกับ อบต.
- การประกอบอาชีพค้าขาย ณ บ้านพักของตน โดยจัดสร้างเป็นโรงเรือนอย่างไม่ถาวร ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการเก็บภาษี ทั้งนี้เมื่อถึงเวลาของการเสียภาษี ประชาชนก็จะรื้อถอนโรงเรือนนั้น เพื่อให้ตนไม่ต้องเสียภาษี
- ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. ซึ่งต้องมุ่งพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลัก ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. ด้านอื่นๆ จึงไม่สามารถกระทำได้อย่างสมบูรณ์

2). การมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. กับชุมชน

- การทำประชาคม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. โดยกำหนดให้แต่ละหมู่บ้านส่งตัวแทนมาร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านละไม่ต่ำกว่า 15 คนซึ่งจะมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการและปัญหาของหมู่บ้าน และจากนั้นจะให้ตัวแทนทุกหมู่บ้านไปร่วมจัดทำแผนพัฒนาของตำบลต่อไป
- อบต. มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยแบ่งเป็นความเข้มแข็งทางสังคม มีการจัดลานกีฬา ให้โรงเรียนในพื้นที่เขตความรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและแก้ปัญหาเสพติดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มข้าวซ้อมมือ กลุ่มทำดอกไม้ เป็นต้น
- อบต. ได้จัดโครงการตามประเพณี เพื่อก่อให้เกิดความรักและสามัคคีระหว่างประชาชน ซึ่งส่วนมากเป็นงานประเพณี เช่น ประเพณีงานแห่เทียนพรรษา และงานวันแม่แห่งชาติที่ อบต. จัดทำร่วมกับโรงเรียนพันเสา

3). ปัญหาที่พบ

- ปัญหาประมาณที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่ง อบต. ต้องหาวิธีการในการจัดหางบประมาณเพิ่มเติม
- ปัญหาที่เกิดจากศักยภาพในการเก็บภาษี ทั้งนี้เพราะ อบต. ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้เต็มในภาษีประเภทที่ อบต. มีอำนาจจัดเก็บได้ เช่น ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- บุคลากรมีไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน แต่ทั้งนี้ วัสดุ อุปกรณ์ในสำนักงาน พบว่ามีความพอเพียงและทันสมัย แต่พนักงานความรู้ในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

4). ความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่

ในประเด็นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง อบต. จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการเปิดซองและตรวจรับเพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน ทั้งนี้ อบต. ได้ยึดหลักการทำงานตามที่ระบุไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

อบต. ได้จัดทำกล่องรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน เพื่อที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5). ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการฝ่ายประจำกับข้าราชการการเมือง

จากการสัมภาษณ์พบว่าข้าราชการฝ่ายประจำกับข้าราชการการเมืองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ประธานกรรมการบริหารและ ปลัด อบต. พบว่าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติต่อกันในทางที่ดี ไม่มีข้อขัดแย้งระหว่างกัน สามารถปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

6). ความต้องการของ อบต.

- ต้องการงบประมาณเพิ่มเติมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. ทั้งต่อการจัดซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ และการจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่มเติม และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดทำกิจกรรมและโครงการอื่นๆ ของ อบต.
- ต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรจัดอบรมให้ความรู้ในการทำหน้าที่เฉพาะด้านของเจ้าหน้าที่ เช่น ในการจัดทำบัญชี การใช้คอมพิวเตอร์ การจัดเก็บภาษีและการจัดทำแผน
- ต้องการให้นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรส่งนิสิตมาฝึกงานเพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนบุคลากรให้ อบต.

องค์การบริหารส่วนตำบลปลักแรด อ. บางระกำ จ. พิษณุโลก

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.

1). ข้อมูลทั่วไป

อบต. ปลักแรด ตั้งอยู่ในอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นเขตติดต่อระหว่างอำเภอเมืองและอำเภอบางระกำ ดังนั้นจึงมีทั้งสภาพความเป็นเมืองและชนบทผสมผสานกัน ประชาชนส่วนมากยังคงประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม แต่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งจะมีอาชีพด้านการค้าขาย รับจ้างและรับราชการ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและมีการศึกษาไม่สูงมากนัก

2). การมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. กับชุมชน

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ปลูกสวน ปลูกไร่ ซึ่งนับว่าเป็นภาวะคุกคามประการหนึ่งในการที่จะชักนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. เนื่องจากประชาชนไม่มีเวลาอย่างเพียงพอที่จะมาร่วมบริหารงานใน อบต

ในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อบต. ได้จัดให้มีการทำประชาคม โดยให้เจ้าหน้าที่ออกทำประชาคม โดยการเรียกประชุมประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. ซึ่งปรากฏว่าประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเหตุผลทางด้านอาชีพและความสนใจของประชาชน ตัวแทนของประชาชนในการจัดทำประชาคมของแต่ละหมู่บ้านจะทำหน้าที่แทนประชาชนในหมู่บ้านทั้งหมด

การมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. กับประชนในรูปแบบอื่นๆ คือการจัดทำโครงการต่างๆ โครงการที่อบต. จัดทำเช่นโครงการอบรมอาชีพเพื่อส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล และกิจกรรมประเภทอื่นได้แก่งานประเพณีต่างๆ เช่นงานวันพ่อแห่งชาติ การจัดการแข่งขันกีฬา

3). ปัญหาจากการบริหารของ อบต.

จากการระดมความคิดในการประชุมสัมมนาพบว่าปัญหาการบริหารภายในองค์กรเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ ปัญหาที่เกิดจากระเบียบข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลและ สาเหตุภายในองค์กร

- ปัญหาที่เกิดจากระเบียบข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดให้ อบต. ประกอบด้วยพนักงานส่วนตำบล 3 ฝ่าย คือ

- ปลัด อบต. ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน อบต.
- ส่วนการคลัง ดูแลเรื่องการเงินและการบัญชี
- ส่วนโยธา ดูแลเรื่องการโยธา

ปัญหาที่พบคือพนักงานในอบต. มีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่มี บริหารงาน จึงทำให้การทำงานมีความล่าช้า ไม่สามารถจัดจ้างตำแหน่งที่ต้องการได้ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องงบประมาณของ อบต.

- ปัญหาของบุคลากร พนักงานบางคนมีอำนาจในอบต. และมีวิทยุติมาก จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งบางครั้ง ปลัด อบต. ไม่สามารถควบคุมการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ สมาชิก อบต. มีวุฒิการศึกษาต่ำ จึงทำให้เกิดปัญหาในการบริหารอบต. ขาดความรู้ในเรื่องหลัก
- ปัญหางบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของ อบต. ซึ่งการแก้ไขปัญหงบประมาณที่ผ่านมาใช้วิธีการของงบประมาณเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น เช่น กรมโยธา หรืออำเภอ แต่ก็ยังไม่สามารถจัดหาได้เพียงพอต่อความต้องการ
- ปัญหาความชำนาญงานของพนักงานภายใน อบต. เช่น พนักงานบัญชี มีความรู้ไม่เพียงพอ จึงทำให้การทำบัญชีมีความผิดพลาด
- อุปกรณ์สำนักงานมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ

4). ความต้องการของ อบต.

- ต้องการให้มีการจัดอบรมประชาชนและสมาชิก อบต.เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของ อบต. มากขึ้น โดยขอให้มหาวิทยาลัยนเรศวรทำการฝึกอบรมให้
- ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้กับอบต. ที่มีรายได้น้อย ในอัตราที่มากกว่า อบต. ที่มีรายได้มากและสามารถจัดเก็บรายได้เองได้
- ปัญหาในการจัดเก็บภาษีบางประการเช่น ภาษีโรงเรือนและภาษีป้าย ซึ่งไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน และบางครั้งการเก็บภาษีก็อาศัยหลักประนีประนอม อีกทั้งการสำรวจด้านภาษีก็ไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ

5). จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- ด้านความสามารถของบุคลากร ควรเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของบุคลากรและพนักงานอบต. ในทุกระดับ โดยเฉพาะการฝึกอบรมทักษะด้านการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่าการวางแผนพัฒนากลยุทธ์นั้นควรมีแนวทางปฏิบัติเป็นกรอบใหญ่ ใ้ทุก อบต. ปฏิบัติตามเพื่อความสอดคล้องในการปฏิบัติงาน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และนอกจากนั้นบุคลากรใน อบต. ต้องได้รับการเพิ่มทักษะการสร้างศักยภาพในชุมชนและเสริมสร้างวิสัยทัศน์ในการวางแผนปฏิบัติงานและมีข้อมูลที่ถูกต้องอย่างเหมาะสม

- ด้านความสัมพันธ์ของบุคลากรใน อบต. ควรมีการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two Ways Communication) สร้างจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยโดยการยอมรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อลดปัญหาและพัฒนาความสัมพันธ์ในองค์กรให้ดีขึ้น
- ด้านจำนวนและขวัญกำลังใจของบุคลากร ควรปรับโครงสร้างการบริหารงานในครอบคลุมภารกิจของ อบต. โดยการเพิ่มจำนวนพนักงาน เป็นจำนวน อบต. ละ 5 คน และควรมีการโยกย้ายถ่ายโอนบุคลากรระหว่างท้องถิ่นทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานและป้องกันการสร้างฐานอำนาจในการหาผลประโยชน์ส่วนตัวมาตรการในการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรนั้นควรมีแผนแม่บทและมาตรการในการติดตามประเมินผลด้วยตนเอง และเพิ่ม ค่าตอบแทนให้กับกรรมการบริหารให้มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับภาระกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดพริก อ. เมือง จ. พิจิตรโลก

1). ข้อมูลทั่วไป

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมโดยใช้น้ำจากสองแหล่งคือชลประทานและบ่อบาดาล ในระยะเวลา 2 ปี สามารถปลูกข้าวได้ 7 ครั้ง ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาอบต. มีทุกหมู่บ้าน แต่เนื่องจากบางคนไม่ให้ความสนใจในเรื่องนี้ ประกอบกับการมีอาชีพด้านเกษตรกรรมจึงทำให้ไม่มีเวลาในการให้ความร่วมมือกับ อบต. อย่างเต็มที่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมของ อบต. จะต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ด้วย

ในการจัดทำแผนพัฒนา อบต. นั้น หากประชาชนในหมู่บ้านไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ครบทุกคน ก็จะส่งตัวแทนในแต่ละหมู่บ้านในการทำประชาคมร่วมกับ อบต. แต่ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตว่า ตัวแทนก็จะเป็นบุคคลชุดเดิม และจะผูกขาดการเป็นตัวแทนในหมู่บ้านของตน ดังนั้นหากไม่มีการเปลี่ยนตัวบุคคลให้มาทำหน้าที่แทนประชาชนแล้ว ประชาชนก็จะละเลยความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไป

2). การมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. กับประชาชน

● การจัดทำแผนพัฒนาตำบล

อบต. จะประมวลข้อมูลพื้นฐานในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล เพื่อสำรวจความต้องการของประชาชนโดยอาศัยตัวแทนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในการเข้าร่วมโครงการอบต. สัญจร ทั้งนี้ อบต. ถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญซึ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ อบต. จะต้องไปทำประชาคมหมู่บ้านด้วยตนเอง เมื่อประชาคมครบทุกหมู่บ้านแล้ว ก็จะจัดทำประชาคมในระดับตำบล เพื่อหาฉันทามติในการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและพัฒนาตำบล ทั้งนี้การจัดลำดับ

ความสำคัญของโรงการจะพิจารณาโครงการเร่งด่วนก่อน แต่ต้องให้ประชาชนรับทราบและลงมติเห็นชอบด้วย

- การจัดกลุ่มพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชน

อบต.ให้ความสำคัญในการพัฒนารายได้และอาชีพของประชาชน โดยการให้ แต่ละหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้นมาอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 กลุ่ม หากหมู่บ้านใดมีศักยภาพเพียงพอก็สามารถมีกลุ่มอาชีพมากกว่า 1 กลุ่มได้ กลุ่มอาชีพใน อบต. วัดพริกมีหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มดอกไม้จัน กลุ่มกรอบรูปวิทยาศาสตร์ กลุ่มพรมเช็ดเท้า กลุ่มทองม้วน กลุ่มไวน์ผลไม้ และกลุ่มสิ่งประดิษฐ์ ทั้งนี้แต่ละกลุ่มต้องมีสมาชิกไม่ต่ำกว่า 25 คน และต้องมีการสร้างระเบียบของกลุ่มอาชีพตน โดยที่จะได้รับงบประมาณในการจัดตั้งจาก อบต. กลุ่มละ 5,000 บาท ทั้งนี้ อบต. จะแต่งตั้งกรรมการบริหารคอยตรวจสอบการทำงานของทุกกลุ่มอาชีพ และมีการตรวจบัญชีเงินฝากของกลุ่มอาชีพด้วย เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพ ไม่ให้ผิดวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ตั้งขึ้น

3). ปัญหาของ อบต.

- ปัญหาความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ใน อบต. ซึ่งบางครั้งปลัดอบต. ต้องทำหน้าที่ทุกอย่าง จึงส่งผลกระทบต่อศักยภาพการดำเนินงานของปลัด
- ปัญหาความรู้ความสามารถในการทำงานของพนักงาน อบต.
- ปัญหางบประมาณและการจัดเก็บรายได้

4). ความต้องการของ อบต.

- ต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรจัดการฝึกอบรมผู้นำและสมาชิก อบต.เพื่อการพัฒนาความคิดและสร้างวิสัยทัศน์
- ต้องการให้มหาวิทยาลัยนเรศวรจัดการฝึกอบรมทักษะต่างๆในการทำงาน และพัฒนาบุคลิกภาพให้กับเจ้าหน้าที่ของ อบต.
- ต้องการรับการฝึกอบรมเรื่องคอมพิวเตอร์และการบัญชี
- ต้องการพนักงานเพิ่มขึ้น โดยต้องการองปลัดเพื่อแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

1.3 การลงพื้นที่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์

องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อ. เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์

1). สภาพทั่วไป

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย (จัดเป็น อบต.ชั้น 5) อยู่ห่างจากอำเภอเขาค้อ 28 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 72 ตารางกิโลเมตร หรือ 45,000 ไร่ โดยมีหมู่บ้านที่อยู่ในความปกครองทั้งหมด 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านห้วยน้ำขาว หมู่ที่ 2 บ้านเข็กน้อย หมู่ที่ 3 บ้านปากกล้วย หมู่ที่ 4 บ้านเข็กน้อย หมู่ที่ 5 บ้านเล้าลือเก่า หมู่ที่ 6 บ้านปากทาง หมู่ที่ 7 บ้านคักดีเจริญ หมู่ที่ 8 บ้านชัยชนะ หมู่ที่ 9 บ้านประกอบสุข หมู่ที่ 10 บ้านเจริญพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านศิริรัตน์ หมู่ที่ 12 บ้านสันติสุข และมีประชากรทั้งสิ้น 9,873 คน แยกเป็นเพศชาย 4,736 คน เพศหญิง 5,137 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 137.13 คน/ตารางกิโลเมตร การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกพืชเป็นหลัก

2). ประเด็นต่าง ๆ

● การบริหารงาน

ด้านการบริหารทาง อบต.เข็กน้อย แบ่งการทำงานเป็นสำนักงานต่าง ๆ ภายใน อบต. คือสำนักงาน ปลัด สำนักงานคลัง และ ฝ่ายโยธา

แต่ละฝ่ายจะแบ่งงานตามประเภทของงาน อย่างไรก็ตามก็ดีปัญหาที่เกิดขึ้นของ อบต.คือบุคลากรไม่เพียงพอกับงานที่ได้รับมอบหมายทำให้แต่ละฝ่ายต้องทำงานนอกเหนือจากหน้าที่และไม่ชำนาญเท่าที่ควร จึงทำให้งานออกมาล่าช้า ซึ่งมาจากการไม่เข้าใจในระบบงาน ขาดความรู้ในด้านที่ตนเองไม่ถนัด ส่วนปัญหาที่น่าสนใจด้านหนึ่ง การไม่เข้าใจระบบ ระเบียบของเอกสารต่าง ๆ ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายราชการ อาทิเช่น การขอเบิกจ่าย วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ของฝ่ายบริหารที่ต้องการความรวดเร็วแต่ไม่ได้ทำตามกฎระเบียบที่ทางราชการกำหนดขึ้น อนึ่ง อาจเป็นเพราะ การขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการทำงานของราชการที่มีความซับซ้อนและเป็นขั้นตอนค่อนข้างมาก

● ประเด็นปัญหาของประชาชน

ในส่วนประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นของประชาชนที่มีต่อ อบต. เกิดจากความต้องการของประชาชนที่มีความแตกต่างกัน แต่ปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำประปามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ทั้งที่ในพื้นที่นั้นมีแหล่งน้ำมีจำนวนมากแต่แหล่งน้ำที่สามารถบริโภคได้จริงๆ มีน้อยจึงทำให้ อบต.ที่มีระบบประปาไม่สามารถผลิตได้เท่ากับความต้องการของประชาชน ทั้งนี้สืบเนื่องจาก อบต.ไม่สามารถขยายระบบประปาและการวางท่อให้เข้าไปถึงทั้งนี้มาจากปัญหารองลงมา คือ การรुकล้าที่สาธารณะของประชาชนเอง ซึ่งพื้นที่เหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นเอกสารสิทธิ์ แต่ประชาชนที่เข้ามาเพิ่มขึ้นจึงทำให้การรुकล้าของบ้านเรือนมีเพิ่มเช่นกัน และเป็นปัญหาที่สำคัญในการขยายระบบน้ำประปาเพราะท่อเก่าไม่สามารถรื้อได้ส่วนท่อใหม่ไม่สามารถเพิ่มได้ รวมถึงการก่อสร้างต่าง ๆ ที่ทาง อบต.สร้างขึ้นก็ทำได้ด้วยความยากลำบากเช่นกัน

ส่วนเรื่องการถ่านโอนบุคลากรของ รพช.ส่งมานั้นทาง อบต. เห็นด้วยกับการมีบุคลากรเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาที่เกรงว่าจะเกิดขึ้นหลังจาก 5 ปีที่ได้รับเงินช่วยในการจ่ายค่าตอบแทนนั้นหมดไป จะเป็นเรื่องลำบากในการหาเงินมาตอบแทนบุคลากรที่ได้รับจากการถ่ายโอนเพราะ อบต.มีรายได้จากการจัดเก็บเองน้อยซึ่งไม่เพียงพอกับรายจ่าย

- ข้อเสนอแนะของ อบต.เข็กน้อย

- ทางฝ่ายราชการโดยปกติจะมีการโยกย้ายภายในระยะเวลา 4 ปี จึงทำให้บางครั้งระบบระเบียบการ และงานต่าง ๆ ยังไม่สามารถเห็นผลในระยะสั้น ๆ ได้ ไม่ต่อเนื่องจึงควรขยายระยะเวลาออกไปอีกประมาณ 6 – 8 ปี
- เรื่องเกี่ยวกับระบบบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยที่สุดในทุก ๆ ปี ทั้ง ๆ ที่ระบบเก่ายังทำความเข้าใจได้ไม่พอแต่กลับมีการเปลี่ยนระบบบัญชีใหม่อีก ทาง อบต.จึงเสนอให้มีการฝึกอบรมในเรื่องระบบบัญชีและให้มีการทบทวนก่อนที่จะนำระบบบัญชีใหม่ ๆ มาใช้

องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก อ. เมือง จ. เพชรบูรณ์

1). สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็กเป็น อบต.ชั้น 5 มีพื้นที่ประมาณ 117 ตารางกิโลเมตร โดยมีหมู่บ้านที่อยู่ในความปกครองทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านดงมูลเหล็ก หมู่ที่ 2 บ้านดงมูลเหล็ก หมู่ที่ 3 บ้านคลองบง หมู่ที่ 4 บ้านดงมูลเหล็ก หมู่ที่ 5 บ้านโนนตะแบก หมู่ที่ 6 บ้านท่ากกตาล หมู่ที่ 7 บ้านลำป่าสักมูล หมู่ที่ 8 บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ 9 บ้านลำป่าสักเหนือ หมู่ที่ 10 บ้านลำป่าสัก หมู่ที่ 11 บ้านท่ากกตาล และมีประชากรทั้งหมด 9,560 คน แบ่งเป็นเพศชาย 4,778 คน เพศหญิง 4,782 คน แยกเป็นครัวเรือน 2,135 ครัวเรือน อาชีพของประชาชนที่ดงมูลเหล็กส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนาเป็นอาชีพหลัก

2). การบริหารงาน

ด้านการบริหารงานของ อบต.ดงมูลเหล็ก แบ่งการทำงานเหมือนกับ อบต.ทั่วไป โดยมีสำนักงานปลัด ส่วนการคลัง และส่วนโยธา เป็นต้น

ซึ่งปัญหาที่พบคือ ความไม่เข้าใจของประชาชนในกฎระเบียบต่างของ อบต. เช่น การเสียภาษีป้าย ภาษีโรงเรือน ซึ่งทางประชาชนไม่เข้าใจว่าทำไมถึงต้องจัดเก็บ เพราะแต่ก่อนก็ไม่ได้มีการเก็บภาษีทางอบต.เองได้แก้ไขโดยชี้แจงว่าเป็นกฎหมาย ระเบียบที่ต้องปฏิบัติ

นอกจากนี้ในการจัดทำแผนโครงการของ อบต. นั้น ทาง อบต. ได้ให้ทุกหมู่บ้านทำประชาคม และเสนอโครงการต่างเข้ามายัง อบต. แล้วทาง อบต. จึงนำโครงการต่างเสนอยังที่ประชุมสภา จัดทำ แผนพัฒนาตำบลขึ้น ซึ่งในการจัดทำแผนในแต่ละครั้งนั้นจะเน้นโครงการที่เร่งด่วนและมีความจำเป็น ก่อนเป็นสำคัญ

และปัญหาในการบริหารงานของ อบต. อีกส่วนหนึ่งคือ เรื่องของการถ่ายโอนหน้าที่และ บุคลากรจากหน่วยงานส่วนกลาง (รพช.) เนื่องจาก อบต. ขาดงบประมาณในการว่าจ้างบุคลากรดังกล่าว เพราะจากรายได้ในการจัดเก็บมีน้อยซึ่งนอกจากประเด็นต่างๆที่พบในการบริหารงานแล้วในส่วน ของการบริการสาธารณะของ อบต. แก่ประชาชนนั้นเรื่องของการจัดเก็บขยะทางอบต.ขาดงบประมาณ ในการจัดซื้อถังขยะและรถจัดเก็บขยะ แต่ทางอบต.ได้มีแผนในการบริการเรื่องนี้ไว้แล้ว ในแผนพัฒนา ตำบลที่จัดทำขึ้น

3). ปัญหาที่ได้รับจากประชาชน

ส่วนใหญ่ปัญหาที่ได้รับจากประชาชนจะเป็นปัญหาของปัจจัยพื้นฐานซึ่งความต้องการของประชาชนไม่มีที่สิ้นสุด แต่ปัญหาที่สำคัญคือปัญหาเกี่ยวกับถนน โดยแต่ละหมู่บ้านทำการประชาคมเสนอโครงการให้ อบต.จัดทำขึ้น ซึ่งบางครั้งมีการตัดถนนผ่านที่ของประชาชนจึงทำการขอพื้นที่บางหลายยกที่ให้ แต่บางรายกลับไม่ยอมที่จะเสียที่ของตนเองจึงเป็นปัญหาที่ค่อนข้างยากในการแก้ปัญหา

4). ข้อเสนอแนะของอบต.

ทาง อบต.ได้เสนอแนะว่าให้มีการจัดอบรมแก่สมาชิกให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ต่างๆและให้มีการจัด อบรมเกี่ยวกับพรบ.ควบคุมอาคารตลอดจนความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โปรแกรม Autocat ซึ่งจะได้จัดทำแผนที่ภาษีในพื้นที่ของ อบต. เอง

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ อ. เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์

1). วิสัยทัศน์ของตำบลทุ่งสมอ

“ทุ่งสมอชุมชนน่าอยู่ พื้นฟูศิลปวัฒนธรรม พัฒนาการเกษตรต่อเนื่อง ลือเลื่องการท่องเที่ยว จัด การทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนพลิกฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ราษฎร์-รัฐพร้อมร่วมใจ ส่งเสริม ประชาธิปไตยในชุมชน บุคลากรของรัฐทำงานโปร่งใส ให้การใส่ใจแก่ประชาชน”

2). สภาพทั่วไป

อบต.ทุ่งสมอ เป็น อบต.ระดับชั้น 5 ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่รับผิดชอบประมาณ 40 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 25,000 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับพื้นที่ราบ ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 4,187 คน ชาย 2,093 คน หญิง 2,094 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 104.7 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวน 931 หลังคาเรือน เส้นทางคมนาคมสายหลัก คือ สายแคมป์สน – สะเดาะพง จุดเด่นของพื้นที่ คือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ มีรีสอร์ทสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนมีรายได้ในการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว และมีผลผลิตทางการเกษตรประเภทพืชผักเมืองหนาวที่มีคุณภาพดี

3). สภาพทางเศรษฐกิจ

- อาชีพหลักของประชากรในเขตตำบลทุ่งสมอ คือ อาชีพเกษตรกรรมได้แก่ ไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง จำนวน 614 ครัวเรือน
- ประกอบอาชีพรับจ้างล้างผลผลิตทางการเกษตร จำนวน 168 ครัวเรือน
- ประกอบอาชีพเสริมโดยทำการเกษตรในฤดูแล้ง จำนวน 149 ครัวเรือน

4). ประเด็นปัญหาที่พบในองค์กร

- ความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของ อบต.มีน้อย ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นหัวใจของการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรที่มีน้อยไม่พอกับหน้าที่และงานที่ทำ
- ปลัด อบต. รับผิดชอบหน้าที่มากเกินไปจนเกินกำลังความสามารถที่จะทำได้
- รู้สึกประชาชนในตำบลยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งแบบใหม่อย่างถ่องแท้
- ยังไม่ได้มีการทำแผนที่ภาษี เพราะว่ามีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ
- การบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เป็นระบบเนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ
- มีการปรับเปลี่ยนระบบต่างๆบ่อยเกินไป ทำให้เกิดผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะความล่าช้าในการดำเนินโครงการต่างๆ

- การโอนงานและการส่งงานมาให้ไม่เหมาะสมมาให้ทาง อบต.ดูแล เช่น งานด้านอาหารกลางวันและนมโรงเรียน

5). ประเด็นปัญหาที่พบจากประชาชน

- ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในการเลือกตั้งแบบใหม่ไม่เพียงพอ
- ประชาชนมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองน้อย

6). ความต้องการของ อบต.

- อยากให้สอนวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของ อบต.
- อยากได้ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการบริหารภาครัฐ ธรรมาภิบาล
- ต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ทำ และรู้สึกว่ามีประโยชน์
- อยากให้มีการลงเรียน หรืออบรมหลักสูตรคนที่เข้ามาทำงานให้รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขั้นต้นให้ดีกว่าก่อน แล้วจึงเข้ามาสู่องค์กรและปฏิบัติงานร่วมกัน
- อยากได้ระบบฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ระบบบัญชี รายได้ แต่มีข้อจำกัดด้านต้นทุน และบุคลากรทางด้านนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลสักหลง อ. หล่มสัก จ. เพชรบูรณ์

1). สภาพทั่วไป

ตำบล สักหลง มีระยะห่างจากตำบลหล่มสักประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 34 ตารางกิโลเมตร (11,564 ไร่) เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 10,366 ไร่ ประกอบด้วย 11 หมู่บ้านมี ประชากรทั้งสิ้น 5,282 คน แยกเป็นชาย 2,632 คน หญิง 2,650 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 533.24 คน/ตารางกิโลเมตร จัดเป็น อบต. ชั้น 5

อาชีพของประชาชน คือ เกษตรกรรม(ทำนา ทำไร่ยาสูบ ปลุกผัก และสวนมะขามบางส่วน) ค้าขาย รับจ้างทั่วไป รับราชการ ตามลำดับ

2). ประเด็นปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์

● ความคิดเห็นของช่างโยธา

- การประสานงานระหว่าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน(ส่วนกลาง) กับสมาชิก อบต.(องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ในบางหมู่บ้าน ไม่เข้าใจกัน มีความขัดแย้งกัน ทำให้ในหมู่บ้านไม่มีการพัฒนา
- การทำงานระหว่าง อบจ.กับ อบต. ไม่ค่อยได้ร่วมมือกันเท่าไรไม่มีความรู้สึกใกล้ชิดกัน
- เรื่องพื้นที่ทำถนน ชาวบ้านบางคนไม่ยอมให้พื้นที่คืนเพราะเป็นที่สาธารณะ แต่แก้ปัญหาโดยการให้แกนนำของชาวบ้านแต่ละหมู่ไปตกลงพูดคุยไกลเกลี่ยกัน
- รายได้ที่ยังไม่รวมเงินอุดหนุนไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่เสียไปในแต่ละเดือน
- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ
- สิ่งที่ประชาชนร้องขอ คือ เรื่องประปาหมู่บ้าน การขุดลอกคลอง(แหล่งน้ำ) และไฟฟ้าตามลำดับ ทาง อบต.ยังให้บริการได้ไม่ทั่วถึงเพราะว่ายังขาดงบประมาณอยู่

● ความคิดเห็นของปลัด อบต.

- บุคลากรที่ยังขาดอยู่ คือ หัวหน้าสำนักปลัด เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน และเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
- ประชาชนเรียกร้องมาก คือเรื่องน้ำท่วมฉุกเฉิน ทาง อบต.จะมีงบกลางไว้คอยช่วยบรรเทาทุกข์ให้ในกรณีนี้แล้ว

● ความคิดเห็นของประชาชน

- รู้สึกว่า อบต.มีการให้บริการที่ทั่วถึง ดูแลชาวบ้านดี
- บริการต่างๆที่ อบต.ทำให้ ไม่ค่อยขาด แต่จะมีความล่าช้าในโครงการที่จัดทำให้
- ประทาน อบต.เก่งมากเพราะจบปริญญาโท
- มี อบต. ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ทุกวันนี้ดีขึ้นมาก

ภาคผนวก ค.
สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
จังหวัดพิจิตร , จังหวัดพิษณุโลก , จังหวัดเพชรบูรณ์

1. สรุปการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จ. พิจิตร

1.1 สรุปการประชุมสัมมนา

- ในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของ อบต.ตามปกติจะมีหน่วยงานที่ส่งเสริมมีการจัดอบรมอยู่บ้างแล้วแต่ในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมควรเน้นความจำเป็นของ อบต. ถึงความสามารถของ อบต.ที่จะสามารถเรียนรู้ และหลักสูตรควรจะต้องมีความต่อเนื่อง
- ในการที่จะจัดการอบรมให้ทาง อบต.จะต้องมีการขออนุมัติจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน

1.2 การอบรมควรจะต้องแยกออกตามแผนกของหน่วยงานของ อบต ได้แก่.

- ข้าราชการประจำ(ปลัด,คลัง,ช่าง)
- นักการเมืองท้องถิ่น (สมาชิก อบต.,กรรมการบริหาร ,ฯลฯ)
- พนักงาน/ลูกจ้าง (ลูกจ้างประจำ ,ลูกจ้างชั่วคราว)

1.3 เนื้อหาที่ต้องการ

ต้องการการอบรมที่เป็นแบบธรรมดาแต่ควรเพิ่มเนื้อหาพิเศษบางอย่างในการอบรม มีกิจกรรมสอดแทรกความรู้

- การอบรมสำหรับฝ่ายข้าราชการประจำ/พนักงานหรือลูกจ้าง
 - วิธีการบริหารเงินงบประมาณ (การดูงาน)
 - การอบรมในเรื่องงานสารบัญญการออกหนังสือให้แก่พนักงาน การจัดเก็บหนังสือเอกสารการรับส่งหนังสือ อาทิ มีหน่วยจัดเก็บที่มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลได้ สามารถรองรับงานเอกสารที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต
 - การหารายได้เพิ่มที่นอกเหนือจากการเก็บภาษีจากประชาชน
 - มีการอบรม พนักงาน สมาชิกของ อบต.ให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - เนื้อหาไม่เครียดมาก เน้นการมีส่วนร่วม และมีความเป็นกันเอง
 - ก่อนมีการจัดอบรมหรือสร้างหลักสูตร ควรมีการออกแบบสอบถามความต้องการจาก อบต.ก่อนว่ามีความต้องการหลักสูตรแบบไหนมากที่สุด เพื่อป้องกันการจัดการอบรมซ้ำ

ซ้อน และควรมีการจัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจหลังจากผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรแล้ว เพื่อวัดประสิทธิภาพของหลักสูตร

หมายเหตุ : ปัญหาในเรื่องลูกจ้างชั่วคราวจะเบิกค่าใช้จ่ายไม่ได้ทำให้ไม่สามารถส่งพนักงานไปรับการอบรมได้

: การแก้ไข ควรจัดการสัมมนาในพื้นที่ใกล้ ๆ เพื่อสะดวกในการเดินทางลดค่าใช้จ่าย

- **นักการเมืองท้องถิ่น**

- อบรมในเรื่องบทบาทหน้าที่ของ อบต. และความสัมพันธ์ของสายงานใน อบต.ในงานและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
- การหารายได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากภาษีที่เก็บจากประชาชน
- ในการอบรมจำเป็นจะต้องมีกฎบังคับให้ อบต.ต้องเข้ารับการอบรมจนจบหลักสูตรไม่ให้ออกก่อนเพราะเท่าที่ผ่านมา อบต.มักจะหนีกลับก่อน
- การเก็บภาษี ทำอย่างไรถึงจะเก็บได้ตามเป้า
- วิทยากรไม่ควรเครียดมากนัก อยากให้มีความเป็นกันเองเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นตามความเหมาะสม
- อยากให้นักวิทยากรลงไปดูพื้นที่ก่อนการสัมมนาเพื่อได้ดูปัญหาในการทำงานแล้วนำมาแก้ไข
- หลักสูตรหรือเนื้อหาควรต่อเนื่องจากเดิมที่มีการอบรมมาก่อนหน้าแล้ว

1.4 เรื่องวัน เวลา และสถานที่ในการจัดการอบรมสัมมนา

- **สถานที่**

- ควรจัดใกล้ ๆ จากพื้นที่ของ อบต. เนื่องจากถ้าจัดไกล มักจะมีการหนีกลับก่อนทำให้การสัมมนาไม่ค่อยเป็นผล (สำหรับ ประธานกรรมการบริหาร , ปลัด อบต. สมาชิกควรดูตามระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม)
- ทาง อบต.ไม่เกี่ยวเรื่องค่าใช้จ่าย และไม่ได้รับว่าจะต้องเป็นสถานที่ๆหรูหราแล้วแต่ผู้จัดจะเห็นสมควร

- **วัน เวลา ที่น่าจะจัดการสัมมนา**

- น่าจะเป็นช่วงเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม เพราะช่วงนี้เป็นช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร

2. สรุปการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จ. พิษณุโลก

2.1 สรุปการประชุมสัมมนา

● การบริหารจัดการ

- ในการจัดเก็บขยะควรมีการแชร์ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะร่วมกัน ร่วมมือกันระหว่าง อบต. 2 ถึง 3 แห่งที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันร่วมลงทุนในการจัดเก็บขยะจะทำให้ประหยัดกว่าแยกกันทำจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
- ปัญหาในการจัดการขยะ เรื่องการคัดแยกขยะ การทำลายขยะ และเรื่องเงินทุนในการจัดการซึ่งทาง อบต.ยังไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการได้ดีพอ

● การนำเสนอปัญหาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน

- ในเรื่องการทำประชาคม เมื่อมีการทำประชาคมหมู่บ้านหรือตำบลแล้วนำไปจัดทำเป็นแผนเสนอสภาแต่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ยอมรับแผนทำให้การทำประชาคมล้มเหลว (เป็นประเด็นทางการเมืองท้องถิ่นที่จะทำการปลดประธานกรรมการบริหารออกจากตำแหน่งเนื่องจากตัวแผนโครงการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารสมาชิกกลับยอมรับ ทั้งๆที่แผนโครงการคงเดิมทุก ๆ อย่างกรณีอบต.ชาติตระการ)
- ในการทำประชาคมประชาชนไม่ค่อยรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำโครงการอันเป็นสาเหตุที่ทาง อบต.ไม่สามารถที่จะทำตามความต้องการของ ประชาชนได้ (ท้องถิ่นไม่สามารถที่จะทำตามความประสงค์ของประชาคมได้เนื่องจากขัดต่อหลักของกฎระเบียบข้อบังคับที่รัฐบาลกำหนด) และบางครั้งผลจากการทำประชาคมก็ไม่ประสบผลเนื่องจากติดขัดเรื่องข้อกำหนดในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนด
- สมาชิกของ อบต.ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองจนทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานใน อบต.
- ในการเปิดประมูลโครงการของ อบต.ตามระเบียบที่ต้องไปเปิดของประมูลที่ ศาลากลางจังหวัด จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการตรวจสอบการทำงานเป็นไปได้ยากเนื่องจากศาลากลางจังหวัดอยู่ห่างไกลจาก อบต.เพราะฉะนั้นการที่ประชาชนจะไปร่วมสังเกตการณ์ในการเปิดของประมูลโครงการจึงเป็นไปได้ยาก

● การถ่ายโอนภารกิจให้กับ อบต.

- ในการถ่ายโอนควรดูความจำเป็นของ อบต.และความต้องการของ อบต.เป็นหลัก
- ภาระเรื่องค่าใช้จ่ายของ อบต.ในการถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางที่ไม่มีงบประมาณมาให้ทำให้ทาง อบต.มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือนพนักงาน(จะเกิน 40 %ของงบประมาณประจำปี)

● ปัญหาในการจัดเก็บภาษี

- ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ชาวชนบทส่วนใหญ่เมื่อสิ้นฤดูกาลเพาะปลูกก็จะเข้าไปหางานทำในตัวเมืองทำให้การเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่ที่ไม่สามารถเก็บได้
- พื้นที่ของ อบต.บาง อบต.อยู่ในเขตชายแดนหรืออยู่ในเขตป่าสงวนจึงไม่สามารถเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้
- รายได้ของ อบต.
 - 1). ภาษีจัดเก็บเอง
 - ภาษีป้าย
 - ภาษีโรงเรือน
 - ภาษีบำรุงท้องที่
 - 2). ภาษีส่วนแบ่ง
 - 3). เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- ในการจัดเก็บภาษีเจ้าหน้าที่ของ อบต.ยังไม่มีความรู้เรื่องการจัดเก็บภาษี
- ปัญหาเรื่องการเก็บภาษีให้ได้เต็มร้อยละเปอร์เซ็นต์ เมื่อทำแผนที่ภาษีจะเก็บได้เต็มร้อยละเฉพาะภาษีป้ายกับภาษีโรงเรือนส่วนภาษีบำรุงท้องที่ที่ไม่สามารถเก็บได้เต็มร้อยละ และในการจัดทำแผนที่ภาษีจะใช้ต้นทุนที่สูงมาก จะไม่คุ้มค่างับอัตราภาษีที่จะเก็บได้ในพื้นที่ชนบท (น่าจะใช้แค่การสำรวจพื้นที่ภาษีเบื้องต้นก็เพียงพอแล้วสำหรับพื้นที่ในชนบท)
- อัตราในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในแต่ละแห่งจะจัดเก็บในอัตราที่ต่างกัน จะทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่าง อบต.ของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกันจะทำให้การเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ยากขึ้น (case อบต.บ้านน้อยชุมชีเหล็ก เก็บภาษีบำรุงท้องที่ 5 บาท/ไร่ กับ อบต.วังทับไทร จ. พิจิตร เก็บภาษีบำรุงท้องที่ 25 บาท/ไร่ และอบต.บ้านน้อยฯอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนจะทำให้ไม่สามารถเก็บภาษีได้)

● การจัดหลักสูตรในการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ อบต.

- ควรมีการอบรมไม่ใช่เฉพาะ อบต.แต่ควรมีการอบรมให้ อปท.ทุกฝ่ายได้รับบทบาทหน้าที่ของตนเพื่อไม่ให้มีการทำงานซ้ำซ้อนกันเหมือนอย่างที่ว่า อบจ.มีการทำงานซ้ำซ้อนกับ อบต.อยู่ในปัจจุบัน
- ปัญหาเรื่องการทำงานร่วมกับ ชาวบ้านและหน่วยงานอื่น ๆ ควรมีหลักสูตรที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับ อบต.ดังนี้
 1. การทำงานร่วมกับชาวบ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ
 2. บทบาทและหน้าที่ของ อบต.ที่จำเป็นจะต้องกระทำและควรมีความเข้าใจ
 3. การเสริมวิสัยทัศน์ในการบริหารงานให้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
 4. เพิ่มความสามารถในการหารายได้ที่นอกเหนือจากการเก็บภาษีจากประชาชน
 - หลักสูตรในการจัดการขยะ (การคัดแยก การจัดสรรเงินทุน การบริหารจัดการ)

- การอบรมให้สมาชิก อบต.รับทราบหน้าที่ของตนเองและหลักการทำงานของ อบต.เพราะเท่าที่ผ่านมา สอบต.จะมีปัญหาในการไม่เข้าใจหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาท้องถิ่น
- ส่งเสริมวิสัยทัศน์ให้ ประธานกรรมการบริหารในการพัฒนาร่วมกันกับ อบต.ที่มีพื้นที่ติดต่อกัน
- ควรมีการแก้ไขการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาทำงานใน อบต.หรือสมาชิก อบต.ควรมีทั้งแบบเป็นทีมและตัวแทนหมู่บ้าน อำนาจในการปลดประธานกรรมการบริหารควรจะมาจากประชาชนไม่ใช่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ในการจัดอบรมจะต้องผ่านกรมการปกครองก่อนตามระเบียบของกระทรวง
- ออกใบประกาศ หรือสิ่งของที่แสดงว่าได้ผ่านการอบรมมาแล้วเพราะจะทำให้มีผู้สนใจเข้าร่วมการอบรมมากยิ่งขึ้น
- วิทยากรที่จะมาอบรมให้กับ อบต.ควรมีอรรถาธิบายที่เป็นกันเองเปิดโอกาสให้ อบต.ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อการมีส่วนร่วมจะทำให้บรรยากาศในการอบรมไม่น่าเบื่อ

● **ระยะเวลาในการจัดอบรมที่เหมาะสม**

- เป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หลักสูตร 2 – 3 วัน และควรมีการดูงานร่วมด้วย
- ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการอบรมคือ ช่วงเดือน เมษายน และเดือนพฤษภาคม เพราะทาง อบต.จะมีเวลาว่างมากกว่าเดือนอื่น ๆ

● **สถานที่ในการจัดการอบรมสัมมนาที่เหมาะสม**

- เพื่อประสิทธิภาพในการอบรมควรจัดในสถานที่ไกล ๆ เพราะจะได้ไม่มีการหนีกลับก่อนจบหลักสูตร
- ไม่ต้องใช้สถานที่หรูมากนักจะสิ้นเปลือง

3. สรุปการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จ. เพชรบูรณ์

3.1 การทำแผนพัฒนาประจำปี

ความคิดเห็นของ อบต.

- ชาวบ้านมักมองว่า อบต.มีผลงานเฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่ในความเป็นจริงแล้วโครงการอื่น ๆ ก็มี แต่ชาวบ้านมักไม่รู้หรือไม่ได้ใส่ใจเพราะจะเป็นโครงการที่เป็นโครงการระยะยาวมองเห็นผลได้ยาก อาทิเช่น การหาหนทางซึ่งได้รายได้ใหม่ๆและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว

เที่ยว (ถือเป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับ อบต.) ซึ่งเรื่องนี้ควรจะมีการชี้แจงให้ประชาชนมีความเข้าใจในการดำเนินงานหรือโครงการที่ทาง อบต.จัดทำเพื่อพัฒนาตำบล

- ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ต้องทำตามความจำเป็นของชาวบ้าน ซึ่งก็มักจะมีแต่โครงสร้างพื้นฐาน และงานด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นโครงการระยะยาวจึงไม่ค่อยได้รับความสนใจจากประชาชนในพื้นที่ และอีกประการเกิดจากข้อจำกัดด้าน การบังคับใช้งบประมาณ(งบอุดหนุน) ซึ่งมักเน้นให้เป็นงบลงทุน ทำให้ไม่มีงบทางด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
- การจัดทำแผนต้องมีการทำประชาคมและดำเนินการตามแผนโดยใช้งบประมาณที่ละโครงการ (หมายถึง ทำให้เสร็จทีละโครงการ) ไม่ควรมีการเกลี่ยเงินงบประมาณให้ทุก ๆ โครงการพร้อมกัน เช่น การสร้างถนน ฯลฯ เนื่องจากเท่าที่ผ่านมการกระจายงบประมาณแบบเบี้ยหัวแตก คือ กระจายงบประมาณที่มีอยู่ให้กับทุก ๆ หมู่บ้านเท่า ๆ กันจะทำให้ไม่สามารถที่จะทำโครงการใหญ่ ๆ ได้เนื่องจากงบจะเหลือน้อยลงการทำสิ่งปลูกสร้างก็จะไม่ค่อยมีคุณภาพทำให้อายุการใช้งานน้อยจนต้องทำใหม่ทุก ๆ ปีจนไม่สามารถนำเงินงบประมาณไปใช้ทำโครงการอย่างอื่นได้
- การทำแผนควรมีการทำโครงการเพิ่มเติมได้ตามความเดือดร้อนและความจำเป็น ควรให้มีอิสระในการเลือกทำโครงการไม่ใช่ถูกบังคับ(เน้นให้ อบต.แต่เรื่องการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน) เพราะในแต่ละพื้นที่มักมีปัญหาไม่เหมือนกัน ฉะนั้นสัดส่วนของการจัดงบควรยืดหยุ่นตามความจำเป็นและความเหมาะสมของท้องถิ่นจริง ๆ

3.2 การจัดเก็บรายได้/กลยุทธ์ในการจัดเก็บรายได้

ความคิดเห็นของ อบต.

- กรณีพื้นที่ของ อบต. เป็นเขตป่าสงวนจะทำให้ทาง อบต.มีปัญหาในการจัดเก็บภาษี เนื่องจากติดข้อบังคับ ไม่ให้มีการเก็บภาษีในพื้นที่ป่าสงวนทำให้ทาง อบต.ขาดรายได้ (ภาษีบำรุงท้องที่)
- ในการจัดเก็บภาษีบาง อบต.มีความสามารถที่จะจัดเก็บภาษีบางตัวที่นอกเหนือจากภาษีป้าย ภาษีโรงเรือน และภาษีบำรุงท้องที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการหารายได้แต่จะติดขัดที่จะมีผลกระทบต่อ อบต.ข้างเคียงที่ยังไม่มีความสามารถในการจัดเก็บ และจะเป็นข้อเปรียบเทียบระหว่าง อบต.จนทำให้ประชาชนไม่ยอมมาจ่ายภาษีให้กับ อบต.
- การจัดเก็บภาษีโรงเรือน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้ายมักอยู่ที่กลยุทธ์ของผู้บริหารแต่ละ อบต.ว่าเขาจะมีวิธีการจัดเก็บอย่างไร
 - 1) จัดเก็บแล้วเข้าไม่เสียฐานเสี่ยงในการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

2) จัดเก็บแล้วสามารถทำให้ อบต.อยู่ได้ด้วยการลดการพึ่งพาการพึ่งพิงเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง

แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับ อบต.ขนาดเล็ก/อยู่ในชนบทที่มีป้ายและโรงเรียนน้อยจึงทำให้อย่างไรก็ตามต้องพึ่งบุดหนุนจากรัฐบาลกลางเป็นหลักต่อไป

3.3 เนื้อหาการอบรมที่ อบต.ต้องการ

ความคิดเห็นของ อบต.

- อยากให้มีการจัดอบรมสมาชิก อบต.และบุคลากรด้วย ไม่ใช่มีการอบรมเฉพาะประธานกับปลัด อบต.เท่านั้น เพราะสมาชิกส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันในเรื่องของวุฒิการศึกษาทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หน้าที่ บทบาทและระเบียบต่างๆไม่เท่ากันด้วย(สมาชิก อบต.บางท่านยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองจนทำให้เกิดปัญหาในการทำงาน)
- เนื้อหาในการอบรมควรว่าด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ให้แก่ สมาชิก อบต. ประธาน และพนักงานประจำ อบต.รวมถึงประชาคม และผู้นำชุมชนด้วย
- อยากให้เน้นในเนื้อหาการอบรมได้แก่
 - 1) การทำแผนพัฒนา
 - 2) บทบาทและหน้าที่ให้แก่ ประธาน สมาชิกและบุคลากรของ อบต.ทุกท่าน เพราะปัจจุบันบุคคลเหล่านี้มักไม่รู้บทบาทและหน้าที่ของตนว่าควรทำอะไรกันแน่

3.4 รูปแบบการอบรม

ความคิดเห็นของ อบต.

- ไม่น่าเบื่อ มีความเป็นกันเอง
- มีการหาหลักวิชาการดี ๆมาให้ผู้อบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
- ควรมีการทำเอกสารแจกให้ผู้เข้าอบรมได้นำกลับไปอ่านทบทวนที่บ้านด้วย
- ไม่ควรมีการอบรมเฉพาะบุคคลที่ทำงานอยู่ใน อบต.อย่างเดียวควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ประชาคมและผู้นำหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมด้วย
- เนื้อหาการอบรมต้องเป็นเนื้อหาที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

- หารูปแบบการอบรมที่สามารถทำให้สมาชิกที่เข้ามาอบรมได้มีส่วนร่วมตลอดเวลา
- บุคคลที่ควรจัดบังคับให้เข้าอบรมอย่างยิ่งได้แก่
 - 1) ประธานสภา อบต.
 - 2) ประธาบริหาร อบต.
 - 3) ปลัด อบต. เพราะทั้ง 3 เป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนการทำงานของ อบต.อย่างแท้จริง
- หาแบบใดก็ได้ที่สามารถทำให้ประธาน อบต.และปลัด อบต.สามารถมาประชุมร่วมกันได้ด้วยดี
- หาวิธีการที่จะทำให้ ผู้เข้าร่วมอบรมอยู่รับฟังการอบรมจนจบหลักสูตร

ภาคผนวก ง.

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (ถอดเทป)

จังหวัดพิจิตร , จังหวัดพิษณุโลก , จังหวัดเพชรบูรณ์

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพ

และธรรมาภิบาลระดับ อบต. : การเรียนรู้ร่วมกับท้องถิ่น

วันพฤหัสบดีที่ 16 มกราคม 2546

ณ ห้องมะยมชิต โรงแรมพิจิตรพลาซ่า จ.พิจิตร

1. สรุปประเด็นการสัมมนา จ.พิจิตร (ถอดเทป)

ช่วงเช้า

โดย รศ.ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ :

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการวิจัยนี้ ทางอบต.ส่วนหนึ่งได้มีการขอความร่วมมือจากสถาบันทางวิชาการในการให้การช่วยเหลือทางด้านวิชาการให้กับทางอบต. ซึ่งทางอบต.ในหลายๆแห่งได้ประสบกับปัญหาในด้านการบริหารงานในด้านต่างๆ จึงอยากจะให้ทางสถาบันวิชาการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ด้านการให้ความรู้ และให้เกิดการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ จึงได้ทำให้เกิดโครงการวิจัยนี้ขึ้นมา โดยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันกับท้องถิ่นเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง ซึ่งเป้าหมายของการวิจัยนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการทำงานของอบต.ให้ดีขึ้น

โดยได้คัดเลือกอบต.ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการวิจัย ซึ่งทางคณะนักวิจัยได้คัดเลือกที่จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานที่เข้าร่วมในการให้ความรู้ และให้ความร่วมมือเพื่อการบริหารของหน่วยงานที่ดี เสมือนเป็นห้องปฏิบัติการทางสังคมที่ทางสถาบันทางวิชาการได้เข้าไปศึกษา และให้ความรู้กับหน่วยงานนั้นๆ

ซึ่งวิธีการศึกษานั้น ในขั้นตอนที่ 1 ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดและความต้องการของทางอบต. รวมทั้งปัญหาที่ทางอบต.อยากให้ช่วยแก้ไข นอกจากนี้ในขั้นตอนที่ 2 ก็จะเป็นการคัดเลือกพื้นที่เพื่อการลงไปรับทราบถึงสภาพปัญหาในแต่ละระดับพื้นที่ โดยขั้นตอนที่ 3 ทีมคณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่ไปยังพื้นที่เป้าหมายที่ได้คัดเลือกไว้ใน 3 จังหวัด เพื่อรับทราบถึงสภาพปัญหาต่างๆ

และจากการที่ได้มีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งใหญ่เมื่อเดือนพฤษภาคม 2545 ที่ผ่านมาก็ได้มีประเด็นปัญหาต่างๆ รวมแล้ว 9 ด้าน เช่น ปัญหาด้านโครงสร้างทางฝ่ายการเมือง และพนักงาน ซึ่งปัญหาที่พบคือบางอบต.ที่มีพนักงานในการปฏิบัติการณ์น้อย แต่ภาระกิจมากจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยจะพบในอบต.ที่อยู่ในระดับเล็ก และปัญหาเรื่องการเงิน การคลัง บัญชีและงบประมาณ รวมทั้งปัญหาเรื่องการบริหารงานบุคคล เป็นต้น

- โดย
1. อาจารย์กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข
 2. อาจารย์ดนัย พาหุยุทธ์
 3. อาจารย์วัลลภ สุขสวัสดิ์ (ผู้ดำเนินรายการ)
 4. อาจารย์ดาริน คงสัจวิวัฒน์
 5. อาจารย์ชาญวุฒิ ไชยรักษา

ประเด็น : ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำ และฝ่ายบริหาร

- โดยโครงสร้างของอบต.นั้น ได้แบ่งหน้าที่การรับผิดชอบอยู่แล้ว ในแต่ละส่วนของการบริหารงาน
- ในเรื่องของความขัดแย้งกันภายในหน่วยงานจะไม่ค่อยพบ แต่ในอนาคตอาจจะมีบ้างในเรื่องของการประมุขงาน จนทำให้ต้องมีการลงคะแนนเสียงใหม่เพื่อเลือกผู้บริหารคนใหม่
- ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในทุกๆที่ ในด้านความสัมพันธ์ และการบริหารงานของบุคลากรในหน่วยงาน

ประเด็น : รูปแบบและลักษณะการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในแต่ละอบต.

- ส่วนใหญ่จะมีความคล้ายกันในรูปแบบโดยจะมีการทำประชาคมในแต่ละหมู่บ้าน และแตกต่างกันในเนื้อหาของแต่ละแห่งซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ และมีในบางพื้นที่ที่มีรูปแบบความต้องการของประชาชนครึ่งหนึ่ง และของทางอบต.เองครึ่งหนึ่ง แล้วจัดทำเป็นแผนพัฒนาตำบลขึ้นมา โดยที่จะมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการของชาวบ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณที่ทางอบต.ได้รับดีขึ้น แบ่งไปตามสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ที่ต้องการแก้ไข
- ในบางพื้นที่ อบต.ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นๆ

ประเด็น : ความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของอบต.

- ในบางพื้นที่ประชาชนได้มีการเรียกร้องให้ทางอบต.ทำในสิ่งที่ประชาชนต้องการมาก ซึ่งเป็นปัญหาทำให้ทางอบต.ไม่สามารถจัดทำได้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพ
และธรรมาภิบาลระดับ อบต. : การเรียนรู้ร่วมกับท้องถิ่น

วันพฤหัสบดีที่ 23 มกราคม 2546

ณ ห้อง AG 2203 คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. สรุปประเด็นการสัมมนา จ. พิษณุโลก (ถอดเทป)

ช่วงเช้า

โดย รศ.ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ :

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการวิจัยนี้ ทางอบต.ส่วนหนึ่งได้มีการขอความร่วมมือจากสถาบันทางวิชาการในการให้การช่วยเหลือทางด้านวิชาการให้กับทางอบต. ซึ่งทางอบต.ในหลายๆแห่งได้ประสบกับปัญหาในด้านการบริหารงานในด้านต่างๆ จึงอยากจะให้ทางสถาบันวิชาการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ด้านการให้ความรู้ และให้เกิดการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ จึงได้ทำให้เกิดโครงการวิจัยๆนี้ขึ้นมา โดยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันกับท้องถิ่นเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง ซึ่งเป้าหมายของการวิจัยนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการทำงานของอบต.ให้ดีขึ้น ซึ่งแนวความคิดของโครงการวิจัยนี้ ส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากหลักการกระจายอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญ

เป้าหมายของโครงการนี้นั้นคือการเรียนรู้ร่วมกันกับท้องถิ่น ประเด็นที่ทางทีมงานวิจัยจะสนับสนุนคือการช่วยเหลือด้านวิชาการให้กลับท้องถิ่นซึ่งจะทำให้ตัวคณะอาจารย์ก็ได้ความรู้เพิ่มเติมจากการสัมผัสประสบการณ์จริง

สำหรับขอบเขตของการทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเลือก 3 จังหวัดตัวแทนคือ พิษณุโลก พิจิตร และเพชรบูรณ์ ด้วยเหตุผลในเรื่องความสะดวกในการเดินทาง โดยการทำกลุ่มเชิง อบต.ในจังหวัดข้างต้นที่สนใจเข้าร่วมสัมมนา

สำหรับขั้นตอนที่หนึ่งของการทำวิจัยนี้คือ การจัดระดมความคิด ขั้นตอนต่อมาก็คือ การคัดเลือกพื้นที่และโครงการนำร่อง ขั้นตอนที่สามคือกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง อบต.กับทีมงานวิจัย เช่นในเรื่องการคลัง การบัญชี หรือการบริหารบุคลากร เป็นต้น

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อความอยู่รอดและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน อบต.จำเป็นจะต้องปรับบทบาทและเตรียมความพร้อมทางวิชาการก็จำทำให้โอกาสที่ อบต.จะได้รับการสนับสนุนและงานภารกิจใหม่ๆก็จะมีสูง

อีกประเด็นหนึ่งคือ เรื่องการบริหารบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องที่สำคัญจนได้มีความคิดในการสร้างตัวชี้วัดการทำงานของบุคลากร ซึ่งในอนาคตการบริหารงานบุคลากรจะมีอิสระมากขึ้นแต่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานของตัวชี้วัดๆด้วย

ประเด็นที่ 1 : ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำกับบุคลากรประจำของ อบต.

อ.วัลลภ

จากการที่ได้มีโอกาสไปศึกษาที่เพชรบูรณ์และพิษณุโลก โดยได้ลงพื้นที่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ 3 อบต. และในจังหวัดพิษณุโลก 1 อบต. จากการที่ได้สัมผัสทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำกับพนักงานหรือบุคลากรประจำเป็นไปในลักษณะเชิงบวกที่ทั้ง 2 ฝ่ายสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ดี

อ.ดาริน

มีโอกาสได้ไปลงพื้นที่ศึกษาที่จังหวัดพิจิตรและพิษณุโลก โดยได้ลงพื้นที่ในจังหวัดพิจิตร 3 อบต. และพิษณุโลก 1 อบต. จากการที่ได้สัมผัสทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำกับพนักงานหรือบุคลากรประจำเป็นไปในลักษณะเชิงบวกคือเท่าที่เห็นคือทั้ง 2 ฝ่ายก็สามารถทำงานร่วมกันได้ดี

อ.दनัย

มีโอกาสได้ไปลงพื้นที่ศึกษาที่จังหวัดเพชรบูรณ์และพิษณุโลก โดยได้ลงพื้นที่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ 4 อบต. และพิษณุโลก 2 อบต. จากการที่ได้สัมผัสทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำกับพนักงานหรือบุคลากรประจำเป็นไปในลักษณะไม่ได้เลวร้ายเหมือนอย่างที่เคยได้รับทราบมา

อ.ชาญวุฒิ

มีโอกาสได้ไปลงพื้นที่ศึกษาที่จังหวัดพิจิตรทั้งหมด 4 อบต. จากการที่ได้สัมผัสทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการประจำกับพนักงานหรือบุคลากรประจำเป็นไปในลักษณะเชิงโครงสร้างตามกฎหมาย ไม่แสดงให้เห็นความขัดแย้งในเชิงลบเท่าไร

ประเด็นที่ 2 : เรื่องกลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนา

อ.ชาญวุฒิ

เท่าที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่า ทาง อบต. ที่ได้พูดคุยมาก็ได้มีวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายคือ มีการทำประชาคม มีการทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่าทาง อบต. เองก็เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ปัญหาของการจัดทำแผนมีอย่างเดียวคือ การลำดับโครงการพัฒนายังคงใช้อำนาจ/ความต้องการของผู้บริหาร อบต. มากกว่าความต้องการของชาวบ้าน

อ.दनัย

เท่าที่สังเกตจากการแอบไปพูดคุยกับชาวบ้านจะทราบว่า มีหลาย ๆ ครั้ง ที่ทาง อบต.ตัดสินใจลำดับแผนพัฒนาโดยเล็งการจัดประชาคม ซึ่งตัวปลัด อบต.ได้ให้ความกระจ่างว่าบางโครงการเมื่อมีการจัดทำประชาคมแล้วปรากฏว่าชาวบ้านกลับไม่ให้ความสำคัญ ไม่สนใจมีส่วนร่วมเท่าที่ควร และหลายครั้งที่ปัญหาในการจัดลำดับโครงการเกิดจากขนาดหรือจำนวนหมู่บ้านที่พบว่า บาง อบต.ที่มีหมู่บ้านเยอะ ๆ จำเป็นต้องมีการเวียนโครงการลงที่ละหมู่บ้าน กลยุทธ์อย่างหนึ่งที่พบในการทำประชาคมใน อบต.ตัวอย่างคือ การที่ตัวประธาน อบต.ลงไปดูแลการทำประชาคมเองทำให้ไม่ค่อยมีปัญหา ปัญหาอย่างหนึ่งคือ ระยะเวลาของโครงการที่ยืดยาวยังต้องมีเงินสะสมมาก ๆ ซึ่งถ้าผู้บริหาร อบต.ไม่มีการวางแผนการออมดี ๆ ย่อมทำให้เกิดความสูญเสียได้ง่าย ๆ

อ.ดาริน

พบว่าการทำโครงการใหญ่ ๆ ได้มากน้อยแค่ไหน มักเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประธาน กับบุคลากรและอำนาจใน อบต.แต่สำหรับในกรณีงบประมาณพัฒนามีน้อย ทาง อบต.ก็จะใช้ในลักษณะเบี้ยหัวแตก คือแจกงบหมู่บ้านละเท่า ๆ กัน ซึ่งทำให้เกิดความเสมอภาคด้วย

อ.วัลลภ

พบว่าการทำแผนหลายครั้งเป็นลักษณะของการคิดแทนประชาชน คือถ้าทางตัวผู้บริหาร อบต.เห็นว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องที่สำคัญเขาก็จะให้ความสำคัญและงบประมาณในการทำโครงการนั้นมากกว่า เช่น อบต.ที่ไปพบนั้นให้ความสำคัญในเรื่องของการอนุรักษ์วัฒนธรรมมากกว่าการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน

ช่วงบ่าย

ประเด็น : ในเรื่องของการบริหารรายได้ การจัดเก็บภาษี มีการแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดเก็บอย่างไร

- ด้วยสภาพพื้นที่ของเขตที่รับผิดชอบคือ เป็นเขตชนบททำให้การจัดเก็บภาษีได้น้อยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ทำนา และในส่วนของเขตพื้นที่ที่เป็นเขตเมืองก็จะมีรายได้ที่จัดเก็บเพิ่มขึ้นเช่น ภาษีป้าย เป็นต้น นอกจากนั้นพื้นที่ที่เป็นป่าสงวนก็เป็นการยากลำบาก ในการจัดเก็บภาษีด้วยเช่นกัน
- ภาษีโรงเรือนจะมีปัญหาในเรื่องของการย้ายที่อยู่ของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ
- บางอบต.นั้นเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ในเรื่องของการจัดเก็บภาษี เนื่องจากเป็นบุคลากรใหม่ที่เข้ามาทำงาน และบางอบต.จึงได้ร่วมมือกับอาสาสมัครในการจัดทำแผนที่ภาษี เพื่อการจัดเก็บรายได้ที่แน่นอนและเต็มเม็ดเต็มหน่วย
- ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อก่อนการจัดเก็บภาษีนั้นเก็บแบบไม่เจาะลึกลงไปในทุกครัวเรือน แต่ปัจจุบันการจัดเก็บโดยอบต.นั้นทำให้ได้ภาษีที่มากขึ้น เพราะได้ลงลึกไปถึงระดับทุกครัวเรือน

- นอกจากนั้นแล้ว เมื่อก่อนที่จะมีการจัดเก็บภาษีของอบต. การเก็บภาษีจากประชาชนนั้นไม่ได้แจ้งว่าจัดเก็บไปแล้ว แล้วไปทำอะไรบ้าง ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นอย่างไรบ้าง จึงทำให้มีผลต่อการจัดเก็บในปัจจุบัน เนื่องจากความไม่รู้ไม่เข้าใจว่าอบต.จัดเก็บภาษีไปแล้ว จะนำไปทำอะไรต่อไป จึงควรที่จะมีการแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย

ประเด็น : อยากให้ทางสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมให้กับทางอบต.อย่างไรบ้าง รวมทั้งรูปแบบที่ฝึกอบรม

- น่าจะเป็นการจัดฝึกอบรมที่สามารถทำให้ผู้ที่เข้ามาอบรมแล้วนำไปใช้ได้จริง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- จัดฝึกอบรมให้รู้หน้าที่ และบทบาทของตนในการทำงานในหน่วยงาน และการทำงานที่ร่วมกับประชาชน รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของอบต.ว่าคืออะไร
- อยากให้เสริมวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบลของตนเอง และข้างเคียง ให้กับทางผู้บริหารของอบต.เพื่อความเจริญของท้องถิ่นของตน
- อยากให้เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง คิดแผนพัฒนาเป็น
- อยากให้เป็นรูปแบบที่ให้มีส่วนร่วม ในการคิด ในกระบวนการต่างๆ และควรมีระยะเวลานานสัก 2-3 วัน
- ควรเป็นหลักสูตรที่ทางผู้เข้าร่วมอบรมนั้นสามารถเบิกจ่ายได้กับทางหน่วยงานต้นสังกัด
- นอกจากนี้ควรจะให้มีการให้ของที่ระลึก หรือสิ่งที่ยืนยันว่าได้ผ่านการฝึกอบรมแล้ว โดยอาจจะเป็นประกาศนียบัตรก็ได้

ประเด็น : มีงานด้านไหน หรือตำแหน่งงานใดที่ยังขาดอยู่ในหน่วยงานและต้องการที่จะมี

- ประเด็นนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่นที่ขาดแคลน และมีความต้องการ เช่น บางท้องถิ่นมีปัญหาเรื่องการจัดเก็บภาษี ก็อาจจะเพิ่มบุคลากรในส่วนของการจัดเก็บภาษี และในส่วนของการปลัด ก็อาจจะมึนติดเนื่องจากงานด้านฟ้องร้องมีเยอะมาก
- ในบางครั้งการขาดบุคลากรก็จะทำให้เกิดการทำงานที่ซับซ้อน คนเดียวมีหลายตำแหน่ง หลายหน้าที่ ซึ่งควรที่จะมีบุคลากรมารองรับหน้าที่ที่ทับซ้อนตรงนี้

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพ
และธรรมาภิบาลระดับ อบต. : การเรียนรู้ร่วมกับท้องถิ่น
วันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม 2546
ณ ห้องนครบาล โรงแรมโฆสิตฮิลส์ จ.เพชรบูรณ์

3. สรุปประเด็นการสัมมนา จ. เพชรบูรณ์ (ถอดเทป)

ช่วงเช้า

- โดย
1. อาจารย์กิตติพัฒน์ แสันทวีสุข
 2. อาจารย์ดนัย พาหุยุทธ์
 3. อาจารย์วัลลภ สุขสวัสดิ์ (ผู้ดำเนินรายการ)
 4. อาจารย์ดาริน คงสัจวิวัฒน์
 5. อาจารย์ชาญวุฒิ ไชยรักษา

ประเด็น : การจัดทำแผนพัฒนาตำบล

- ในการทำแผนนั้น จะทำตามความจำเป็น และนอกจากนั้นก็จะมีการแทรกแซงทางการเมือง
- ส่วนใหญ่เรื่องที่ทางประชาชนขอเข้ามาทำก็คือเรื่องของ ถนน
- การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของ อบต.ปัจจุบันมักถูกชี้นำในการทำแผน โดยมีการกำหนดสัดส่วน และการจัดสรรงบประมาณประจำปีจากรัฐบาลกลาง ซึ่งจริงๆแล้วการจัดทำแผนพัฒนาควรเป็น การทำแผนพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน แก้ปัญหาในชุมชน ฉะนั้นกระบวนการ ในการจัดทำแผนของ อบต.จึงควรมีอิสระและสามารถยืดหยุ่นได้การจัดทำแผนจึงจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด
- การจัดทำแผนที่ต้องมีการกระจายการพัฒนาทั้งในเรื่อง โครงสร้างพื้นฐาน สังคมและคุณภาพชีวิต ไม่ใช่จัดสรรบุดหนุนไปใช้ทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ ด้านโครงสร้างพื้นฐานมากจนเกินไป

ประเด็น : การจัดเก็บรายได้

- การจัดเก็บภาษีทาง อบต.จะมีหลักในการจัดเก็บอยู่ 2 ข้อคือ
 - 1). การจัดเก็บที่ครบถ้วน คือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถจัดเก็บภาษีได้ 100 เปอร์เซ็นต์
 - 2). การจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรม
- ข้อสังเกตอย่างหนึ่งในการจัดเก็บภาษีของ อบต. คือ ความสามารถในการจัดเก็บมักเกิดจากเทคนิคทางการเมืองมากกว่าเทคนิคทางการคลัง (ถ้าเก็บภาษีจากประชาชนมากเกินไปจะทำให้เสียคะแนนเสียง)

- สาเหตุการเก็บไม่ตรงเป้าหมายจากพื้นที่ ๆ ไม่อาจเรียกเก็บภาษีได้เพราะเป็นพื้นที่ป่าสงวนทำให้ทาง อบต.ขาดรายได้ case อบต.ตากกลอย มีพื้นที่กว้างขวางมากแต่ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ประสบ ปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์ในการครอบครอง
- ภาษีที่ทาง อบต.จัดเก็บ อาทิ
 - 1). ภาษีป้าย (ปัญหาเกิดการยกเลิกกิจการปั๊มน้ำมัน)
 - 2). ภาษีบำรุงท้องที่
 - 3). ภาษีโรงเรือน (ซ้ำซ้อนกับภาษีการค้า ทำให้การจัดเก็บภาษีไม่เป็นผล,มีปัญหาในเรื่องการ คำนวณ เขต สปก.จะไม่สามารถเก็บภาษีได้ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแผนจัดเก็บภาษีสิ่งปลูก (ความสะอาด เช่นวัว ควาย มีมูลตามท้องถนน หรือ รถเกี่ยวข้าวที่ทิ้งเศษดินบนท้องถนน) ภาษี สิ่งน่ารังเกียจ ภาษีอากรฆ่าสัตว์ แต่ติดขัดเรื่องทางอำเภอขอระงับเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อ อบต.อื่น ๆ ที่ยังไม่มีความสามารถในการออกข้อบังคับจัดเก็บภาษี
 - 4). ปัญหาในเรื่องการออกไปเสร็จในการชำระภาษีของประชาชน(ยังไม่มีแบบฟอร์ม)
 - การจัดเก็บภาษีในเขตชนบททาง อบต.มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันที่จะทำให้ สามารถเก็บภาษีได้มากที่สุด (ทำการตกลงกับผู้ประกอบการเหมาจ่ายโดยการประมาณ การตามที่ตกลงกัน สมาชิกของ อบต.จะต้องเสียภาษีเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน
 - ในท้องถิ่นแต่ละที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ภาษีบางตัวจะไม่สามารถจัดเก็บได้ เช่น ภาษีป้ายที่ไม่ใช่ป้ายถาวร
 - รัฐจัดสรรเงินมาให้ไม่ยุติธรรม อบต.ได้รับเงินอุดหนุนน้อยเกินไป ไม่ยุติธรรมสำหรับ อบต. ประสบปัญหาในการตามเก็บภาษีจากนายทุนเจ้าของที่
 - อบต.สระประดู่ มีปัญหาเรื่องภาษีโรงเรือนการกำหนดเกณฑ์ในการเสียภาษี จะทำอย่างไร ให้เข้าไปอยู่ในระบบภาษีเนื่องจากปัจจุบันเก็บน้อยกว่าเกณฑ์ มีการประเมินราคาพื้นที่ต่ำ กว่าความเป็นจริงทำให้จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้น้อย (5 บาท/ไร่)
 - ปัญหาในการดำเนินการกับงบอุดหนุนที่รัฐบาลให้มาโดยมีเงื่อนไขทำให้ทาง อบต.ไม่ สามารถทำตามความประสงค์ของทาง อบต.ได้
- 3). ปัญหาเรื่องระเบียบข้อบังคับของรัฐที่บีบให้ทาง อบต.ไม่สามารถจะทำภารกิจได้สะดวก

สรุปประเด็นการจัดเก็บภาษี (อ.दनัย)

- ข้อกำหนดในการจัดเก็บภาษี ว่า จะสามารถจัดเก็บได้หรือไม่ในบางพื้นที่
- กลยุทธ์ในการจัดเก็บภาษีได้ตรงตามเป้าที่ควรจะเป็น
- ศักยภาพในการจัดเก็บ ปัญหาเรื่องกำลังคน จำเป็นต้องเพิ่มระบบที่สามารถจัดเก็บ ภาษีได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องใช้กำลังคนเพิ่ม
- เกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีที่เป็นกลาง และความสามารถในการจัดหารายได้เพิ่มแก่ อบต.

ช่วงบ่าย

1) การให้ความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยนเรศวร

- จัดอบรมโดยใช้วิทยากรของมหาวิทยาลัย
- การอบรมควรจะมาจัดในพื้นที่ของเพชรบูรณ์

การจัดอบรม

- อยากให้มีการจัดการอบรมให้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากสมาชิก อบต.ยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง จะต้องทำอะไรในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตำบล อาทิเช่น
 - การเขียนแผน
 - การเบิกจ่ายงบประมาณ
 - ระเบียบพัสดุ
 - การประชุมสภา
 - ข้อบังคับระเบียบ/กฎหมายที่จำเป็นและเกี่ยวข้อง
- และควรมีเอกสารแจกให้ทาง อบต.สามารถกลับมาอ่านได้ที่บ้าน
- อยากให้มีการอบรมร่วมกันระหว่างปลัดกับประธานกรรมการบริหารเพื่อจะได้สร้างความเข้าใจร่วมกันในการทำงาน ป้องกันการโจมตีกล่าวโทษกันของแต่ละฝ่าย

เนื้อหาในการอบรม

- การอบรมสมาชิก อบต. หน้าที่สมาชิกว่ามีอะไรบ้าง
- บทบาทต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ในการอบรมควรมีหลักสูตรมีการสอบเมื่อจบหลักสูตร มีตำราหรือเอกสารแจกให้ศึกษาค้นคว้าที่บ้าน
- รูปแบบการอบรมแบบการมีส่วนร่วม
 - การทำแผนโดยแบบมีส่วนร่วมในการเขียนแผนให้รู้ว่าเขาจะต้องทำอะไรบ้าง
 - ข้อบังคับ/ระเบียบหน้าที่ จะต้องทำอะไร
 - การเข้าประชุมสภา หน้าที่ของเขาในสภา
- ควรจะเป็นเรื่องใกล้ตัว ว่าอะไรที่ทาง อบต.จะสามารถทำได้ และทำไม่ได้เพราะ อบต.ไม่สามารถทำได้ทุกอย่าง

สรุปการอบรมสำหรับ อบต.

- 1 .ไม่เน้นวิชาการมากเกินไป เน้นความจำเป็นที่ อบต.จะนำไปใช้ เน้นการมีส่วนร่วมของ อบต.
- 2 .ให้ทาง มหาวิทยาลัยนเรศวรกำหนดเอง มีการให้ใบประกาศเมื่อเข้าอบรมครบหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2544 “กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540,” บทความเสนอในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2544 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หัวข้อ ไทยภายใต้ระเบียบเศรษฐกิจใหม่ วันที่ 4 พฤษภาคม 2544 กรุงเทพฯ
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ 2544 “การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การปฏิรูปการคลังท้องถิ่นหลังรัฐธรรมนูญ 2540,” บทความเสนอในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2544 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หัวข้อ ไทยภายใต้ระเบียบเศรษฐกิจใหม่ วันที่ 4 พฤษภาคม 2544 กรุงเทพฯ
- Niosi, Jorge 1999 “The diffusion of organisational innovations towards an evolutionary approach,” *Institutions and the Evolution of Capitalism: Implications of Evolutionary Economics*, eds. John Groenewegen and Jack Vromen, Cheltenham: Edward Elgar.
- Bennett, Robert J. and Andrew McCoshan 1993 *Enterprise and Human Resource Development: Local Capacity Building*, London: Paul Chapman.